



Møteinnkalling

Utvalg: **Studieutvalget ved Det juridiske fakultet**
Møtested: Rom 4445, styrerommet, Det juridiske fakultet – via SKYPE!
Møtedato: 09.02.2021
Tidspunkt: 09:00

Eventuelt forfall må meldes snarest på e-post til haakon.r.arnesen@uit.no
Vararepresentanter møter etter nærmere beskjed.

Saksliste

<i>Saksnr</i>	<i>Tittel/beskrivelse</i>	<i>U.off.</i>	<i>Arkivref.</i>
SU 1/21	Referatsaker 09.02.2021		2021/641
SU 2/21	Muntlige orienteringer 09.02.2021		2021/641
SU 3/21	Årsrapport 2020 og innspill til årsplan 2021 innen utdanningsvirksomheten		2021/198
SU 4/21	Endringer av fagbeskrivelser og emner for 2.-4. avdeling i ny studieplan for masterprogrammet i rettsvitenskap		2016/5719
SU 5/21	Opprettelse av spesialfaget JUR-3626 International Criminal Law, Atrocity Crimes, and Transitional Justice		2016/857
SU 6/21	Forslag om endring av fag - og emnebeskrivelse for faget gjeldsfølgingsrett på 3. avdeling		2016/4457
SU 7/21	Forslag til endring av emnebeskrivelse for JUR-3619		2017/5194
SU 8/21	Endring av emnebeskrivelse for JUR-3623		2017/5194
SU 9/21	Søknad om dispensasjon fra eksamensforskriften - tregangerregelen *****	X	2021/212
SU 10/21	Fullmaktsak - Tilleggsoppnevning av sensorkorps 1.-5. avdeling, LL.M og NOMPEL 2019-2021		2018/4762
SU 11/21	Fullmaktsak - Søknad om dispensasjon fra Reglement for den valgfri delen av masterstudiet i rettsvitenskap - Veiledningskvote	X	2020/6247
SU 12/21	Eventuelt		



ORIENTERINGSSAK

Til:
Studieutvalget ved Det juridiske fakultet

Møtedato:
09.02.2021

Sak:
1/21

Referatsaker 09.02.2021

Innstilling til vedtak:

Studieutvalget tar referatsakene til orientering

Bakgrunn:

1. Referat fra Studieutvalget 26.11.2020
2. Referat fra Fakultetsstyret 09.12.2020

Haakon Rognsaa Arnesen
rådgiver

Dokumentet er elektronisk godkjent og krever ikke signatur

Møteprotokoll

Utvalg: **Studieutvalget ved Det juridiske fakultet**
Møtested: Rom 4445, styrerommet, Det juridiske fakultet / Skype
Møtedato: 26.11.2020
Tidspunkt: 09:00 – 11:45

Følgende faste medlemmer møtte:

Navn	Funksjon	Representerer
Kristine Helen Korsnes	Leder	Fast vitenskapelig ansattrepresentant
Bjørn Løvteit	Medlem	Fast vitenskapelig ansattrepresentant
Jorun Rui	Medlem	Fast vitenskapelig ansattrepresentant
Espen Hansen	Medlem	Studentrepresentant
Amanda Svarttjønneng	Medlem	Studentrepresentant

Fra administrasjonen møtte:

Navn	Stilling
Hege Skarsfjord	studiesjef
Haakon Rognsaa Arnesen	Rådgiver

Merknader

Ingen merknader til innkalling. Ingen saker til sak 128/20 Eventuelt.

Jorun Rui deltok ikke i behandlingen av sak 106/20 *Søknad om økonomisk støtte til deltakelse i Den nordiske prosedyrekonkurransen om menneskerettigheter - vår 2021*

Saksliste

<i>Saksnr</i>	<i>Tittel/beskrivelse</i>	<i>U.off.</i>	<i>Arkivref.</i>
SU 99/20	Referatsaker 26.11.2020		2020/489
SU 100/20	Muntlige orienteringer 26.11.2020		2020/489
SU 101/20	Fullmaktsak - Tilleggsoppnevning av sensorkorps 1.-5. avdeling, LL.M og NOMPEL 2019-2021	X	2018/4762
SU 102/20	Fullmaktsak - søknad om dispensasjon Reglement JUR-3005 Obligatorisk utplassering i praksis	X	2020/6732
SU 103/20	Forslag om endring av regelverk ved Det juridiske fakultet jf. Forskrift om studier og eksamener ved UiT, høst 2020		2020/5792
SU 104/20	Endring av retningslinjer til hjemmeoppgaver ved graden master i rettsvitenskap, høst 2020		2020/5792
SU 105/20	Forslag om permanent forskerlinje på Mastergradsprogrammet i rettsvitenskap		2020/2194
SU 106/20	Søknad om økonomisk støtte til deltakelse i den nordiske prosedyrekonkurransen om menneskerettigheter - Vår 2021		2019/6047
SU 107/20	Søknad om dispensasjon fra eksamensforskriften - tregangerregelen JUR-2503	X	2020/1076
SU 108/20	Søknad om dispensasjon eksamensforskriften - tregangerregelen JUR-2503	X	2020/1076
SU 109/20	Søknad om godskriving av bachelorgrad i rettsvitenskap fra Høgskolen i Molde		2020/5401
SU 110/20	Søknad om godskriving av bachelorgrad i rettsvitenskap fra Høgskolen i Innlandet		2020/5401
SU 111/20	Søknad om godskriving av bachelor i rettsvitenskap fra Høgskolen i Innlandet		2020/5401
SU 112/20	Søknad om godskriving av første avdeling fra UiO og andre og tredje avdeling fra Høgskolen i Innlandet		2020/5401
SU 113/20	Søknad om godskriving av bachelorgrad fra Universitetet i Agder		2020/5401
SU 114/20	Søknad om godskriving av første studieår på bachelor i rettsvitenskap fra Universitetet i Stavanger		2020/5401
SU 116/20	Søknad om godskriving av første, andre og tredje avdeling fra Universitetet i Oslo		2020/5401
SU 115/20	Søknad om godskriving av første, andre og tredje avdeling i rettsvitenskap fra Universitetet i Bergen		2020/5401
SU 117/20	Forslag om endring av pensum i velferdsrett vår 2021		2016/4457

SU 118/20	Forslag om endring av pensum i Gjeldsforfølgingsrett vår 2021	2016/4457
SU 119/20	Forslag til pensumendring i sivilprosess - 4. avdeling	2020/398
SU 120/20	Forslag om pensumendring i komparativ rett - 4. avdeling	2020/398
SU 121/20	Forslag til endringer i JUR-3605 Indigenous Peoples Rights	2020/398
SU 122/20	Forslag til pensumendring i JUR-3614 Arbeidsrett	2020/398
SU 123/20	Forslag til pensumendring i JUR-3619 Energy and Climate Change Law	2020/398
SU 124/20	Oppretting av pensum for JUR-3920	2017/5194
SU 125/20	Forslag om endring av pensum i JUR-3053 Law of the Sea and the Arctic	2016/2391
SU 126/20	Forslag til pensumendring i rettssosiologi - 4. avdeling	2020/398
SU 127/20	Forslag til pensumendring i JUR-3625 Data Protection Law	2020/398
SU 128/20	Eventuelt	

SU 99/20 Referatsaker 26.11.2020 2020/489

Innstilling til vedtak:

Studieutvalget tar referatsakene til orientering

Saksprotokoll i Studieutvalget ved Det juridiske fakultet - 26.11.2020

Vedtak

Studieutvalget tok referatsakene til orientering.

SU 100/20 Muntlige orienteringer 26.11.2020 2020/489

Innstilling til vedtak:

Studieutvalget tar de muntlige orienteringene til etterretning

Saksprotokoll i Studieutvalget ved Det juridiske fakultet - 26.11.2020

Vedtak

Studieutvalget tok de muntlige orienteringene til etterretning.

SU 101/20 Fullmaktsak - Tilleggsoppnevning av sensorkorps 1.-5. avdeling, LL.M og NOMPEL 2019-2021 2018/4762

Innstilling til vedtak:

Lunde, Nadheim og Nilsen oppnevnes som sensorer på 1.-4. avdeling, og 5. avdeling, LL.M og NOMPEL fra og med d.d. til og med 31.12.2021. I tillegg oppnevnes Jakobsen som sensor på 5. avdeling, LL.M og NOMPEL fra og med d.d. til og med 31.12.2021.

Saksprotokoll i Studieutvalget ved Det juridiske fakultet - 26.11.2020

Vedtak

Vedtatt på fullmakt av prodekan utdanning 16.11.20

SU 102/20 Fullmaktssak - søknad om dispensasjon Reglement JUR-3005 Obligatorisk utplassering i praksis 2020/6732

Innstilling til vedtak:

Søknad fra student om dispensasjon fra Reglement for JUR-3005 Obligatorisk utplassering i praksis for å få adgang til å gjennomføre praksisoppholdet i løpet av vårsemesteret 2021, innvilges ikke.

Saksprotokoll i Studieutvalget ved Det juridiske fakultet - 26.11.2020

Vedtak

Vedtatt på fullmakt av prodekan utdanning 27.10.20

SU 103/20 Forslag om endring av regelverk ved Det juridiske fakultet jf. Forskrift om studier og eksamener ved UiT, høst 2020 2020/5792

Innstilling til vedtak:

- 1. Det anbefales at «Eksamensreglement for graden master i rettsvitenskap», «Reglement for den valgfrie delen av masterstudiet i rettsvitenskap», «Reglement for JUR-3005 Obligatorisk utplassering i praksis», «Regulations for the Master of Laws in Law of the Sea program» og «Regulations for the Joint Nordic Master's Programme in Environmental Law (NOMPEL) at UiT» endres i tråd med vedlagte forslag.*
- 2. Endringen gjelder fra og med vedtaksdato.*

Saksprotokoll i Studieutvalget ved Det juridiske fakultet - 26.11.2020

Vedtak

Enstemmig vedtatt i tråd med innstillingen.

SU 104/20 Endring av retningslinjer til hjemmeoppgaver ved graden master i rettsvitenskap, høst 2020 2020/5792

Innstilling til vedtak:

- 1. «Retningslinjer til hjemmeoppgaver ved graden master i rettsvitenskap» endres i tråd med vedlagte forslag.*
- 2. Endringen gjelder fra og med 26.11.2020.*

Saksprotokoll i Studieutvalget ved Det juridiske fakultet - 26.11.2020

Vedtak

Enstemmig vedtatt i tråd med innstillingen.

SU 105/20 Forslag om permanent forskerlinje på Mastergradsprogrammet i rettsvitenskap 2020/2194

Innstilling til vedtak:

Studieutvalget anbefaler at det opprettes en forskerlinje som en permanent ordning innenfor Masterprogrammet i rettsvitenskap fra og med studieåret 2021/2022 i henhold til beskrivelsene i dette saksframlegget, og med de merknader som fremkommer i møtet.

Saksprotokoll i Studieutvalget ved Det juridiske fakultet - 26.11.2020

Vedtak

Enstemmig vedtatt i tråd med innstillingen.

SU 106/20 Søknad om økonomisk støtte til deltakelse i den nordiske prosedyrekonkurransen om menneskerettigheter - Vår 2021 2019/6047

Innstilling til vedtak

Club Østgård innvilges inntil kr 60 000,- i økonomisk støtte til deltakelse i Den nordiske prosedyrekonkurransen om menneskerettigheter våren 2021.

Saksprotokoll i Studieutvalget ved Det juridiske fakultet - 26.11.2020

Vedtak

Enstemmig vedtatt i tråd med innstillingen.

SU 107/20 Søknad om dispensasjon fra eksamensforskriften - tregangerregelen JUR-2503 2020/1076

Innstilling til vedtak:

Studenten innvilges dispensasjon fra tregangerregelen for å avlegge JUR-2503 Skriftlig skoleeksamen på 3. avdeling, for fjerde gang våren 2021.

Saksprotokoll i Studieutvalget ved Det juridiske fakultet - 26.11.2020

Vedtak

Enstemmig vedtatt i tråd med innstillingen.

Innstilling til vedtak:

Studenten innvilges dispensasjon fra tregangerregelen for å avlegge *JUR-2503 Skriftlig skoleeksamen på 3. avdeling*, for fjerde gang våren 2021.

Saksprotokoll i Studieutvalget ved Det juridiske fakultet - 26.11.2020

Vedtak

Enstemmig vedtatt i tråd med innstillingen.

SU 109/20 Søknad om godskriving av bachelorgrad i rettsvitenskap fra Høgskolen i Molde 2020/5401

Innstilling til vedtak:

1. *Studenten får godskrevet sin bachelorgrad i rettsvitenskap fra Høgskolen i Molde fra perioden 2014-2017 som første-, andre- og tredje avdeling på Masterprogrammet i rettsvitenskap ved Universitetet i Tromsø.*
2. *Studenten får begynne på 4. avdeling høsten 2023, samtidig som kull 2020 begynner på 4. avdeling. Studenten vil bli gitt tilbud om tidligere oppstart dersom studentfravall medfører ledig kapasitet på den aktuelle avdelingen.*

Saksprotokoll i Studieutvalget ved Det juridiske fakultet - 26.11.2020

Vedtak

Enstemmig vedtatt i tråd med innstillingen.

SU 110/20 Søknad om godskriving av bachelorgrad i rettsvitenskap fra Høgskolen i Innlandet 2020/5401

Innstilling til vedtak:

Studenten får godskrevet sin bachelorgrad i rettsvitenskap gjennomført ved Høgskolen i Innlandet (HINN) i perioden 2016-2019 i den utstrekning Studieutvalget finner at de faglige vilkårene for godskriving av deler av bachelorgraden ved HINN som avdelinger på Masterprogrammet i rettsvitenskap ved Universitetet i Tromsø er oppfylt.

Saksprotokoll i Studieutvalget ved Det juridiske fakultet - 26.11.2020

Vedtak

1. Studenten får godskrevet sin bachelorgrad i rettsvitenskap gjennomført ved Høgskolen i Innlandet (HINN) i perioden 2016-2019 som første- og andreavdeling på Masterprogrammet i rettsvitenskap ved Universitetet i Tromsø er oppfylt.
2. Studenten får begynne på tredjeavdeling høsten 2022, samtidig som kull 2020 begynner på tredjeavdeling. Studenten vil bli gitt tilbud om tidligere oppstart dersom studentfravall medfører ledig kapasitet på den aktuelle avdelingen.

SU 111/20 Søknad om godskriving av bachelor i rettsvitenskap fra Høgskolen i Innlandet 2020/5401

Innstilling til vedtak:

Studenten får godskrevet sin bachelorgrad i rettsvitenskap gjennomført ved Høgskolen i Innlandet i perioden 2015-2018 i den utstrekning Studieutvalget finner at de faglige vilkårene for godskriving av deler av bachelorgraden ved HINN som avdelinger på Masterprogrammet i rettsvitenskap ved Universitetet i Tromsø er oppfylt.

Saksprotokoll i Studieutvalget ved Det juridiske fakultet - 26.11.2020

Vedtak

1. Studenten får godskrevet sin bachelorgrad i rettsvitenskap gjennomført ved Høgskolen i Innlandet (HINN) i perioden 2016-2019 som første- og andreavdeling på Masterprogrammet i rettsvitenskap ved Universitetet i Tromsø er oppfylt.
2. Studenten får begynne på tredjeavdeling høsten 2022, samtidig som kull 2020 begynner på tredjeavdeling. Studenten vil bli gitt tilbud om tidligere oppstart dersom studentfravall medfører ledig kapasitet på den aktuelle avdelingen.

SU 112/20 Søknad om godskriving av første avdeling fra UiO og andre og tredje avdeling fra Høgskolen i Innlandet 2020/5401

Innstilling til vedtak:

1. *Studenten får godskrevet sin bachelorgrad i juss gjennomført ved Høgskolen i Innlandet og Universitetet i Oslo i perioden 2015-2017 som <settes inn av Studieutvalget> på Masterprogrammet i rettsvitenskap ved Universitetet i Tromsø.*

Saksprotokoll i Studieutvalget ved Det juridiske fakultet - 26.11.2020

Vedtak

1. Studenten får godskrevet sin bachelorgrad i juss gjennomført ved Høgskolen i Innlandet og Universitetet i Oslo i perioden 2015-2017 som første- og andreavdeling på Masterprogrammet i rettsvitenskap ved Universitetet i Tromsø.
2. Studenten får begynne på tredjeavdeling høsten 2022, samtidig som kull 2020 begynner på tredjeavdeling. Studenten vil bli gitt tilbud om tidligere oppstart dersom studentfravall medfører ledig kapasitet på den aktuelle avdelingen.

SU 113/20 Søknad om godskriving av bachelorgrad fra Universitetet i Agder 2020/5401

Innstilling til vedtak:

Studenten får godskrevet sin bachelorgrad i rettsvitenskap gjennomført ved Universitetet i Agder (UiA) i perioden 2015-2018 i den utstrekning Studieutvalget finner at de faglige vilkårene for godskriving av deler av bachelorgraden ved UiA som avdelinger på Masterprogrammet i rettsvitenskap ved Universitetet i Tromsø er oppfylt.

Saksprotokoll i Studieutvalget ved Det juridiske fakultet - 26.11.2020

Vedtak

1. Studenten får godskrevet sin bachelorgrad i rettsvitenskap gjennomført ved Universitetet i Agder (UiA) i perioden 2015-2018 som første- og andreavdeling på Masterprogrammet i rettsvitenskap ved Universitetet i Tromsø er oppfylt.
2. Studenten får begynne på tredjeavdeling høsten 2022, samtidig som kull 2020 begynner på tredjeavdeling. Studenten vil bli gitt tilbud om tidligere oppstart dersom studentfravall medfører ledig kapasitet på den aktuelle avdelingen.

SU 114/20 Søknad om godskriving av første studieår på bachelor i rettsvitenskap fra Universitetet i Stavanger 2020/5401

Innstilling til vedtak:

Studenten får ikke godskrevet emner i rettsvitenskap avlagt ved Universitetet i Stavanger som 1. avdeling på masterstudiet i rettsvitenskap ved UiT.

Saksprotokoll i Studieutvalget ved Det juridiske fakultet - 26.11.2020

Vedtak

Enstemmig vedtatt i tråd med innstillingen.

SU 115/20 Søknad om godskriving av første, andre og tredje avdeling i rettsvitenskap fra Universitetet i Bergen 2020/5401

Innstilling til vedtak:

- 1. Studenten får godskrevet utdanningen fra Universitetet i Bergen gjennomført i perioden 2010-2017 som første- og andre avdeling på Masterprogrammet i rettsvitenskap ved Universitetet i Tromsø.*
- 2. Studenten får begynne på tredje avdeling høsten 2022, samtidig som kull 2020 begynner på tredje avdeling. Studenten vil bli gitt tilbud om tidligere oppstart dersom studentfracfall medfører ledig kapasitet på den aktuelle avdelingen.*

Saksprotokoll i Studieutvalget ved Det juridiske fakultet - 26.11.2020

Vedtak

1. Fra perioden 2010-2017 får studenten godskrevet første- og andre studieår og emnet JUS134 rettshistorie fra tredje studieår fra Universitetet i Bergen, som første- og andreavdeling på Masterprogrammet i rettsvitenskap ved Universitetet i Tromsø.
2. Studenten får begynne på tredjeavdeling høsten 2022, samtidig som kull 2020 begynner på tredjeavdeling. Studenten vil bli gitt tilbud om tidligere oppstart dersom studentfracfall medfører ledig kapasitet på den aktuelle avdelingen.

SU 116/20 Søknad om godskriving av første, andre og tredje avdeling fra Universitetet i Oslo 2020/5401

Innstilling til vedtak:

- 1. Studenten får godskrevet sine tre første år i rettsvitenskap gjennomført ved Universitetet i Oslo i perioden 2015-2019 som de tre første avdelingene på Masterprogrammet i rettsvitenskap ved Universitetet i Tromsø.*
- 2. Studenten får begynne på 4. avdeling høsten 2023, samtidig som kull 2020 begynner på 4. avdeling. Studenten vil bli gitt tilbud om tidligere oppstart dersom studentfracfall medfører ledig kapasitet på den aktuelle avdelingen.*

Saksprotokoll i Studieutvalget ved Det juridiske fakultet - 26.11.2020

Vedtak

Enstemmig vedtatt i tråd med innstillingen.

SU 117/20 Forslag om endring av pensum i velferdsrett vår 2021 2016/4457

Innstilling til vedtak:

1. *Pensum i velferdsrett på andre avdeling endres i tråd med vedlagte forslag.*
2. *Endringen gjelder fra og med vårsemesteret 2021.*
3. *Prodekan for utdanning får fullmakt til å presisere hvilke deler av 4. utgave av boken «Sentrale emner i barneretten» som skal være pensum når avdelingsleder har mottatt boken og gitt sine vurderinger av sidetall.*

Saksprotokoll i Studieutvalget ved Det juridiske fakultet - 26.11.2020

Vedtak

Enstemmig vedtatt i tråd med innstillingen.

SU 118/20 Forslag om endring av pensum i Gjeldsforfølgingsrett vår 2021 2016/4457

Innstilling til vedtak:

1. *Pensum i gjeldsforfølgingsrett på tredje avdeling endres i tråd med vedlagte forslag.*
2. *Endringen gjelder fra og med vårsemesteret 2021.*

Saksprotokoll i Studieutvalget ved Det juridiske fakultet - 26.11.2020

Vedtak

Enstemmig vedtatt i tråd med innstillingen.

SU 119/20 Forslag til pensumendring i sivilprosess - 4. avdeling 2020/398

Innstilling til vedtak:

- 1. Pensum i faget sivilprosess/rettergang på 4. avdeling på Masterprogrammet i rettsvitenskap endres i tråd med vedlagte forslag.*
- 2. Endringen gjelder fra og med vårsemesteret 2021.*
- 3. Avdelingsleder bes om å fremme for Studieutvalget en ny endring av pensum i sammenheng med endring av fag- og læringsutbyttebeskrivelsen for neste studieår, slik det fremkommer av forslaget.*

Saksprotokoll i Studieutvalget ved Det juridiske fakultet - 26.11.2020

Vedtak

Enstemmig vedtatt i tråd med innstillingen.

SU 120/20 Forslag om pensumendring i komparativ rett - 4. avdeling 2020/398

Innstilling til vedtak:

- 1. Pensum i faget komparativ rett på 4. avdeling på Masterprogrammet i rettsvitenskap endres i tråd med vedlagte forslag.*
- 2. Endringen gjelder fra og med vårsemesteret 2021.*

Saksprotokoll i Studieutvalget ved Det juridiske fakultet - 26.11.2020

Vedtak

Enstemmig vedtatt i tråd med innstillingen.

SU 121/20 Forslag til endringer i JUR-3605 Indigenous Peoples Rights 2020/398

Innstilling til vedtak:

- 1. Pensum i emnet JUR-3605 Indigenous Peoples Rights endres i tråd med forslag.*
- 2. Endringen gjelder fra og med våren 2021.*

Saksprotokoll i Studieutvalget ved Det juridiske fakultet - 26.11.2020

Vedtak

Enstemmig vedtatt i tråd med innstillingen.

SU 122/20 Forslag til pensumendring i JUR-3614 Arbeidsrett 2020/398

Innstilling til vedtak:

- 1. Pensum i JUR-3614 Arbeidsrett endres i tråd med vedlagte forslag.*
- 2. Endringen gjelder fra og med vår 2021.*

Saksprotokoll i Studieutvalget ved Det juridiske fakultet - 26.11.2020

Vedtak

1. Pensum i JUR-3614 Arbeidsrett endres i tråd med vedlagte forslag.
2. Avdelingsleder bes om å arbeide med å finne en erstatning for de delene av pensum som forarbeidene utgjør.
3. Endringen gjelder fra og med vår 2021.

SU 123/20 Forslag til pensumendring i JUR-3619 Energy and Climate Change Law 2020/398

Innstilling til vedtak:

- 1. Pensum i JUR-3619 Energy and Climate Law endres i tråd med vedlagte forslag.*
- 2. Endringen gjelder fra og med vår 2021.*

Saksprotokoll i Studieutvalget ved Det juridiske fakultet - 26.11.2020

Vedtak

Enstemmig vedtatt i tråd med innstillingen.

SU 124/20 Oppretting av pensum for JUR-3920 2017/5194

Innstilling til vedtak:

1. Pensum i «JUR-3920 Master's thesis in Joint Nordic Master Programme in Environmental Law (NOMPEL)» opprettes i tråd med vedlagt forslag.
2. Opprettet pensum gjelder fra og med våren 2021.

Saksprotokoll i Studieutvalget ved Det juridiske fakultet - 26.11.2020

Vedtak

Enstemmig vedtatt i tråd med innstillingen.

SU 125/20 Forslag om endring av pensum i JUR-3053 Law of the Sea and the Arctic 2016/2391

Innstilling til vedtak:

1. *Pensum i JUR-3053 Law of the Sea and the Arctic endres i tråd med vedlagte forslag.*
2. *Endringen gjelder fra og med våren 2021.*

Saksprotokoll i Studieutvalget ved Det juridiske fakultet - 26.11.2020

Vedtak

Enstemmig vedtatt i tråd med innstillingen.

SU 126/20 Forslag til pensumendring i retts sosiologi - 4. avdeling 2020/398

Innstilling til vedtak:

1. *Pensum i retts sosiologi på 4. avdeling på Masterprogrammet i rettsvitenskap endres i tråd med vedlagte forslag.*
2. *Endringen gjelder fra og med vårsemesteret 2021.*

Saksprotokoll i Studieutvalget ved Det juridiske fakultet - 26.11.2020

Vedtak

Enstemmig vedtatt i tråd med innstillingen.

SU 127/20 Forslag til pensumendring i JUR-3625 Data Protection Law 2020/398

Innstilling til vedtak:

- 1. Pensum i JUR-3625 Data Protection Law endres i tråd med vedlagte forslag.*
- 2. Endringen gjelder fra og med vår 2021.*

Saksprotokoll i Studieutvalget ved Det juridiske fakultet - 26.11.2020

Vedtak

Enstemmig vedtatt i tråd med innstillingen.

SU 128/20 Eventuelt /

Saksprotokoll i Studieutvalget ved Det juridiske fakultet - 26.11.2020

Vedtak

Møteprotokoll

Utvalg: **Fakultetsstyret for Det juridiske fakultet**
Møtested: Linken, samt via Skype
Møtedato: 09.12.2020
Tidspunkt: 10:00 – 15:00

Følgende faste medlemmer møtte:

Navn	Funksjon	Representerer
Trygve Myrvang	leder	ekstern representant
Tore Henriksen	medlem	fast vitenskapelig ansattrepresentant
Gunnar Ketil Eriksen	medlem	fast vitenskapelig ansattrepresentant
Elise Johansen	medlem	fast vitenskapelig ansattrepresentant
Lise Myrvang	medlem	teknisk-administrativ ansattrepresentant
Bjørn Bakke	medlem	midlertidig vitenskapelig ansattrepresentant
Anna Sandbakken	medlem	studentrepresentant

Følgende faste medlem hadde forfall:

Navn	Funksjon	Representerer
Kirsti Ramberg	nestleder	ekstern representant
Simon Christoffersen	medlem	studentrepresentant

Følgende varamedlemmer møtte:

Navn	Møtte for	Representerer
Julia Johnsen Halsebø	Simon Christoffersen	studentrepresentant

Fra administrasjonen møtte:

Navn	Stilling
Lena Bendiksen	dekan
Øyvind Edvardsen	fakultetsdirektør
Sondre Torp Helmersen	prodekan forskning
Kristine Korsnes	prodekan utdanning
Hege Skarsfjord	studiesjef
Kari Gabrielsen	seniorrådgiver
Tove Worum, sak FS 81/20	rådgiver

Merknader

Ingen merknader til habilitet eller innkalling.

Saksliste

<i>Saksnr</i>	<i>Tittel/beskrivelse</i>	<i>U.off.</i>	<i>Arkivref.</i>
FS 79/20	Referatsaker 10.12.2020		2020/236
OS 6/20	Muntlige orienteringer 10.12.2020		2020/236
OS 7/20	Orienteringssak fra NCLOS til fakultetsstyret		2019/5684
FS 80/20	Fullmaktssak - Tilleggsoppnevning til Forskningsutvalget - dr.gradsstudenter 2021 – vedtatt av dekan på fullmakt 20.11.20		2016/2177
FS 81/20	Budsjett 2021 for Det juridiske fakultet		2020/6099
FS 82/20	Godkjenning av betenkning for stipendiat i rettsvitenskap tilknyttet prosjektet Children's right to health		2020/7706
FS 83/20	Statusrapport angående informasjonssikkerhet 2020 - Det juridiske fakultet		2019/4631
FS 84/20	Handlingsplan Det juridiske fakultet - status 2020		2019/417
FS 85/20	Forslag om oppretting av forskerlinje på Masterprogrammet i rettsvitenskap fra og med studieåret 2021/2022		2020/2194
FS 86/20	Revisjon av opplæringsdelen av ph.d.-programmet i rettsvitenskap - gjeldende fra og med studieåret 2021/2022		2020/7108
FS 87/20	Evalueringsplan av organiseringen av forskergrupper ved Det juridiske fakultet - forslag til ny organisering		2020/6876
FS 88/20	Evalueringsplan av fakultetsstyrets arbeid		2016/5624
FS 89/20	Eventuelt		

FS 79/20 Referatsaker 10.12.2020 2020/236

Innstilling til vedtak:

Fakultetsstyret tar referatsakene til orientering.

Saksprotokoll i Fakultetsstyret for Det juridiske fakultet - 09.12.2020

Vedtak

Fakultetsstyret tok referatsakene til orientering.

OS 6/20 Muntlige orienteringer 10.12.2020 2020/236

Saksprotokoll i Fakultetsstyret for Det juridiske fakultet - 09.12.2020

Vedtak

Fakultetsstyret tok de muntlige orienteringene til etterretning.

OS 7/20 Orienteringssak fra NCLOS til fakultetsstyret 2019/5684

Saksprotokoll i Fakultetsstyret for Det juridiske fakultet - 09.12.2020

Vedtak

Fakultetsstyret tok orienteringen fra NCLOS til etterretning.

FS 80/20 Fullmaktssak - Tilleggsoppnevning til Forskningsutvalget - dr.gradsstudenter 2021 2016/2177

Innstilling til vedtak:

Tove Wulff Nilsen og Mats Humberstet oppnevnes som medlemmer i gruppen doktorgradsstudenter i Forskningsutvalget for perioden 1.1.- 31.12.2021.

Marie Helness Haug og Mathias Karlsen Hauglid oppnevnes som varamedlemmer i samme periode.

Saksprotokoll i Fakultetsstyret for Det juridiske fakultet - 09.12.2020

Vedtak

Vedtatt av dekan på fullmakt 19.11.2020.

FS 81/20 Budsjett 2021 for Det juridiske fakultet 2020/6099

Innstilling til vedtak:

Fakultetsstyret vedtar budsjett for Det juridiske fakultet for 2021, med eventuelle endringer fremkommet under møtet.

Saksprotokoll i Fakultetsstyret for Det juridiske fakultet - 09.12.2020

Vedtak

Fakultetsstyret vedtar budsjett for Det juridiske fakultet for 2021.

FS 82/20 Godkjenning av betenkning for stipendiat i rettsvitenskap tilknyttet prosjektet Children's right to health 2020/7706

Innstilling til vedtak:

Fakultetsstyret for Det juridiske fakultet godkjenner betenkning for stilling som 1017 stipendiat i rettsvitenskap tilknyttet prosjektet Children's right to health. Stillingen gjelder for en periode på fire år med 25 % pliktarbeid.

Saksprotokoll i Fakultetsstyret for Det juridiske fakultet - 09.12.2020

Vedtak

Enstemmig vedtatt med merknad fremkommet i møtet.

FS 83/20 Statusrapport angående informasjonssikkerhet 2020 - Det juridiske fakultet 2019/4631

Innstilling til vedtak:

Statusrapport for 2020 angående fakultetets informasjonssikkerhet godkjennes.

Saksprotokoll i Fakultetsstyret for Det juridiske fakultet - 09.12.2020

Vedtak

Enstemmig vedtatt i møtet.

FS 84/20 Handlingsplan Det juridiske fakultet - status 2020 2019/417

Innstilling til vedtak:

Fakultetsstyret tar den fremlagte oversikten over status for 2020 samt den muntlige orienteringen om dette til etterretning.

Saksprotokoll i Fakultetsstyret for Det juridiske fakultet - 09.12.2020

Vedtak

Enstemmig vedtatt i møtet.

FS 85/20 Forslag om oppretting av forskerlinje på Masterprogrammet i rettsvitenskap fra og med studieåret 2021/2022 2020/2194

Innstilling til vedtak:

Fra og med studieåret 2021/2022 opprettes en forskerlinje som en permanent ordning innenfor Masterprogrammet i rettsvitenskap i henhold til beskrivelsene i dette saksframlegget, og med de merknader som eventuelt fremkommer i møtet.

Saksprotokoll i Fakultetsstyret for Det juridiske fakultet - 09.12.2020

Vedtak

Fra og med studieåret 2021/2022 opprettes en forskerlinje som en permanent ordning innenfor Masterprogrammet i rettsvitenskap i henhold til beskrivelsene i saksframlegget.

FS 86/20 Revisjon av opplæringsdelen av ph.d.-programmet i rettsvitenskap - gjeldende fra og med studieåret 2021/2022 2020/7108

Innstilling til vedtak:

1. Opplæringsdelen av ph.d.-programmet i rettsvitenskap revideres i tråd med forslagene i denne sak, med eventuelle merknader som fremkommer i møtet.
2. Studieplanen for ph.d.-programmet i rettsvitenskap endres som foreslått, med eventuelle merknader som fremkommer i møtet.

Saksprotokoll i Fakultetsstyret for Det juridiske fakultet - 09.12.2020

Vedtak

1. Opplæringsdelen av ph.d.-programmet i rettsvitenskap revideres i tråd med forslagene i denne sak.
2. Studieplanen for ph.d.-programmet i rettsvitenskap endres som foreslått.
3. Fakultetsstyret ber administrasjonen om å forberede en sak om utviklingen av antall stipendiatstillinger, og hvordan dette bør håndteres.

FS 87/20 Evaluering av organiseringen av forskergrupper ved Det juridiske fakultet - forslag til ny organisering 2020/6876

Innstilling til vedtak:

Fakultetsstyret ved Det juridiske fakultet vedtar slik organisering av forskergruppene ved fakultetet:

Gjeldende modell for organisering av forskergrupper ved Det juridiske fakultet videreføres, med følgende endringer:

1. Nivå 3 bortfaller fra 01.01.2021. I tillegg til forskergrupper på nivå 1 og 2, kan fakultetet ha forskningsmiljø med senterstatus. For øyeblikket gjelder dette Norsk senter for havrett.

- Senteret har egen finansiering og egne retningslinjer, og er ikke omfattet av retningslinjene for forskergrupper.
2. Retningslinjene for forskergruppene revideres.
 3. Ordningen gjelder for fire år, fra og med 2021 og skal evalueres høsten 2024.

Saksprotokoll i Fakultetsstyret for Det juridiske fakultet - 09.12.2020

Vedtak

Enstemmig vedtatt i møtet med følgende tillegg:

Fakultetsstyret ber om at retningslinjer for forskergrupper legges frem for styret.

FS 88/20 Evaluering av fakultetsstyrets arbeid 2016/5624

Innstilling til vedtak:

Fakultetsstyret har drøftet eget arbeid og de momenter som framkom i møtet innarbeides i styrearbeidet framover.

Saksprotokoll i Fakultetsstyret for Det juridiske fakultet - 09.12.2020

Vedtak

1. Fakultetsstyret har drøftet eget arbeid og de momenter som framkom i møtet innarbeides i styrearbeidet framover.
2. Fakultetsstyret ønsker at det arrangeres et styreseminar til våren.

FS 89/20 Eventuelt /

Saksprotokoll i Fakultetsstyret for Det juridiske fakultet - 09.12.2020

Vedtak

Ingen saker under eventuelt.



ORIENTERINGSSAK

Til:
Studieutvalget ved Det juridiske fakultet

Møtedato:
09.02.2021

Sak:
2/21

Muntlige orienteringer 09.02.2021

Innstilling til vedtak:

Studieutvalget tar de muntlige orienteringene til etterretning.

Haakon Rognsaa Arnesen
rådgiver

—

Dokumentet er elektronisk godkjent og krever ikke signatur

SAKSFRAMLEGG

Til:
Studieutvalget ved Det juridiske fakultet

Møtedato:
09.02.2021

Sak:
3/21

Årsrapport 2020 og innspill til årsplan 2021 innen utdanningsvirksomheten - Studieutvalget

Innstilling til vedtak:

Studieutvalget tar rapport for utdanningsvirksomheten for 2020 og plan for utdanningsvirksomheten for 2021 til etterretning med eventuelle innspill som fremkommer i møtet.

Innledning

Rapport for 2020 og plan for 2021 skal fremmes for Fakultetsstyret den 22.02.2021. Dette skal følge opp UiTs strategi *Drivkraft i Nord* og fakultetets strategi *Rettsikkerhet og kompetanse*, og dessuten sees i sammenheng med en rekke andre rapporteringer, planer og styringssignaler ved UiT. Forslag til rapport 2020 og plan for 2021 innen utdanningsområdet, legges med dette frem for Studieutvalget for vurdering og eventuelle innspill.

1. Rapport for utdanningsvirksomheten i 2020

Fakultetsstyret vedtok i februar 2020 at følgende områder innenfor utdanningsvirksomheten skulle gis særlig prioritet i 2020 (jf. FS 11/20):

1. Vedta og implementere studieplanendringer og justering av eksamensordning med formål å redusere karakterpress og gjentak.
2. Ta i ordinær bruk digitale hjelpemidler (Lovdata) til eksamen.
3. Videreføre Fyrtårnprosjektet.
4. Videreutvikle fakultetets kvalitetssystem for utdanningsvirksomheten, og implementere nye nasjonale krav til systematisk kvalitetsarbeid.
5. Ta imot studentene fra det første NOMPEL-kullet og intensivere arbeidet med rekruttering til dette studieprogrammet.
6. Følge opp fakultetets handlingsplan for mobilitet, og herunder arbeide planmessig og målrettet med rekruttering av innreisende studenter, samt arbeide for å øke andelen utreisende studenter.
7. Bidra til å utvikle felles handlingsplan for internasjonal studentmobilitet ved UiT.
8. Videreutvikle alumni-konferansen og alumni-nettverk – også i forhold til fakultetets behov for undervisere, veiledere og sensorer.

9. Videreføre arbeidet med individuell tilrettelegging for studenter med særskilte behov.
10. Bidra til å realisere EVU-strategi for UiT, herunder søke om eksterne midler til dette.
11. Synliggjøre utdanningsaktiviteter som støtter opp om FNs bærekraftsmål og integrere bærekraftelementer i studietilbudene.

Aktiviteten har siden mars 2020 i stor grad blitt påvirket av koronapandemien. Hjemmekontor, stenging av UiT for studenter i perioder og ekstra stor arbeidsmengde knyttet til digitalisering av undervisning, eksamen og sensur, samt pandemiens øvrige konsekvenser, har nødvendiggjort andre prioriteringer av arbeidsoppgaver enn opprinnelig planlagt. Det er lagt ned mye arbeid i å tilby fysisk undervisning i så stor grad som mulig, og digitale tilbud for alle som har hatt behov for dette. Eksamensgjennomføringen våren 2020, samt stor økning i antall klager, var krevende og tok mye ressurser. Det har også vært krevende å gjennomføre praksis for alle studentene tross pandemien. Med henblikk på punktene overfor har dette i særlig grad fått konsekvenser for muligheten til å kunne prioritere arbeid med EVU, kvalitetssystem, alumninettverket og alumnikonferansen (jf. punktene 4, 8 og 10 ovenfor).

Videre har arbeidet med den administrative omorganiseringen ved UiT vært tid- og arbeidskrevende også i 2020. Implementeringen av nye krav, ordninger og løsninger har krevd mange lokale tilpasninger og behov for avklaringer med de ulike fellestjenestene, noe som vil fortsette i 2021. Fakultetet har i tillegg bidratt i evaluering av flere av UiTs fellestjenester, og i etterfølgende høring om justeringer av disse tjenestene. Omorganiseringen har medført til dels store endringer i oppgave- og ansvarsfordeling mellom nivåene, og i de administrative rutinene tilhørende hele utdanningsvirksomheten. Fortsatt vurderer vi det slik at vi har avgitt flere ressurser enn arbeidsoppgaver.

Selv om ikke alle målsettingene i planen for 2020 er nådd fullt ut, har det vært stor aktivitet i henhold til fakultetets langsiktige, målrettede og strategiske satsing på utdanningskvalitet. Til tross for at det har vært utfordrende å opprettholde god kontinuitet i noen av utviklingsoppgavene, er flere elementer fra ulike prosjekter innen studiekvalitetsarbeidet blitt implementert i løpet av 2020. Med utgangspunkt i de konkrete punktene i listen overfor, rapporteres i det følgende om status. I rapporten inngår også noen utvalgte nøkkeltall for utdanningsvirksomheten.

Oppfølging av de enkelte punktene i årsplanen for 2020

1.1 Vedta og implementere studieplanendringer og justering av eksamensordning med formål å redusere karakterpress og gjentak

Studieplanendringer med formål å redusere karakterpress og gjentak i masterprogrammet i rettsvitenskap ble vedtatt av Fakultetsstyret i februar 2020 (FS 9/20). Dette inkluderte endringer av eksamensordninger, vurderingsuttrykk, tidspunkt for eksamener gjennom studiet, omfanget av eksamenene, med mer. Høsten 2020 ble det første kullet tatt opp til denne reviderte studieplanen, og endringene som gjelder 1. avdeling er blitt implementert for disse. Mange av endringene skal innføres suksessivt, og i løpet av 2020 er det arbeidet videre med nye emner som skal opprettes, vurderingsformer, fagbeskrivelser, overgangsordninger, emnestrukturen, mv. Etter hvert som endringene implementeres, skal det i årene fremover følges særskilt nøye med på gjentakstall, gjennomstrømming, gjennomføringsgrad og karakterstatistikk som del av det kontinuerlige kvalitetsarbeidet.

1.2 Ta i ordinær bruk digitale hjelpemidler (Lovdata) til eksamen

Eksamensmodulen i Lovdata ble tatt i bruk i 2020. Pandemien medførte imidlertid at de fleste eksamener i 2020 måtte legges om fra skoleeksamen til hjemmeeksamener, hvor eksamensmodulen i Lovdata ikke benyttes. Eksamensmodulen i Lovdata ble dermed tatt i bruk i et redusert omfang i forbindelse med utsatte prøver og kontinuasjonseksamener på starten av året. Kursing og opplæringsstilbud er likevel blitt utviklet og delvis også gjennomført før pandemien (se også pkt. 1.3.) Disse tilbudene er klare for bruk når eksamen igjen kan gjennomføres som normalt.

Bruken av Lovdata og eventuelle andre digitale hjelpemidler til eksamen vil fortsette i 2021 i den grad pandemien muliggjør dette. Våren 2021 var planlagt som testperiode for en egen utvalgsmodul i Lovdata, før eventuell pilotering på utvalgte emner høsten 2021. Fordi dette arbeidet er avhengig av at det kan gjennomføres skoleeksamen, må utprøvingen forskyves til skoleeksamener igjen kan gjennomføres.

En ny digital eksamensform, med videoinnspilte besvarelser fra studentene på 1. avdeling, ble som følge av pandemien utviklet og gjennomført som erstatning for muntlig skoleeksamen våren 2020. Dette var et krevende arbeid, som blant annet avdekket at flere studenter enn antatt hadde utfordringer med nettverk, programvare mv. Et grundig arbeid med veiledning og informasjon til studentene og sensorene, gjennomføring av en prøveeksamen i forkant, og et tett samarbeid med Avdeling for IT (ITA) resulterte i at denne eksamensavviklingen ble meget vellykket. Fakultetet fikk også et viktig erfaringsgrunnlag for videre arbeid med digitale eksamensformer og digitale hjelpemidler til eksamen.

1.3 Videreføre Fyrtårnprosjektet «Læring og kunnskap for fremtidens jurist»

Fakultetet ble tildelt UiTs Fyrtårnprosjekt for andre gang i 2019, og i løpet av 2020 er en rekke aktiviteter blitt gjennomført innenfor rammen av dette prosjektet.

En ny vurderingsordning for praksis som ble prøvd ut i 2019, ble i 2020 vedtatt som permanent ordning med noen tilpasninger basert på funn fra evaluering av prøveordningen (jf. SU 22/20). Evaluering av praksis er krav i UiTs reviderte kvalitetssystem for utdanningsvirksomheten og i forbindelse med piloten ble et nytt system for dette innlemmet i fakultetets systematiske kvalitetsarbeid. Dette omfatter studentevaluering, lærerevaluering og evaluering fra praksisstedene, og skal fremover gjennomføres årlig. Evalueringen for 2019 og oppfølgingen av denne fremgår av SU 22/20, og er også omtalt i fakultetets Kvalitetsmelding 2020. I 2021 skal det arbeides ytterligere med dokumentasjon av denne evalueringsordningen i fakultetets kvalitetssystem.

Høsten 2020 ble de første studentene tatt opp på en pilot av Forskerlinjen. Piloten gjennomføres studieåret 2020/2021, og tilbakemeldingene fra pilotstudentene har så langt vært positive både når det gjelder opplegg og innhold. Utvikling og utredning av en permanent Forskerlinje har foregått parallelt med gjennomføring av piloten, og Forskerlinje ble i desember 2020 vedtatt av Fakultetsstyret som en fast ordning fra og med høsten 2021 (FS 85/20). Viktige siktemål med Forskerlinjen er å bidra til å rekruttere forskertalenter tidlig, og å være et attraktivt og viktig tilbud til dyktige og motiverte studenter - aktuell både for de som er interessert i en forskerkarriere, og for de som ønsker å oppnå økte analytiske ferdigheter og større metodisk innsikt.

Endring av eksisterende eksamensordninger på 1.- 4. avdeling er som nevnt i punkt 1.1 overfor vedtatt av Fakultetsstyret, og er som del av Fyrtårnprosjektet fulgt ytterligere opp i flere arbeidsgrupper. På 1. avdeling er endringene vedtatt og allerede gjennomført høsten 2020. For 2. -

4. avdeling har arbeidsgruppene nylig levert sine forslag til gjennomføring av særlige eksamener på 2., 3. og 4. avdeling.

Prosjektet «Samisk som rettsspråk» pågår som en del av Fyrtårnprosjektet og har bla. gjennomført to workshoper som ble gjort digitale grunnet pandemien.

Prøveeksamen har i 2020 blitt innført på alle avdelinger. Som ledd i Fyrtårnprosjektet ble innleveringene og tilbakemeldinger på øvingsoppgaver, flyttet over til Canvas høsten 2020. Prøveeksamenene leveres samme sted. Ordninger med dobbeltretting av øvingsoppgaver har blitt forsøkt på 1.-, 2.- og 4. avdeling og det har blitt arbeidet med å i større grad inkorporere øvingsoppgaver i seminarundervisningen, for slik å få flere studenter til å levere øvingsoppgaver. Det er utviklet et system hvor studentene oppfordres til å bruke tidligere kommentarer på sine skriftlige øvingsoppgaver i arbeidet med nye oppgaver. I tillegg er det åpnet for at studentene kan få melde inn ønsker om å motta spesifikke tilbakemeldinger på tekster de leverer.

Begynnerkollokviene er utvidet med skriveverksted, som gjennomføres i forkant av levering av øvingsoppgavene første semester.

Lovdata er innført som digitalt hjelpemiddel på alle skoleeksamener og erstatter tidligere bruk av lovsamling. Universitetsbiblioteket har i samarbeid med fakultetet utviklet og tilbudt opplæringskurs for alle våre studenter, noe som også vil bli videreført. Lovdata har også gjennomført kurs. Selve bruken av lovdata på eksamen ble i liten grad brukt i 2020, siden de aller fleste skoleeksamener måtte gjøres om til hjemmeeksamener (se også omtalt i punkt 1.2).

Det har i 2020 også blitt arbeidet med å stimulere til tettere lærersamarbeid, blant annet gjennom det nye systemet for undervisningsevaluering som har blitt utviklet som ledd i fakultetets systematiske kvalitetsarbeid (se nærmere omtale nedenfor).

Stillingsressursen (50 %) som digital partnersom vi har i samarbeid med ITA, har i 2020 i stor grad blitt utnyttet i forbindelse med omleggingen av undervisningen på grunn av pandemien. Prosjektgruppa har i 2020 blant annet deltatt med presentasjoner av Fyrtårnprosjektet på Læringsfestivalen ved NTNU, for Campus Harstad, for representant for CELL Oslo og Klar språk- prosjektet ved Det juridiske fakultet ved UiO, og på et tolkeseminar ved Indre Finnmark tingrett. Grunnet pandemien har reiser og andre presentasjoner mv. i stor grad blitt innstilt. Opprinnelig skulle Fyrtårnprosjektet avsluttes sommeren 2021. Forsinkelser som skyldes pandemien gjør at det planlegges for at prosjektet skal forlenges ut 2021.

1.4 Videreutvikle fakultetets kvalitetssystem for utdanningsvirksomheten og implementere nye nasjonale krav til systematisk kvalitetsarbeid

Som nevnt innledningsvis var arbeidet med fakultetets kvalitetssystem ett av de utviklingsområdene hvor det i 2020 var vanskelig å opprettholde planlagt fremdrift. Fakultetet fikk likevel implementert flere nye nasjonale og institusjonelle krav til det systematiske kvalitetsarbeidet. Herunder fastsettelse av plan for periodisk evaluering av fakultetets studietilbud.¹ UiT skal i løpet av våren 2021 vedta retningslinjer for slike evalueringer, og fakultetet har i den forbindelse også avgitt et grundig høringsvar på forslag til retningslinjer.²

¹ Krav om periodiske evalueringer er gitt av Kunnskapsdepartementet i [Forskrift om kvalitetssikring og kvalitetsutvikling i høyere utdanning og fagskoleutdanning](#), § 2-1 Krav til systematisk kvalitetsarbeid.

² Arkivref. ePhorte 2020/1268-4

På bestilling fra universitetsledelsen ble fakultetets første Kvalitetsmelding for utdanningsvirksomheten utarbeidet våren 2020. Kvalitetsmeldingene fra fakultetene inngår som del av UiTs virksomhetsstyring og nye rapporteringssystem. I denne meldingen ble det gitt vurderinger av hva fakultetet har lykkes godt med innenfor utdanningsvirksomheten, og hva som skal ha særlig oppmerksomhet fremover. Dette er tett knyttet til fakultetets overordnede strategi og tilhørende handlingsplaner, samt fakultetets årsplan. Kvalitetsmeldingen ble i løpet av 2020 lagt frem for Studieutvalget, Forskningsutvalget og Fakultetsstyret.

I 2020 er det videre utført mye arbeid knyttet til videreutvikling av fakultetets system og metoder for løpende undervisningsevaluering. Basert på den evalueringsordningen som ble prøvd ut våren 2020, ble det høsten 2020 iverksatt ytterligere endringer og forbedringer, og også innført en ny ordning for evalueringer fra avdelingsleder. Dette ble presentert i møter med Juridisk studentutvalg (JSU) og i møter med tillitsvalgte studenter. Arbeidet vurderes som vellykket og har blant annet resultert i en vesentlig høyere svarprosent i både student- og lærerevalueringer, mer effektive digitale løsninger, og ikke minst muliggjort at underviserne får fortløpende tilbakemeldinger fra studentene og dermed mulighet til å kunne iverksette kvalitetsforbedrende tiltak umiddelbart. Underviserne kan dessuten bruke dette systemet som et verktøy for å hente ut, samle og dokumentere evalueringer fra studentene, som del av utviklingen av pedagogiske mapper i forbindelse med basiskompetanse, opprykk og merittering.

Fakultetet har i løpet av 2020 samarbeidet tett med studentorganisasjoner, tillitsvalgte og enkeltstudenter med tanke på både studiemiljø, kvalitetssikring og utdanningskvalitet. Også dette inngår i fakultetets systematiske kvalitetsarbeid. I tillegg har pandemien gjort det nødvendig med ekstra innsats. En nærmere oversikt over samarbeidet som har funnet sted i 2020, og hvordan dette har blitt fulgt opp, vil legges frem for Studieutvalget i møtet.

Utvikling og videreutvikling av fagmiljøets utdanningsfaglige kompetanse inngår som del av fakultetets systematiske kvalitetsarbeid. Herunder kan nevnes at det i 2020 er gjennomført pedagogisk oppfølgingsprogram for nyansatte både vår og høst, og fem Pedagogiske forum for alle vitenskapelig ansatte. Potensielle søkere til ordningen «merittert underviser» er fulgt opp gjennom møter og samtaler. Søkeren fra fakultetet ble utnevnt til merittert underviser ved UiT i juni. Som følge av pandemien har det i 2020 også vært mye fokus på bruk og utvikling av digitale læringsmidler og på utvikling av fagmiljøets digitale kompetanse. Fakultetet har også deltatt i pågående arbeid med studieprogramledelse ved UiT, og har arbeidet for å øke samarbeidet mellom avdelingsledere på studieprogrammene og prodekan.

Arbeidet med fakultetets evalueringssystem og øvrige systematiske kvalitetsarbeid vil fortsette i 2021. Vi vil søke bistand hos ITA i videreutviklingen av digitale løsninger for evaluering. Videre skal det ses nærmere på rapporterings- og dokumentasjonssystemer, analyseverktøy og en nylig lansert statistikkportal med utvalgte kvalitetsindikatorer. Fakultetets kvalitetssystem skal vedtas i 2021, men vil kontinuerlig videreutvikles i samsvar med krav og målsettinger i UiTs overordnede kvalitetssystem. Nasjonalt organ for kvalitet i utdanningen (NOKUT) skal i 2022 ha tilsyn med det systematiske kvalitetsarbeidet ved UiT. Alle fakultet vil da berøres, og det må påregnes stor oppmerksomhet og mye arbeid relatert til dette i hele 2021.

1.5 Ta imot studentene fra det første NOMPEL-kullet og intensivere arbeidet med rekruttering til dette studieprogrammet

Fellesgradsprogrammet *Nordic Master's Degree Programme in Environmental Law* (NOMPEL) tilbys i samarbeid med Uppsala Universitet og University of Eastern Finland. Det første studentkullet ble tatt opp høsten 2019 og gjennomførte første semester i Uppsala, andre semester i Joensuu i Finland, og skulle høsten 2020 ankomme Jurfak for å gjennomføre tredje semester her. Som følge av pandemien måtte programmet gjennomføres delvis digitalt våren 2020. Restriksjonene knyttet til Covid-19 forhindret at studentene kunne komme til UiT høsten 2020. Digitale plattformer ble derfor benyttet både for undervisningen og informasjonen til studentene. Med unntak av noen oppstartsproblemer med å få aktivert studentenes tilganger til IT-konto, Studentweb, Canvas, mv. har dette gått veldig bra. Studentene har gitt gode tilbakemeldinger på fakultetets opplegg, og gjennomførte høstens eksamener med gode resultater.

NOMPEL er dimensjonert for inntil 25 studenter. Til det første kullet var det totalt 153 søkere, hvorav 44 var kvalifiserte og fikk tilbud om opptak³. Ved studiestart møtte kun åtte, og høsten 2020 var det kun sju studenter på dette kullet. Det er ikke uvanlig at det kan ta noe tid før nye fellesgradsprogrammer blir godt kjent og får gode søker- og opptakstall. De tre institusjonene har i løpet av 2020 hatt stor oppmerksomhet om studentrekruttering og i fellesskap intensivert dette arbeidet. Til opptaket høsten 2020 var det 202 søkere, hvorav 72 kvalifiserte som alle fikk tilbud om opptak. 32 av disse har startet på det andre kullet. Den felles innsatsen i 2020 ser dermed ut til å ha vært vellykket, og har resultert i en gledelig økning i studenttallet, som nå er godt over måltallet. Det at studiet høsten 2020 ble igangsatt som et digitalt tilbud kan imidlertid i seg selv ha medført høye studenttall fordi programmet for mange da er enklere å gjennomføre.

Det er generelt vanskelig å forutsi studentopptaket til nye internasjonale studieprogram. Fakultetet vil i samarbeid med partnerinstitusjonene gjøre nye vurderinger av hvor mange søkere som skal få tilbud om opptak til tredje kull med studiestart høsten 2021. I lys av de erfaringer som er gjort i de to første opptakene, er det for øvrig enighet om å i større grad målrette det videre rekrutteringsarbeidet mot søkere i Norden/EU og i mindre grad mot Asia og land utenfor EU/EØS.

1.6 Følge opp fakultetets handlingsplan for mobilitet, og herunder arbeide planmessig og målrettet med rekruttering av innreisende studenter, samt arbeide for å øke andelen utreisende studenter

Fakultetets *Handlingsplan for mobilitet 2019-2022* ble vedtatt av Fakultetsstyret i 2019 (FS 52/19). Arbeidet med mobilitet generelt og oppfølgingen av de konkrete punktene i handlingsplanen ble i 2020 i stor grad påvirket av korona- situasjonen. Våren 2020 måtte alle studenter som oppholdt seg i utlandet reise hjem og derfra avslutte sine utvekslingsstudier digitalt. Høsten 2020 ble all inn- og utreisende utveksling avlyst. Fakultetet kan derfor ikke vise til økt antall inn- eller utreisende studenter i løpet av 2020. Det kan likevel nevnes at 8 studenter var på utveksling våren 2020. 45 studenter søkte om å få reise ut høsten 2020, av disse har 17 stykker fremmet ønske om å utsette oppholdet til våren 2021.

Pandemien har stilt kontinuerlige krav til god oversikt og tett samhandling med fellestjenesten for mobilitet, for slik å sikre at rutiner og krav som gjelder felles ved UiT er blitt satt i verk ved fakultetet og for å ivareta god oppfølging av studenter, ansatte og avtaleparter. Fakultetet har i 2020 deltatt i forbedringsarbeid og prosesser initiert av UiTs fellestjeneste, med formål å bidra til

³ For å være kvalifisert, må søkerne oppfylle kravene for opptak ved alle de tre universitetene.

økt systematikk, økt faglig forankring og en bedre tilrettelegging av administrative støttetjenester for å øke antallet inn- og utreisende studenter.

Usikkerheten rundt koronasituasjonen og avlysningen av utveksling har i 2020 medført mye ekstra arbeid, og dermed redusert kapasitet til utviklingsarbeid sammenlignet med tidligere år. Til tross for dette har fakultetet prioritert å opprettholde god kontakt med våre partnere. Vi har fornyet eksisterende avtaler (Dundee University tom. 2023) og inngått nytt samarbeid med Colorado Law School. I tillegg pågår arbeid for å se på muligheter for å inngå mobilitetsavtaler med nye universiteter (blant annet Calgary University, Saarland University, Dilla og Hawassa University, Birmingham University). Fakultetet samarbeider også med UiTs fellestjeneste for mobilitet for å fornye våre Erasmus+-avtaler for en ny periode.

På slutten av 2020 kom en ny stortingsmelding om internasjonal mobilitet med føringer som må legges til grunn i det videre arbeidet med internasjonalisering ved UiT og fakultetet.⁴ Regjeringens langsiktige overordnede mål er at halvparten av de som avlegger en grad i norsk høyere utdanning, skal ha hatt et studieopphold i utlandet. Dette er en svært ambisiøs målsetting. Som resultat av arbeidet og satsingen som er gjort ved fakultetet gjennom mange år, er vi på riktig og god vei for å nå flere av målsettingene i denne stortingsmeldingen. For eksempel fremhever meldingen at fellesgradssamarbeid har så store faglige gevinster at slikt arbeid skal prioriteres til tross for store administrative utfordringer. Det å ha en attraktiv og aktuell avtaleportefølje er fortsatt av avgjørende betydning, og fakultetet vil videreføre arbeidet med dette. Meldingen tydeliggjør samtidig at det må tenkes nytt. Det er stadig viktigere å kunne tilby en god portefølje med engelskspråklige emner, som er attraktive både for utenlandske og norske studenter. Ved siden av ivaretagelsen av det nasjonale, er det også relevant å se nærmere på de internasjonale dimensjonene i våre studietilbud, at disse fremstår tydelig og vurdere hvordan de eventuelt kan styrkes. Dette er viktig for innreisende studenter, men også for studenter som ikke har anledning til eller ønsker å reise ut på utveksling.

1.7 Bidra til å utvikle felles handlingsplan for internasjonal studentmobilitet ved UiT

UiTs arbeid er i 2020 preget av pandemien. Med henvisning til foregående punkt og generelt hvordan det er prioritert og arbeidet med internasjonalisering over flere år, vurderes det likevel slik at fakultetet i stor grad har bidratt til felles handlingsplan for studentmobilitet ved UiT.

1.8 Videreutvikle alumni-konferansen og alumni-nettverk – også i forhold til fakultetets behov for undervisere, veiledere og sensorer

På grunn av pandemien er det i 2020 ikke satt i gang arbeid med alumni-nettverket og alumni-konferansen. Arbeidet er utsatt, men det er et mål å komme i gang i løpet av 2021, fortrinnsvis når pandemisituasjonen er mer avklart. Målet bør være å kunne gjennomføre en alumnikonferanse i 2022.

1.9 Videreføre arbeidet med individuell tilrettelegging for studenter med særskilte behov

⁴ <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/meld.-st.-7-20202021/id2779627/>

Dette arbeidet har vært krevende med mange nye og vanskelige problemstillinger relatert til pandemien, herunder smittevern hensyn som har gitt begrensninger og utfordringer for flere typer tilrettelegging. Fakultetet har også møtt nye utfordringer knyttet til manglende avklaringer av tilretteleggingsansvar internt ved UiT, og i forhold til eksterne aktører som NAV og kommune. Basert på UiTs mål om likebehandling av studenter på tvers av enhetene, har fakultetet også i 2020 i flere sammenhenger etterlyst mer felles ansvar og felles løsninger ved universitetet. Fakultetet har i møter med universitetsledelsen fått gjennomslag for at det skal fastsettes felles retningslinjer ved UiT for tilretteleggingsarbeidet for studenter med behov for særlig tilrettelegging, og at ansvaret for å igangsette dette arbeidet er på nivå 1. Fakultetet er positive til å bistå i dette arbeidet. Universitetsdirektøren har ut over dette orientert alle fakultet om at det også skal drøftes nærmere ved UiT hvorvidt tilrettelegging i studiehverdagen for studenter med særskilte behov, bør bli en fellestjeneste.

1.10 Bidra til å realisere EVU-strategi for UiT, herunder søke om eksterne midler til dette

Det inngår i fakultetets planer å etablere og starte opp videreutdanningsemner i årene fremover, og med dette bidra til å realisere UiTs EVU-strategi. Videreutdanningsemnene skal svare til behov i samfunnet, og helst gjennomføres digitalt i størst mulig grad. Dette for å gi et tilbud til hele landsdelen og hele landet, men også av miljøhensyn. EVU innen rettsvitenskap er etterspurt både eksternt og internt ved universitetet, men det har i 2020 ikke vært kapasitet til å prioritere etterspørselen, søknader, eller andre initiativ knyttet til EVU. Aktiviteten i 2021 vil vurderes ut fra ressursituasjonen og pandemien, samt det pågående arbeidet med dette på UiT.

1.11 Synliggjøre utdanningsaktiviteter som støtter opp om FNs bærekraftsmål og integrere bærekraftelementer i studietilbudene

Utdanningsaktiviteter innenfor miljø- og havrett, samerett, EVU/livslang læring og digitalisering er sentrale i fakultetets planer for synliggjøring av utdanningsaktiviteter som støtter opp om FNs bærekraftsmål og integrering av bærekraftelementer i studietilbudene. Det har i 2020 vært vanskelig å ha et særlig fokus på dette. Unntatt fra dette er arbeidet med utvikling av samisk som rettsspråk, som er en del av det pågående fyrtårnprosjekt og et bidrag til realisering av FNs bærekraftsmål nr. 16, om rettsvern til alle.⁵

1.12 Utvalgte nøkkeltall for 2020

Søkertall

Fakultetet hadde i 2020 rekordhøye søkertall for våre studieprogram. Tallene for NOMPEL er gitt i punkt 1.5 overfor. For Masterprogrammet i rettsvitenskap og LL.M-programmet var søkertallene som følger:

⁵ <https://www.fn.no/Om-FN/FNs-baerekraftsmaal>

Studieprogramnavn	2017	2018	2019	2020
	Søknadsalternativer	Søknadsalternativer	Søknadsalternativer	Søknadsalternativer
Law of the Sea - master	78	91	79	145
Rettsvitenskap - master	2 847	2 818	2 868	3 110
Sum	2 925	2 909	2 947	3 255

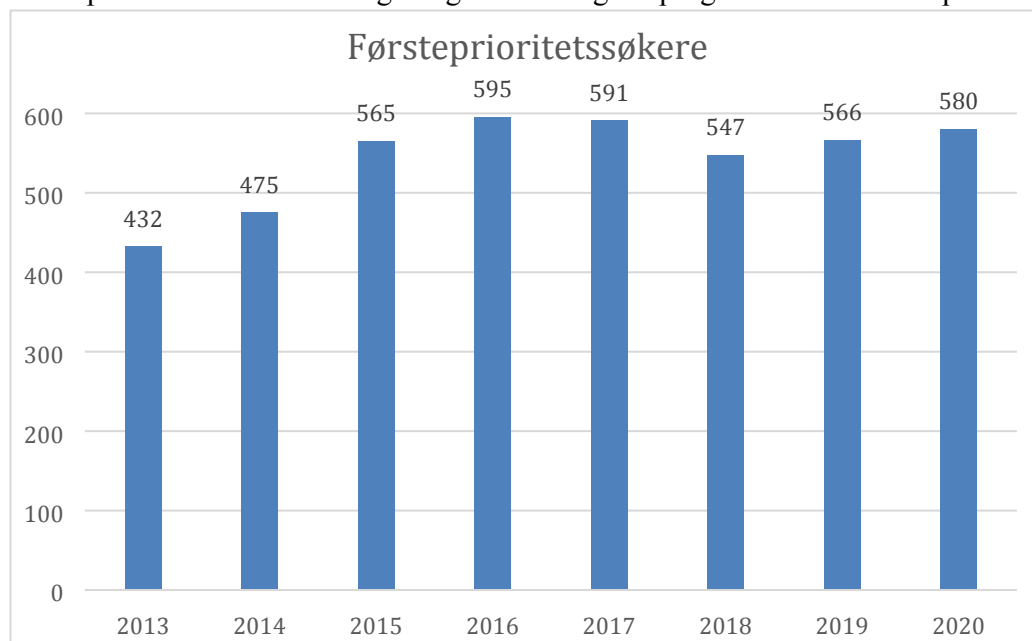
Kilde: DBH⁶

LL.M-programmet har 20 studieplasser. Høsten 2020 var det totalt 145 søkere, hvorav 33 ble vurdert som kvalifisert. Av disse takket 18 søkere ja, og 14 av disse startet opp. LL.M programmet er dimensjonert for opptil 20 studenter. Studieprogrammet har rekruttert godt de siste årene med jevnt over 15 til 20 studenter, hvilket anses å være i henhold til måltallet.

Masterprogrammet i rettsvitenskap har 150 studieplasser, men fakultetet takket i 2020 ja til 25 ekstra studieplasser på forespørsel fra Kunnskapsdepartementet. Som følge av pandemien var det generelt høye søkertall i 2020 innenfor høyere utdanning. Tallene viser likevel en gledelig utvikling, og at våre studieprogram rekrutterer svært godt.

Tabellen nedenfor viser utviklingen i antall søkere som hadde vårt masterprogram i rettsvitenskap som sitt førsteprioritetsønske (data fra Samordna opptak per 15. april)⁷. Søkningen er god, og igjen stigende, med 3,3 førsteprioritetssøkere per studieplass (580 søkere/175 studieplasser).

Førsteprioritetssøkere til 5-årig integrert mastergradsprogram i rettsvitenskap



6

https://dbh.nsd.uib.no/statistikk/rapport.action?visningId=134&visKode=false&admdebug=false&columns=arstall&index=5&formel=309&hier=insttype!9!instkode!9!fakkode!9!ufakkode!9!progkode&sti=Universiteter!9!Universitetet%20i%20Troms%C3%B8%20-%20Norges%20arktiske%20universitet!9!Det%20juridiske%20fakultet!9!Det%20juridiske%20fakultet¶m=fakkode%3D560!9!nivakode%3DB3!8!B4!8!HK!8!YU!8!AR!8!LN!8!ME!8!MX!8!HN!8!M5!8!PR!9!ufakkode%3D000!9!insttype%3D11!9!arstall%3D2020!8!2019!8!2018!8!2017!9!dep_id%3D1!9!instkode%3D1130

⁷ https://rapport-dv.uhad.no/t/SO-datavarehus/views/15_AprilstandardrapporterUHGtilhjemmeside_15876324089510/So45-Skertallprstudium_April2020?isGuestRedirectFromVizportal=y&embed=y

Opptatte studenter

Tallene for NOMPEL fremgår av punkt 1.5. Tabellen nedenfor viser antall nye studenter som er tatt opp til LL.M-programmet og masterprogrammet i rettsvitenskap hvert år.

Studieprogramnavn	2017	2018	2019	2020
	Opptatt, totalt	Opptatt, totalt	Opptatt, totalt	Opptatt, totalt
Law of the Sea - master	18	18	15	14
Rettsvitenskap - master	187	200	166	190
Sum	205	218	181	204

Kilde: DBH⁸

Hvor mange nye studenter som får tilbud om opptak hvert år, kommer an på hvor mange studenter som er tatt opp tidligere og som av ulike grunner har utsatt studiestart, er i permisjon, har faglige forsinkelser, mv. Det reelle studenttallet avgjøres også av hvor mange av de som får tilbud om studieplass som faktisk takker ja og møter ved studiestart. Erfaringsmessig er det mange som endrer planer fra tilbud om studieplass blir gitt i juli, og frem mot semesterstart i august hvert år, og det er i tillegg en del frafall i perioden fra semesterstart i august til semesterregistreringsfristen i september. I 2019 og 2020 var det dessuten et betydelig større antall enn i tidligere år som har søkt om utsatt studiestart på grunn av verneplikt.

Semesterregistrerte studenter

Tabellen nedenfor viser hvor mange studenter som totalt har semesterregistrert seg på LL.M-programmet og Masterprogrammet i rettsvitenskap de siste årene.

Studieprogramnavn	2017	2018	2019	2020
	Studenter totalt	Studenter totalt	Studenter totalt	Studenter totalt
Law of the Sea - master	17	30	27	25
Rettsvitenskap - master	864	906	909	897
Sum	881	936	936	922

Kilde: DBH⁹

Som vi ser er det en del variasjon på LL.M.-programmet år for år. For Masterprogrammet i rettsvitenskap har det de siste årene vært registrert omkring 900 studenter hvert år. Fakultetet tildeles midler for 150 studieplasser per kull, noe som tilsvarer totalt 750 studenter på alle

8

https://dbh.nsd.uib.no/statistikk/rapport.action?visningId=156&visKode=false&admdebug=false&columns=arstall&index=5&formel=422&hier=insttype!9!instkode!9!fakkode!9!ufakkode!9!progkode&sti=Universiteter!9!Universitetet%20i%20Troms%C3%B8%20-%20Norges%20arktiske%20universitet!9!Det%20juridiske%20fakultet!9!Det%20juridiske%20fakultet¶m=fakkode%3D560!9!nivakode%3DMX!8!M5!9!ufakkode%3D000!9!insttype%3D11!9!arstall%3D2020!8!2019!8!2018!8!2017!9!dep_id%3D1!9!instkode%3D1130

9

https://dbh.nsd.uib.no/statistikk/rapport.action?visningId=125&visKode=false&admdebug=false&columns=arstall&index=5&formel=232&hier=insttype!9!instkode!9!fakkode!9!ufakkode!9!progkode&sti=Universiteter!9!Universitetet%20i%20Troms%C3%B8%20-%20Norges%20arktiske%20universitet!9!Det%20juridiske%20fakultet!9!Det%20juridiske%20fakultet¶m=arstall%3D2020!8!2019!8!2018!8!2017!9!semester%3D3!9!dep_id%3D1!9!kategori%3DS!9!nivakode%3DMX!8!M5!9!insttype%3D11!9!instkode%3D1130!9!fakkode%3D560!9!ufakkode%3D000

avdelingene samlet. Differansen skyldes den overbookingen som gjøres for å kompensere for det frafallet som skjer fra studiestart til uteksaminering. Det er viktig å kontinuerlig vurdere overbookingen og nøye balansere dette blant annet opp mot fakultetets høye krav til studiekvalitet på studiet generelt, men også for den enkelte student. Kvalitetssikrede praksisplasser, veiledere til alle som skal skrive masteroppgaver og øvrig faglig oppfølging er forhold som det er viktig å hensynta i denne sammenheng. Potensielt store studentkull på NOMPEL-programmet må også ses hen til i årene fremover.

Studentproduktivitet

Gjennomføring på normert studietid er et mål som brukes for gjennomstrømming. En annen måte å vurdere studentenes innsats på, er antall studiepoeng per student per år eller semester, studentproduktiviteten. I et idealtilfelle skal alle studenter gjennomføre 30 studiepoeng per semester eller 60 studiepoeng per studieår. Tabellen nedenfor viser et bilde av studentproduktivitet, her målt i studiepoengproduksjon per student per vårsemester på masterprogrammet i rettsvitenskap. Som vi ser er denne ganske stabil over tid, selv om studenttallet har variert noe fra år til år.

Den spesielle semesterinndelingen på LL.M programmet gjør at tilsvarende tall for dette programmet ikke er representative, og de er derfor ikke tatt med.

Studieprogramnavn	2017	2018	2019	2020
	Studiepoeng per student (vår)	Studiepoeng per student (vår)	Studiepoeng per student (vår)	Studiepoeng per student (vår)
Rettsvitenskap - master	43,45	43,86	43,9	43,35
Sum	43,45	43,86	43,9	43,35

1.13 Øvrig aktivitet i 2020

Avslutningsvis rapporteres kort om noen øvrige forhold og aktiviteter som ikke naturlig hører til under punktene over.

For masterprogrammet i rettsvitenskap ble det i 2020 innført nytt opptakssystem hvor både overbooking og ventelister ble benyttet. Dette var vellykket, og ga bedre kontroll over endelige opptakstill og utnyttelse av studieplassene. Noen utfordringer knyttet til studieinformasjon overfor søkeres som får sen beskjed om at de har fått tilbud om studieplass ble avdekket. Dette skal ses nærmere på i forkant av opptaket i 2021 i samarbeid med fellestjenesten for opptak.

Som et eget koronatiltak fikk fakultetet i 2020 tildelt 25 ekstra studieplasser på masterprogrammet i rettsvitenskap, finansiert av Kunnskapsdepartementet. Videre oppfølging av disse studieplassene inngår i UiTs virksomhetsplan for 2021, og må også følges opp av fakultetet.

Universitetsstyret vedtok sommeren 2020 ny studie- og eksamensforskrift for UiT, med flere endringer sammenlignet med tidligere forskriftsverk. Fakultetene ble informert om dette en knapp uke før semesterstart høsten 2020, selv om endringene trådte i kraft umiddelbart. I denne forskriften reguleres de fleste rettigheter og plikter for studenter gjennom hele utdanningsløpet, og det har vært nødvendig for fakultetsadministrasjonen å prioritere mye tid og ressurser for å oppdatere en stor mengde lokale regelverk og rutiner så raskt som mulig, samt å holde oss oppdatert på flere feilrettinger og nye versjoner av forskriften. Dette arbeidet må fortsette i 2021.

Samarbeidet med fakultets studenter skjer ved tett og god faglig- og administrativ oppfølging, og dessuten gjennom månedlige møter mellom Juridisk studentutvalg (JSU) og fakultetsledelsen, samt en rekke andre samarbeidsmøter med tillitsvalgte og andre studenter. Dette er videreført gjennom hele 2020, og studentene har gitt innspill og er så langt som mulig tatt med på råd og brukt som høringsinstans om ulike konsekvenser og tilpasninger som følge av pandemien i forhold som berører dem. Det har vært tett dialog med både studentforeninger og enkeltstudenter knyttet til pandemien. Sosiale medier og Canvas er i tillegg benyttet for å kunne ha tettere kontakt med studentene i perioder med lite fysisk tilstedeværelse. Fakultets samarbeid med studentene vurderes å være av stor verdi, og vil bli videreført.

Øvrig samarbeid med andre fakulteter og enheter ved UiT har også i 2020 vært gjennom deltakelse i UiTs strategiske utdanningsutvalg, dekanmøter, direktørmøter, studiesjefmøter og ulike faglige og administrative arbeidsgrupper og prosjekter. Fakultetet har også videreført vår deltakelse i det tverrfaglige undervisningssamarbeidet om hhv. Urfolksmasteren, Fredsmasteren og *Master in Governance and Entrepreneurship in Northern an Indigenous Areas* (GENI). Praksisordningen på masterprogrammet i rettsvitenskap er en svært viktig arena for samarbeid med nærings- og samfunnslivet, og fakultetet vil fremover vurdere ytterligere tiltak for å nyttiggjøre dette samarbeidet. For øvrig har fakultetet i 2020 gjennomført undervisning for Forsvaret via deres rammeavtale med UiT, og deltatt i flere samarbeidsprosjekt og vurderinger av undervisningstilbud knyttet til den såkalte «NAV-skandalen».

Som følge av pandemien har fakultet hatt sterkt fokus på å tilby mest mulig fysisk undervisning, i tillegg til å kunne tilby digitale substitutter som muliggjør interaktivitet og studentaktivitet i så stor utstrekning som mulig. Det er også gitt en del andre tilbud med det formål å holde kontakten med studentene i så stor grad som mulig. Dette har medført betydelig merarbeid.

2. Plan for utdanningsvirksomheten i 2021

Universitetsstyret vedtok den 29.10.2020 *Virksomhetsplan 2021 for UiT Norges arktiske universitet* (sak S-41/20). Virksomhetsplanen bygger på *Drivkraft i Nord – strategi for UiT mot 2022* og andre styringssignaler fra universitetsstyret og Kunnskapsdepartementet.

Virksomhetsplanen lister opp tiltak som skal bidra til å følge opp disse målene og styringssignalene, og fakultetene er bedt om å følge dette opp. En rekke tiltak innen utdanning inngår i UiTs virksomhetsplan, hvorav flere av dem må inngå i fakultetets plan for 2021. Noen av punktene fra fakultetets årsplan for 2020 må det fortsatt arbeides særskilt med, og disse foreslås dermed videreført med justeringer i henhold til føringer i UiTs virksomhetsplan for 2021. Ut over dette er det også sett hen til status og planer for oppfølging av fakultetets strategi for perioden 2019-2022, slik dette ble lagt frem for Fakultetsstyret ved utgangen av 2020 (FS 84/20).

I tillegg til å følge opp UiTs *Virksomhetsplan 2021* og rapportere hvordan, skal følgende områder innen utdanningsvirksomheten ha særlig prioritet i 2021:

- Implementere studieplanendringer og justering av eksamensordning på masterprogrammet i rettsvitenskap med formål å øke gjennomstrømming samt redusere karakterpress og gjentak på 2. - 4. avdeling
- Videreutvikle arbeidet med internasjonalisering, herunder følge opp fakultetets handlingsplan for mobilitet i tråd med anbefalinger knyttet til Covid-19 situasjonen
- Forlenge Fyrtårnprosjektet *Læring og kunnskap for fremtidens jurist* ut 2021
- Videreutvikle og implementere nye pedagogiske virkemidler og studentaktive læringsformer, herunder se nærmere på hvordan vi kan bruke erfaringene fra arbeidet

under pandemien i vårt videre arbeid, så som med digitale og hybride undervisningsformer

- Fordi pandemien også vil prege store deler av 2021, arbeide særskilt med å legge til rette for god oppfølging av studenter, samt god undervisnings- og eksamensgjennomføring
- Arbeide for at studentene på tross av pandemien fortsetter på studiet, og for at studiemiljøet og det psykososiale miljøet skal være godt
- Følge opp strategi og handlingsplan for livslang læring ved UiT, med særlig fokus på EVU
- Videreutvikle fakultetets kvalitetssystem for utdanningsvirksomheten og forberede og tilrettelegge for gjennomføring av varslet NOKUT-tilsyn med UiTs kvalitetssystem
- Starte arbeidet med å videreutvikle alumnikonferansen og alumninettverket – også i forhold til fakultetets behov for undervisere, veiledere og sensorer, samt kontakt med avtakerfeltet

Kristine Helen Korsnes
prodekan for utdanning

Hege Skarsfjord
studiesjef

Dokumentet er elektronisk godkjent og krever ikke signatur

SAKSFRAMLEGG

Til:
Studieutvalget ved Det juridiske fakultet

Møtedato:
09.02.2021

Sak:
4/21

Forslag til nye emnebeskrivelser, reviderte fagbeskrivelser og ny emnestruktur på 2.-4. avdeling i ny studieplan for masterprogrammet i rettsvitenskap

Innstilling til vedtak:

1. Studieutvalget anbefaler i tråd med arbeidsgruppens forslag at eksamen gjennomføres på denne måten:
 - a. *Rettshistorie*: Hjemmeeksamen som består av to oppgaver som skal leveres samtidig. Oppgave 1 gjøres kjent i starten av undervisningen. Oppgave 2 gjennomføres som en to dagers hjemmeeksamen. Karakterfastsettelsen gjennomføres som en samlet vurdering av begge oppgaver.
 - b. *Juridisk metode og etikk*: Hjemmeeksamen som avvikles over tre dager.
 - c. *Retts sosiologi, Komparativ rett og Rettsfilosofi i et metodisk perspektiv*: Hjemmeeksamen som avvikles over halvannen dag.
 - d. For samtlige eksamener gjelder krav om at avdelingen under må være bestått for å kunne fremstille seg til dem. Unntak gjelder for studenter som avventer sensur fra kontinuasjonseksamen eller utsatt prøve på avdelingen under. Eksamenene på hvert av emnene må være bestått for å kunne fremstille seg til de avsluttende eksamenene på hver avdeling.
2. Studieutvalget anbefaler i tråd med arbeidsgruppens forslag at semesteroppgaven på 3. avdeling utgår.
3. Forutsatt at Fakultetsstyret vedtar eksamensformer og arbeidskrav som anbefalt i vedtakspunkt 1 og 2, vedtar Studieutvalget vedlagte emnebeskrivelser for emnene *Rettshistorie* (8 studiepoeng), *Juridisk metode og etikk* (15 studiepoeng), *Retts sosiologi* (5 studiepoeng), *Komparativ rett* (5 studiepoeng) og *Rettsfilosofi i et metodisk perspektiv* (5 studiepoeng), og vedlagte reviderte fagbeskrivelser for 2.-, 3.- og 4. avdeling, med eventuelle merknader som fremkommer i møtet.
4. Hvis Fakultetsstyret ikke vedtar eksamensformer og arbeidskrav i henhold til hva som er anbefalt i vedtakspunkt 1 og 2, må saken behandles på nytt av Studieutvalget i et ekstraordinært møte.

Bakgrunn

Fakultetsstyret vedtok i februar 2020 i sak 9/20 flere endringer vedrørende eksamen og emnestruktur for 1.- 4. avdeling i Masterprogrammet i rettsvitenskap. Endringene ble vedtatt å gjelde for studenter som startet på masterprogrammet fra og med høsten 2020. Endringene som gjelder for 1. avdeling er allerede innført.

I denne sak følges opp følgende endringer som gjelder for 2.- 4. avdeling:

- 2. avdeling: En egen eksamen i faget *Rettshistorie* innføres (8 studiepoeng), med vurderingsuttrykket «bestått/ikke bestått». Eksamen gjennomføres i høstsemesteret på studieprogrammets andre studieår.
- 3. avdeling: En egen eksamen i *Juridisk metode og etikk* innføres (15 studiepoeng), med vurderingsuttrykket A-F. Eksamen gjennomføres i høstsemesteret på studieprogrammets tredje studieår.
- 4. avdeling: En egen eksamen i hvert av de *semiobligatoriske fagene Retts sosiologi, Komparativ rett og Rettsfilosofi i et metodisk perspektiv* (5 studiepoeng) innføres, med vurderingsuttrykket «bestått/ikke bestått». Eksamen gjennomføres i høstsemesteret på studieprogrammets fjerde studieår.

Dekan har, som det fremgår i sak FS 9/20 på fullmakt fra Fakultetsstyret, fastsatt mandat og oppnevnt arbeidsgrupper for å utarbeide forslag til reviderte fag- og emnebeskrivelser, herunder forslag til vurderingsform og eventuelle arbeidskrav til de nye emnene på de respektive avdelingene. For en nærmere beskrivelse vises det til saksfremlegg til sak FS 9/20 (jf. *vedlegg 1*). Mandatet til arbeidsgruppene er lagt ved i sin helhet (jf. *vedlegg 2*).

For å innføre disse endringene må det opprettes nye emner med emnebeskrivelser, gjøres endringer i fagbeskrivelsene, og tilpasse fordelingen av studiepoeng mellom nye og eksisterende emner. I nevnte sak FS 9/20 ble det vedtatt at endringene skal tre i kraft gradvis og suksessivt fra og med studentkullet som begynte på masterprogrammet i rettsvitenskap i studieåret 2020/2021. Dette reduserer dessuten behovet for overgangsordninger og doble studieløp. For å kunne gi en best mulig helhetlig vurdering av forslagene fra samtlige avdelinger behandles de i en felles prosess allerede nå, selv om endringene for 3. og 4. avdeling ikke skal implementeres før om henholdsvis ett og to studieår frem i tid.

Arbeidsgruppene ble også bedt om å vurdere eventuelle endringer i rekkefølgen på undervisningsfagene med henblikk på de nye eksamenene som innføres i høstsemestrene på 2.- 4. avdeling, samt vurdere forholdet til semesteroppgaven på 2. og 3. avdeling.

Studieutvalget vil takke arbeidsgruppene for grundige og gode innspill.

Arbeidsgruppenes forslag om semesteroppgavene vurderes i denne sak. Den endelige rekkefølgen på undervisningen i fagene som inngår på de respektive avdelingene vil bli bestemt som ledd i fakultetets løpende arbeid med undervisningsplanlegging og i dialog med avdelingslederne.

Det er Fakultetsstyret som formelt oppretter nye emner på Masterprogrammet i rettsvitenskap. For å ha alt på plass innen UiTs frist den 1. mars for endringer i emneporteføljen for kommende studieår, vil sak om dette fremmes for Fakultetsstyret 22. februar d.å. Som programstyre for masterprogrammet i rettsvitenskap, og derigjennom som rådgivende instans i forbindelse med

forslag om endringer i emner og studieplan hvor Fakultetsstyret har vedtakskompetanse, bes Studieutvalget i denne sak om å gi sine anbefalinger når det gjelder eksamensformer og semesteroppgaver med bakgrunn i arbeidsgruppenes forslag. Vedtak om eksamensformer og semesteroppgaver må deretter fattes av Fakultetsstyret. Emnebeskrivelser og fagbeskrivelser som er i tråd med Studieutvalgets anbefalinger til Fakultetsstyret legges også fram for beslutning i denne sak. Dette for å spare tid dersom Fakultetsstyret er enig i Studieutvalgets anbefalinger.

Forslaget vedrørende 2. avdeling (gjelder fra og med studieåret 2021/2022)

For 2. avdeling foreslår arbeidsgruppen at semesteroppgaven skal utgå. Den nye eksamenen i Rettshistorie vil slik arbeidsgruppen vurderer det gi studentene skrive trening, både i seminarundervisningen i faget, og under den etterfølgende hjemmeeksamen.

For faget *Rettshistorie* foreslår arbeidsgruppen følgende:

- Tidspunkt for undervisning: Flyttes frem fra vårsemesteret til det første undervisningsfaget i høstsemesteret på 2. avdeling.
- Eksamen: Like etter gjennomført undervisning.
- Prøveform: «Eksamen består av to deloppgaver. Den første deloppgaven deles ut på første seminargang og studentene jobber med denne i seminarperioden. Det skal settes av 1-2 timer til diskusjoner om hvordan oppgaven kan løses i løpet av seminaret. Oppgaven inngår med halve vekten av den endelige eksamensbesvarelsen. Den andre deloppgaven er en todagers hjemmeeksamen. Den samlede ordgrensen settes til 3500 ord. Skulle noen stryke på eksamen skal det avholdes kontinuasjonseksamen. Den første deloppgaven kan da leveres i uendret eller i forbedret utgave sammen med den andre deloppgaven som også denne gang er en (ny) todagers hjemmeeksamen. Vurderingsuttrykket for eksamenen er bestått/ikke bestått.»
- Arbeidskrav: Nei.
- Plagiatkontroll: Arbeidsgruppen bes om at det vurderes om første deloppgave kan leveres inn for plagiatkontroll før eksamen.

For en nærmere oversikt av arbeidsgruppens innspill og vurderinger vises det til deres forslag som er lagt ved i sin helhet (jf. *vedlegg 3*).

Vurdering

Prøveformen som foreslås støttes. Beskrivelsen av denne må likevel omformuleres noe i henhold til forskriftskrav og bestemmelser ved UiT og fakultetet. Videre må omfanget på eksamensoppgaven angis i antall sider, ikke antall ord, og knyttes til fakultetets formkrav. Konkret foreslås følgende justerte formulering:

«Eksamen avholdes om høsten på 2. avdeling i begynnelsen av semesteret.

Eksamen består av to oppgaver som skal leveres inn samtidig. Oppgave 1 gjøres kjent i starten av undervisningen. Studentene kan arbeide med denne frem til innleveringsfristen. Oppgave 2 gjennomføres som en to dagers hjemmeeksamen. Besvarelsen av begge oppgavene må samlet sett ikke overstige 10 sider. Formkravene er de samme som gitt i Eksamensreglement for 1. – 4. avdeling i graden master i rettsvitenskap § 7.

Vurderingsuttrykket er «bestått/ikke bestått». Karakterfastsettelsen gjennomføres som en samlet vurdering av begge oppgaver.

Kontinuasjoneksamen avholdes i samme semester som ordinær eksamen. Ved kontinuasjonseksamen kan studentene levere besvarelsen av oppgave 1 på nytt i forbedret utgave. Det blir gitt en ny hjemmeeksamen som oppgave 2.»

Forslaget om plagiatskontroll av første deloppgave før den leveres som del av eksamensbesvarelsen er velbegrunnet, men er vanskelig å gjennomføre og fremmes derfor ikke.

Forslaget om at semesteroppgaven skal utgå, støttes ikke. Semesteroppgaven på 2. avdeling er den eneste obligatoriske skrivetreningen studentene må gjennomføre i tillegg til eksamen. For å sikre visse minimumsferdigheter i skriftlig fremstillingsevne, er det viktig at studentene trenes i skriving underveis på studiet. Det foreslås derfor at semesteroppgaven beholdes. Siden høstsemesteret, foruten rettshistorie som er prøvd i egen eksamen, nå vil bestå av forvaltningsrett gir semesteroppgaven en mulighet til ekstra trening i dette svært krevende faget. Dette vil i så tilfelle kunne innebære en styrking av faget forvaltningsrett og studentene får viktig øving før avsluttende eksamener på avdelingen. Med tanke på arbeidspress for studentene, kan øvingsoppgaven i forvaltningsrett heller vurderes erstattet av semesteroppgaven.

Arbeidsgruppens forslag til fagbeskrivelser støttes. Forslag til læringsutbytter i kategorien Generell kompetanse for faget Rettshistorie var imidlertid ikke inkludert i leveransen fra arbeidsgruppen. Prodekan for utdanning har derfor utarbeidet forslag til slike som er sendt til arbeidsgruppen for nærmere vurdering. Studieutvalget vil orienteres nærmere om dette i møtet.

Forslaget vedrørende 3. avdeling (gjelder fra og med studieåret 2022/2023)

For 3. avdeling foreslår arbeidsgruppen at semesteroppgaven skal utgå. Videre foreslås at eksamen i Juridisk metode og etikk må være bestått for å få fremstille seg til de avsluttende eksamener i JUR-2502 og JUR-2503 i vårsemesteret.

For faget *Juridisk metode og etikk* foreslår arbeidsgruppen følgende:

- Tidspunkt for undervisning: Fagrekkefølgen på 3. avdeling endres, slik at metodefaget flyttes og blir det siste faget på høstsemesteret.
- Tidspunkt for eksamen: Sist i høstsemesteret.
- Prøveform: hjemmeeksamen uten muntlig prøve. Hjemmeeksamen avvikles over tre dager, og avgrenses opp til tolv sider.
- Nye arbeidskrav: Nei.

For en nærmere oversikt av arbeidsgruppens innspill og vurderinger vises det til deres forslag som er lagt ved i sin helhet (jf. *vedlegg 4*).

Vurdering

Arbeidsgruppens forslag til fagbeskrivelser støttes.

Forslaget om at semesteroppgaven på 3. avdeling skal utgå, støttes. Det er lagt vekt på arbeidsgruppens vurderinger om at en hjemmeeksamen i Juridisk metode og etikk over tre dager vil gi studentene viktig skrivetrening før avsluttende eksamener etterfølgende vårsemester, og dermed langt på vei fylle formålet med dagens semesteroppgave på avdelingen. I tillegg bør eksamen i Juridisk metode og etikk ligge sist i semesteret, og dermed tidsmessig overlappe med tidspunktet for semesteroppgaven. Den nye eksamen dekker videre 15 studiepoeng, og med et

slikt omfang på en eksamen vil det bli for arbeidskrevende for studentene med semesteroppgave i tillegg.

De øvrige forslagene om prøveform og arbeidskrav støttes også. Eksamen i Juridisk metode og etikk bør komme sist i høstsemesteret. Undervisningsrekkefølgen i høstsemesteret vil bli bestemt som ledd i fakultetets løpende arbeid med undervisningsplanlegging og i dialog med avdelingslederne

Forslaget vedrørende 4. avdeling (gjelder fra og med studieåret 2023/2024)

For de semiobligatoriske fagene Rettsosiologi, Komparativ rett og Rettsfilosofi i et metodisk perspektiv foreslår arbeidsgruppen følgende:

- Tidspunkt for undervisning og eksamen: Ved semesterstart i august med hjemmeeksamen den påfølgende uken.
- Prøveform: hjemmeeksamen i halvannen dag.
- Nye arbeidskrav: Nei.

For en nærmere oversikt av arbeidsgruppens innspill og vurderinger vises det til deres forslag som er lagt ved i sin helhet (jf. vedlegg 5).

Vurdering

Arbeidsgruppens forslag til fagbeskrivelser støttes.

Arbeidsgruppen framholder det som viktig at eksamen om våren forskyves lengre frem i tid enn hva som nå er tilfellet. Dette skal utredes nærmere. Arbeidsgruppa har lagt frem tre alternative forslag til endring i rekkefølgen på undervisningsfagene på avdelingen, med deres vurdering av hva de mener vil være den beste. Undervisningen og eksamen i de semiobligatoriske fagene skal være først i semesteret. Rekkefølgen på undervisningen i de øvrige fagene på avdelingen vil bli bestemt som ledd i fakultetets løpende arbeid med undervisningsplanlegging og i dialog med avdelingslederne, og behandles ikke i denne sak.

Arbeidsgruppens forslag vedrørende prøveform og arbeidskrav i de semiobligatoriske fagene støttes. Omfanget på hjemmeeksamen må angis, og det foreslås at dette settes til maksimalt 8 sider.

Forslag til emnebeskrivelser for de nye emnene som skal prøves i egne eksamener

Med bakgrunn i vurderingene overfor er det utarbeidet forslag til emnebeskrivelser for henholdsvis *Rettshistorie* (se vedlegg 6), *Juridisk metode og etikk* (se vedlegg 7), *Rettsosiologi* (se vedlegg 8), *Komparativ rett* (se vedlegg 9) og *Rettsfilosofi i et metodisk perspektiv* (se vedlegg 10).

Forutsatt at Fakultetsstyret vedtar eksamensformer og arbeidskrav i henhold til hva som er anbefalt i innstilling til vedtak i punkt 1 og 2, bes Studieutvalget om å vedta vedlagte emnebeskrivelser for emnene *Rettshistorie* (8 studiepoeng), *Juridisk metode og etikk* (15 studiepoeng), *Rettsosiologi* (5 studiepoeng), *Komparativ rett* (5 studiepoeng) og *Rettsfilosofi i et metodisk perspektiv* (5 studiepoeng), og vedlagte fagbeskrivelser for 2.-, 3.- og 4. avdeling, med eventuelle merknader som fremkommer i møtet.

Forslag til endringer i fagbeskrivelsene for 2.- 4. avdeling

Med bakgrunn i vurderingene overfor er det også utarbeidet forslag til reviderte fagbeskrivelser for 2.-, 3.- og 4. avdeling, se *vedlegg 11-13*.

Forutsatt at Fakultetsstyret vedtar eksamensformer og arbeidskrav i henhold til hva som er anbefalt i innstilling til vedtak i punkt 1 og 2, bes Studieutvalget om å vedta vedlagte reviderte fagbeskrivelser.

Justering av emneporteføljen

Når de nye emnene opprettes, må det fortas justeringer i studiepoengfordelingen mellom nåværende og nye emner. Dette må registreres i UiTs emnesystem EpN, og vil fremkomme på karakterutskrift og vitnemål. Følgende vil gjelde:

Endringer i studiepoengfordeling gjeldende fra studieåret 2021/2022:

- Nytt JUR-100X Rettshistorie: 8 studiepoeng
- «Nytt» JUR-2002: 30 studiepoeng (som nå)

«Nytt» JUR-2003: 22 studiepoeng.

I emnebeskrivelsene til de avsluttende eksamenene i vårsemesteret må det føyes til at fremstilling til eksamen forutsetter at eksamen i Rettshistorie er bestått.

Endringer i emneporteføljen gjeldende fra studieåret 2022/2023:

- Nytt JUR-250X Juridisk metode og etikk: 15 studiepoeng
- «Nytt» JUR-2502: 25 studiepoeng (som nå)
- «Nytt» JUR-2503: 20 studiepoeng.

I emnebeskrivelsene til de avsluttende eksamenene i vårsemesteret må det føyes til at fremstilling til eksamen forutsetter at eksamen i Juridisk metode og etikk er bestått.

Hvis det vedtas at semesteroppgaven på 3. avdeling skal utgå, må dette arbeidskravet tas fra det respektive emnet som arbeidskravet er tilknyttet.

Endringer i emneporteføljen gjeldende fra studieåret 2023/2024:

- Nytt JUR-300X Rettsosiologi: 5 studiepoeng
- Nytt JUR-300X Komparativ rett: 5 studiepoeng
- Nytt JUR-300X Rettsfilosofi i et metodisk perspektiv: 5 studiepoeng
- «Nytt» JUR-3002: 25 studiepoeng
- «Nytt» JUR-3003: 15 studiepoeng
- «Nytt» JUR-3004: 15 studiepoeng

I emnebeskrivelsene til de avsluttende eksamenene i vårsemesteret må det føyes til at fremstilling til eksamen forutsetter at eksamen i det semiobligatoriske faget er bestått.

Videre arbeid

Som nevnt innledningsvis vil den øvrige rekkefølgen på undervisningen på de respektive avdelingene bli behandlet i arbeid med undervisningsplanlegging og i dialog med avdelingslederne på et senere tidspunkt.

I løpet av våren må det gjøres nødvendige justeringer i egne regelverk. Dersom det besluttes at eksamenene i rettshistorie og de semiobligatoriske fagene skal avholdes i starten av henholdsvis andre- og fjerde semester, må det for eksempel vedtas en unntaksbestemmelse i gjeldende bestemmelse om at alle eksamener på avdelingen før skal være bestått. Dette fordi eksamensresultatene etter utsatt prøve og kontinuasjonseksamen på første og tredje avdeling ikke nødvendigvis foreligger før oppstart på neste avdeling.

I tillegg må det gjøres et arbeid med å beskrive og fastsette overgangsordninger mellom ny og endret emnestruktur som sikrer studentenes rettigheter, og samtidig minimerer behovet for doble løsninger. Emneporteføljen må endres med tanke på studiepoengfordeling mellom emnene, og det må fastsettes regler for studiepoengoverlapp mellom opprinnelige og justerte emner.

Kristine Helen Korsnes
prodekan for utdanning

Hege Skarsfjord
studiesjef

Dokumentet er elektronisk godkjent og krever ikke signatur

Saksbehandlere: Hege Skarsfjord, Sunniva Solheim Alvestad, Karin Eriksen

Vedlegg:

1. Sak FS 9/20
2. Mandat for og oppnevning av arbeidsgrupper
3. Forslag fra arbeidsgruppe 2. avdeling
4. Forslag fra arbeidsgruppe 3. avdeling
5. Forslag fra arbeidsgruppe 4. avdeling
6. Forslag til emnebeskrivelse for Rettshistorie (2. avdeling)
7. Forslag til emnebeskrivelse for Juridisk metode og etikk (3. avdeling)
8. Forslag til emnebeskrivelse for Rettsosiologi (4. avdeling)
9. Forslag til emnebeskrivelse for Komparativ rett (4. avdeling)
10. Forslag til emnebeskrivelse for Rettsfilosofi i et historisk perspektiv (4. avdeling)
11. Forslag til fagbeskrivelser for 2. avdeling
12. Forslag til fagbeskrivelser for 3. avdeling
13. Forslag til fagbeskrivelser for 4. avdeling

SAKSFRAMLEGG

Til:
Fakultetsstyret for Det juridiske fakultet

Møtedato:
14.02.2020

Sak:

Forslag om endringer i masterprogrammet i rettsvitenskap fra og med studieåret 2020/2021

Innstilling til vedtak:

1. Fakultetsstyret godkjenner følgende endringer i eksamensordningen på masterprogrammet i rettsvitenskap. Endringene skal gjelde fra og med de som starter på masterstudiet studieåret 2020/2021. Justering av lengden på skoleeksamen på 3.- og 4. avdeling skal gjelde fra og med studieåret 2020/2021, også for studenter som allerede er tatt opp på studiet;

1. avdeling: Vurderingsuttrykket på eksamen i emnet *JUR-0500 Examen facultatum jusfaglig variant* (10 studiepoeng) endres fra bokstavkarakterskalaen A-F til bestått/ikke bestått.

2. avdeling: En egen eksamen i faget *rettshistorie* innføres (8 studiepoeng), med vurderingsuttrykket bestått/ikke bestått. Eksamen gjennomføres i høstsemesteret på studieprogrammets andre studieår.

3. avdeling: En egen eksamen i *metode og etikk* innføres (15 studiepoeng), med vurderingsuttrykket A-F. Eksamen gjennomføres i høstsemesteret på studieprogrammets tredje studieår.

Varigheten på skriftlig skoleeksamen i emnet *JUR-2503 3. avdeling master* (30 studiepoeng) reduseres fra åtte til seks timer.

4. avdeling: En egen eksamen i de *semiobligatoriske fagene retts sosiologi, komparativ rett eller rettsfilosofi* (5 studiepoeng) innføres, med vurderingsuttrykket bestått/ikke bestått. Eksamen gjennomføres i høstsemesteret på studieprogrammets fjerde studieår.

Varigheten på skriftlig skoleeksamen i emnet *JUR-3004 4. avdeling master* (20 studiepoeng) reduseres fra åtte til seks timer.

2. Fakultetsstyret godkjenner forslag til endringer i *Reglement for Studieutvalget ved Det juridiske fakultet*.
3. Fakultetsstyret godkjenner forslag i fagbeskrivelse for 1. avdeling knyttet til arbeidskrav og eksamen som skal gjelde fra og med studieåret 2020/2021.
4. Fagbeskrivelser for 2.- 4. avdeling, som skal gjelde for studenter som starter på masterprogrammet fra studieåret 2020/2021, skal fastsettes høsten 2020. Dekan får fullmakt til å fastsette mandat og oppnevne arbeidsgrupper bestående av avdelingsleder, en til to fagpersoner og en student, for å utarbeide forslag til fagbeskrivelser, herunder vurderingsform og eventuelle arbeidskrav til de nye eksamenene som opprettes i vedtakspunkt 1.
5. Fakultetsstyret godkjenner forslag til justeringer i gjeldende studieplan for masterprogrammet i rettsvitenskap. Studieplanen gjelder for studenter som er tatt opp til masterprogrammet før studieåret 2020/2021. Overgangsordninger skal fastsettes slik at studentenes rettigheter ivaretas.
6. Fakultetsstyret godkjenner forslag til ny studieplan for masterprogrammet i rettsvitenskap. Studieplanen skal gjelde for studenter som starter på masterprogrammet fra og med studieåret 2020/2021.

Bakgrunn

Studiemodellen og eksamensordningen på masterprogrammet i rettsvitenskap har ikke vært gjenstand for omfattende endringer de senere år. En rekke mindre endringer og justeringer av øvings-, prøvings- og undervisningsformer, fagbeskrivelser, pensum, med videre har imidlertid vært gjort. Dekanet ser likevel ikke behov for noen omfattende reform av studiet, og slikt behov er heller ikke meldt fra studenter, ansatte eller avtakerfeltet.

Samtidig er det flere faktorer som gjør det nødvendig å se nærmere på selve eksamensordningen. Masterstudiet har over mange år hatt utfordringer med at studentene avlegger allerede beståtte eksamener på nytt for å prøve å oppnå bedre karakterer. Dette er kostbart og medfører både faglige og praktiske utfordringer. I tillegg er det forstyrrende for studentene i deres studieløp, og kan ha negative ringvirkninger for deres prestasjoner på de enkelte eksamener.

Denne problematikken ble våren 2018 også pekt på av rektorene ved UiT Norges arktiske universitet (UiT), Universitetet i Bergen (UiB) og Universitetet i Oslo (UiO). I et felles brev til dekanene uttrykte rektorene bekymring for karakterpresset og den høye gjentakfrekvensen, og fakultetene ble i fellesskap bedt om å vurdere hva som kan gjøres for å adressere dette. Universitetsledelsen ved UiT har nå fulgt opp denne bestillingen, og bedt fakultetet rapportere spesielt i forhold til om det er satt i gang konkrete tiltak for å dempe karakterpresset, og om vi i likhet med UiO har vurdert å innføre vurderingsuttrykket bestått/ikke bestått på noen av emnene.¹

¹ Rapporteringsfrist 20. mars 2020, arkivref. ePhorte 2019/6033.

Videre ser vi at en sammenligning av karakterfordelingene over år viser at det ved UiT gis en lavere andel av bokstavkarakterene A og B sammenlignet med UiB og UiO. Eksamensordningene ved de to andre juridiske fakultetene er endret, slik at de i nokså stor grad avviker fra den modellen vi har ved UiT. Dette gjelder både prøvingsformer, tidspunkt for eksamen, antall eksamener, hva og hvor mye som prøves i den enkelte eksamen, vurderingsuttrykk, mv.

På denne bakgrunn, og som del av arbeidet med å tilrettelegge for best mulig læringsutbytte og læringsmiljø, har det høsten 2018 og våren 2019 vært arbeidet med mulige endringer av eksamensordningen på masterprogrammet i rettsvitenskap. Det har i denne perioden vært avviklet flere møter med Juridisk studentutvalg (JSU), samt holdt presentasjoner og gjennomført diskusjoner på allmøter med studentene, og fellesmøte med de ansatte. Det har vært sendt ut forslag til alle avdelingslederne, med forespørsel om innspill fra dem og de som underviser på deres avdeling. Fakultetsledelsen har også mottatt innspill fra noen ansatte enkeltvis.

I løpet av denne prosessen har det vært fremmet ulike forslag om endret vurderingsuttrykk, flere eller færre eksamener, andre vurderingsformer, mv. Forslag om en samlet karakter på den enkelte avdeling og karakterer basert på deltakelse på seminar, er også lansert. Det er blitt tydeliggjort at både studenter og ansatte ser klare fordeler med store avsluttende eksamener på slutten av hvert studieår. Det er også enighet om å videreføre varierte vurderingsformer, med hjemmeeksamen, muntlig eksamen og skriftlig skoleeksamen.

Det synes ut fra dette å være bred enighet om at nåværende eksamensmodell i hovedsak skal beholdes, og at det ikke er ønskelig med omfattende omlegginger i form av eksempelvis halvårseksamener, eller økt modularisering i form av mange mindre eksamener gjennom hele studieåret.

Basert på dette arbeidet, samt erfaringsdeling og samarbeid med UiO og UiB, sendte dekanatet den 3. januar d.å. på en siste høringsrunde til alle ansatte og JSU konkrete forslag til justeringer av nåværende eksamensordning. Høringsnotatet med samlet oversikt over forslagene samt hørings svarene, er lagt ved samlet (jf. *vedlegg 1*).

Som programstyre for masterprogrammet i rettsvitenskap og derigjennom rådgivende instans ved forslag om endringer i studieplan, reglementer mv. hvor fakultetsstyret har vedtakskompetanse, er høringsdokumentet og hørings svarene også fremlagt for vurdering i studieutvalget.² Studieutvalget har støttet flere av forslagene, men har også gitt råd om endringer. Saksdokumentene, herunder studieutvalgets vedtak er vedlagt (jf. *vedlegg 2, sak SU 15/20*).

På denne bakgrunn har dekanatet utformet et endelig forslag til endringer av eksamensordning. Forslaget følger i all hovedsak studieutvalgets tilrådinger. Endringene er foreslått å gjelde fra og med de som starter på masterprogrammet studieåret 2020/2021. Endringene på lengden av skoleeksamen på 3.- og 4. avdeling er foreslått å gjelde fra studieåret 2020/2021, også for de som alt er startet på studiet tidligere.

Som del av denne saken det også utarbeidet forslag til *ny* studieplan hvor alle endringsforslagene er tatt inn. Videre er det nødvendig å justere gjeldende studieplan, som fortsatt vil være gjeldende for studenter som allerede er tatt opp til masterprogrammet i rettsvitenskap. Endringene her knytter seg til retting av feil, justering av eksamenslengde og nødvendige justeringer av informasjonen om

² Sak SU 16/20 *Forslag om endringer i masterprogram i rettsvitenskap fra og med høsten 2020 – Studieutvalgets vurderinger*, behandlet 31. januar 2020.

praksis - der studentene i ny praksisordning skal utarbeid en praksismappe og delta på seminar, i stedet for å skrive praksisrapport som tidligere.

Fakultetsstyret bes i denne sak om å behandle endelig forslag til endringer av eksamensordning for masterprogrammet i rettsvitenskap. Videre bes fakultetsstyret om å godkjenne justeringer i gjeldende studieplan, samt forslag til ny studieplan. I sammenheng med dette bes fakultetsstyret også om å godkjenne forslag til ny fagbeskrivelse for 1. avdeling og endringer i *Reglement for Studieutvalget ved Det juridiske fakultet*.

Nærmere gjennomgang av endringsforslagene

Forslagene til endringer av eksamensordning er knyttet til den enkelte avdeling, og omfatter 1.-4. avdeling. Det er ikke foreslått endringer i eksamensordningen på 5. avdeling.

Endringene foreslås å tre i kraft gradvis og suksessivt fra og med studentkullet som begynner studieåret 2020/2021. Dette vil redusere til et minimum behovet for overgangsordninger og doble studieløp. Konkret vil da endringene på 1. avdeling gjelde fra og med studieåret 2020/2021, endringene på 2. avdeling vil gjelde fra og med studieåret 2021/2022, endringene på 3. avdeling vil gjelde fra og med studieåret 2022/2023 og endringene på 4. avdeling vil gjelde fra og med studieåret 2023/2024.

Dette gjelder imidlertid *ikke* forslagene som beskrives nedenfor om å redusere varigheten på skoleeksamen fra åtte til seks timer på 3.- og 4. avdeling. Disse endringene foreslås innført allerede fra studieåret 2020/2021. I tillegg til endringene av eksamensordningen, er det som del av fakultetets Fyrtårnprosjekt gjort endringer i den obligatoriske praksisordningen på 4. avdeling. Den nye ordningen ble høsten 2019 gjennomført med stor suksess som en frivillig prøveordning, der ca. 70 % av studentene valgte prøveordningen. Den nye praksisordningen vil nå innføres som en permanent ordning, med eventuelle justeringer basert på evaluering av ordningen inneværende vår. Fakultetsstyret bes på dette grunnlag om å vedta nødvendige justeringer i gjeldende studieplan. Endringsforslagene fremkommer i *vedlegg 3*.

Studenter som blir tatt opp til masterprogrammet i rettsvitenskap fra og med studieåret 2020/2021 skal følge *ny* studieplan hvor alle de endringsforslagene som i denne sak eventuelt vedtas av fakultetsstyret, skal fremgå. Ny studieplan ivaretar kravene til innhold slik disse er fastsatt i UiTs kvalitetssystem for utdanning, men er foreslått endret slik at den er i henhold til UiTs nye studieplan-mal, og samtidig gjøres mer overordnet ved at konkrete angivelser av eksamen og arbeidskrav heller skal fremgå av fag- og emnebeskrivelsene. Endringen foreslås for å tilpasse oss slik øvrige fakulteter har utformet sine studieplaner, og for å gjøre systemet med endringer mindre rigid. Studieplanen vil gi det overordnede rammeverk for studieprogrammet, mens detaljer i større grad vil fremgå av fag- og emnebeskrivelser med større handlingsrom for å kunne endre. Endringen vil især åpne for større muligheter til å prøve ut ulike former for arbeidskrav, uten å måtte operere med mange forskjellige studieplaner, overgangsordninger og forsinket iverksettelse. Forslag til ny studieplan er vedlagt (ny studieplan med spor endringer i vedlegg 4, og forslag til ny studieplan uten spor endringer i *vedlegg 5*).

De foreslåtte endringene ved å ta ut fag- og emnebeskrivelser fra studieplanene, skal likevel ikke medføre endringer av vedtakskompetanse når det gjelder eksamens- og arbeidskrav. Fakultetsstyret bes i denne sak derfor også om å vedta forslag til justeringer i *Reglement for studieutvalget ved Det juridiske fakultet* slik at endringer som omfatter eksamens- og arbeidskrav fortsatt skal vedtas av fakultetsstyret, med studieutvalget som rådgivende organ (jf. *vedlegg 6*).

I det følgende gis en gjennomgang av hva som foreslås av endringer innenfor den enkelte avdeling.

1. avdeling

Endret vurderingsuttrykk på Examen facultatum (ex. fac.)

På 1. avdeling foreslås det å endre vurderingsuttrykket på *ex. fac.*-eksamen fra karakterskalaen A-F til bestått/ikke bestått.

Vurderingsuttrykket bestått/ikke bestått skal i henhold til forskrift ved eksamener UiT § 36, være et selvstendig vurderingsuttrykk uten sammenheng med den graderte karakterskalaen. Dette er utledet av nærmere retningslinjer for bruk av skalaen bestått/ikke bestått fra henholdsvis Kunnskapsdepartementet og Universitets- og høyskolerådet. Konkret innebærer dette at kravene til å *bestå* skal fremkomme fra læringsutbyttebeskrivelsen, hvor de faglige minimumskravene må være beskrevet klart og presist. De faglige minimumskravene skal også framgå i sensorveiledningen.

Endringen vil medføre at vi i likhet med de juridiske fakultetene i Oslo og Bergen, ikke gir karakterer på 1. semester av masterstudiet. (Det vil imidlertid fortsatt være karakter på *ex. phil.*, noe som er utenfor vår myndighet.) Dette er ett av de felles tiltakene for å minske karakterpress, og fremme fokus på læring. Endringen kan bidra til å minske gjentak av denne eksamen året etter, et gjentak vi har sett har nokså stort omfang og virker svært forstyrrende på arbeidet med fagene på 2. avdeling. At det på vitnemålet til studentene ikke lenger vi fremgå en karakter i dette faget, har trolig få negative konsekvenser. Siden dette er en prøve i metode, svært kort tid inn i studiet, mener vi det med fordel heller kan fremgå at kandidatene har bestått, for å synliggjøre at de har hatt en slik prøve tidlig i studiet. Forslaget har fått bred støtte både fra studentene, avdelingsleder, fagpersoner og studieutvalget.

Det er viktig å presisere at endringen av vurderingsuttrykk ikke på noen måte representerer en nedprioritering av faget, eller at studentene forventes å legge mindre arbeid i det. Tilbud om øvingsoppgave med karaktervurdering bør fortsatt opprettholdes som en del av undervisnings-tilbudet.

Eksamensform eller lengden på eksamen foreslås ikke endret.

Som følge av disse endringsforslagene, bes fakultetsstyret også om å godkjenne endringer i fagbeskrivelsen for 1. avdeling. Dette fordi denne vil gjelde allerede fra og med høsten 2020. Endringene innebærer at eksamenskrav, arbeidskrav og læringsutbyttebeskrivelse er tatt inn i fagbeskrivelsen, i tillegg til at vurderingsuttrykket for *Examen facultatum* er endret fra bokstavkarakterskalaen A-F til bestått/ikke bestått. Studieutvalget har vurdert forslaget til ny fagbeskrivelse, og har gitt prodekan fullmakt til å vedta gjenstående endringspunkter³ avhengig av fakultetsstyrets vedtak i denne sak. Forslag til fagbeskrivelse for 1. avdeling er lagt ved, der endringsforslagene tydelig fremgår (vedlegg 7).

2. avdeling

Egen eksamen i rettshistorie

På 2. avdeling foreslås det å ta ut faget rettshistorie (8 studiepoeng) til egen prøving. Da må det innføres en egen eksamen i faget rettshistorie, gjennomført i høstsemesteret på andre studieår. Følgelig utgår rettshistorie fra det som blir prøvd ved de avsluttende eksamener i vårsemesteret.

³ I henhold til fordelingen av vedtakskompetanse mellom fakultetsstyret og studieutvalget.

Målet med dette forslaget er å minske presset på vårens sluttksamener på 2. avdeling ved at ett av fagene tas ut av denne prøvingen. Rettshistoriefaget er det faget som enklest kan skilles ut, grunnet fagets egenart, samt at de øvrige fagene lettere lar seg prøve ved siden av og i sammenheng med hverandre. At rettshistorie er ferdig prøvd når vårsemesteret kommer, vil forhåpentligvis lede til mindre eksamenspress ved at studentene før eksamen kan konsentrere seg om færre fag. Forslaget om egen eksamen i rettshistorie har mottatt bred støtte fra studentene, avdelingslederne og studieutvalget. Underviserne i faget har gitt varierende tilbakemeldinger, men noen av dem støtter en egen eksamen.

Om tiltaket samlet sett gir mindre gjentak og mindre eksamenspress er uvisst, men må prøves. Dersom vi faktisk oppnår at det blir noe redusert press på vårens eksamen, kan det i seg selv bidra til mindre press og mindre gjentak. Det er videre ikke heldig at studenter velger bort rettshistorie, i den tro at det ikke blir «gitt på eksamen i år». Vi ønsker heller at perspektivfaget rettshistorie styrkes ved at *alle* studentene må avlegge eksamen i faget. Både i Oslo og Bergen gjennomføres egen hjemmeeksamen i faget rettshistorie.

Vurderingsuttrykk

Det foreslås at vurderingsuttrykket for eksamen i rettshistorie fastsettes til bestått/ikke bestått. Alternativet som ikke anbefales, er karakterskalaen A-F. Det foreligger gode argumenter for og mot begge løsninger. Ved å benytte karakterskalaen A-F vil studentene få en ekstra bokstavkarakter på vitnemålet, noe som kan være positivt. I tillegg benyttes bokstavkarakter i Oslo og Bergen. Samtidig ville denne ene karakteren skille seg en god del fra de andre, da de øvrige bokstavkarakterene på masterstudiet 1.-4. avdeling, er basert på store eksamener hvor mange fag prøves. En enkeltstående bokstavkarakter i faget rettshistorie vil således bryte med oppbygningen og den helhetlige tanken bak masterstudiet vårt.

Faglærerne har gitt litt ulike tilbakemeldinger. De fremhever imidlertid alle frykten for at bestått/ikke bestått kan medføre en nedprioritering av faget, og at faget blir et «pliktløp» med liten innsats. Samtidig ser de fordeler med bruk av bestått/ikke bestått. De avdelingsansvarlige og andre undervisere har uttrykt bekymring for at bruk av karakterskalaen A-F vil medføre at mange tar eksamen på nytt på 3. avdeling. Dette vil motvirke målet om mindre gjentak, og det vil i tillegg kunne ha negative konsekvenser for undervisnings- og læringsaktiviteter knyttet til 3. avdeling. Dette er en utfordring vi har sett på 2. avdeling, når studentene tar opp *ex. fac.* midt i forvaltningsrettsundervisningen, og vi ønsker ikke at dette skal skje på 3. avdeling. Studentene har også uttrykt bekymring for at egen bokstavkarakter i rettshistorie vil medføre at mange studenter tar opp denne eksamen.

Det kan være fordeler med bruk av karakterskalaen A-F, men bestått/ikke bestått vil være mest i overensstemmelse med det overordnede eksamenssystemet vårt med karakterer for store avsluttende eksamener. I tillegg vil bruken av bestått/ikke bestått best fremme målet om færre gjentak og mindre eksamenspress, og det vil i minst grad lede til forstyrrelser i læringsaktiviteten på 3. avdeling.

Vurderingsform og eventuelle arbeidskrav

Valg av vurderingsform og eventuelt innføring av ytterligere arbeidskrav bør utredes nærmere, innenfor de ytre rammer som fakultetsstyret bestemmer. Det foreslås derfor at fakultetsstyret i denne omgang kun tar stilling til om det skal være egen eksamen i rettshistorie og om vurderingsuttrykket skal være bestått/ikke bestått. Hvilken vurderingsform (hjemmeeksamen, skoleeksamen, muntlig, kombinasjon) samt om det skal være arbeidskrav, kan fastsettes i

forbindelse med at ny fagbeskrivelse for 2. avdeling skal vedtas høsten 2020. På denne bakgrunn foreslås det at dekan gis fullmakt til å oppnevne og fastsette mandat for en arbeidsgruppe bestående av avdelingsleder, en til to fagpersoner og en student, for å utarbeide forslag om dette.

3. avdeling

Egen eksamen i metode

På 3. avdeling foreslås det for det første å ta ut faget juridisk metode og etikk (15 studiepoeng) til egen prøving. Da må det innføres egen eksamen i faget metode og etikk, gjennomført i høstsemesteret på tredje studieår. Følgelig utgår den mer teoretiske prøvingen av metode og etikk fra det som blir prøvd ved de avsluttende eksamener i vårsemesteret. Som på alle andre deler av studiet vil likevel metodiske kunnskaper og ferdigheter i tillegg bli prøvd ved alle eksamener på 3. avdeling.

Dersom eksamenspresset på de avsluttende eksamener på 3. avdeling skal forsøkes redusert gjennom å ta ut noe, er det kun etikk og metode som fremstår som et reelt alternativ. De øvrige fagene henger så tett sammen, at det ikke vil være mulig innenfor rammen av vår studie- og eksamensmodell å skille noe ut. I tillegg er etikk og metode på mange måter godt egnet til egen eksamen. Det vil også være en fordel om også kandidatene fra Tromsø har en egen vurdering i metode på vitnemålet, slik de har både i Oslo og Bergen. Å få en egen prøve i metode halvveis inn i studiet, kan videre være med på å løfte studentenes interesse og engasjement i disse sidene av faget, og bidra til økt metodeforståelse, som studentene vil være tjent med i den siste delen av studiet.

Det kan diskuteres om det å skille ut metode til egen prøving vil minske eksamenspresset all den tid studentene alltid vil bli prøvd i metodiske ferdigheter. Siden det her er snakk om en prøve i de mer teoretiske sider av metodefaget, mener vi likevel at eksamenspresset på våren blir redusert. Studentene er da allerede blitt prøvd i teoretiske redegjørelser av ulike rettskilder, rettskildeprinsipper mv., og kan heller fokusere på fordypning i formuesfagene og metodiske ferdigheter i teoretiske og praktiske fremstillinger av disse fagene. Vi vet av erfaring at formuesfagene er krevende for studentene å tilegne seg, og en slik ny ordning vil gi mer samlet tid til læring av disse sentrale fagene i vårsemesteret.

Det er delte meninger blant de faglig ansatte om forslaget. Noen støtter forslaget. Avdelingsleder har med støtte av noen av underviserne på avdelingen uttalt seg negativt om forslaget, og mener at det ikke bør vedtas. Både fordi det er dårlig begrunnet, fordi det ikke innebærer noen arbeidsbesparelse for studentene, og fordi det vil gi eksamensfaglige utfordringer. Studentene har på sin side vært positive til forslaget og JSU fremhever at det kan understreke viktigheten av metodiske ferdigheter og gi et positivt læringsutbytte før vårens eksamener. Studieutvalget støtter forslaget og begrunner det med at en slik prøve kan skjerpe studentenes metodiske bevissthet og at dette kan gi studentene et bedre grunnlag for å tilegne seg kunnskap og ferdigheter i, samt se sammenhengen mellom, de øvrige fagene på avdelingen.

Vurderingsuttrykk

Det foreslås at vurderingsuttrykket i eksamen i etikk og metode fastsettes til bokstavkarakterskalaen A-F. Det er ønskelig at studentene har en særskilt karaktervurdering i metodiske kunnskaper og ferdigheter på vitnemålet. Dersom ex. fac.-karakteren erstattes av bestått/ikke bestått som foreslått i denne saken, er det nødvendig både å sikre en bokstavkaraktervurdering i metode og å sikre at ikke antall bokstavkarakterer på vitnemålet går ned. Det siste er viktig for å ikke øke presset på de

gjenværende bokstavkarakterene. Høringsuttalelsene viser bred støtte til at bokstavkarakterskalaen A-F skal benyttes som vurderingsuttrykk ved en egen prøve i etikk og metode.

En ulempe ved forslaget er at dette er en eksamen som studenter kan komme til å ta opp igjen etterfølgende år. Det er uheldig med tanke på antall gjentak, men kan også ha uheldige følger for de fagene på 4./5. avdeling som studentene skal konsentrere seg om. Disse ulempene bør det tas hensyn til gjennom den tidsmessige plasseringen av eksamen, slik at den i minst mulig grad forstyrrer andre fag, også ved eventuelle gjentak. For øvrig kan det argumenteres for at å arbeide med en eksamen i metode, vil gi et godt læringsutbytte uavhengig av avdeling. Dermed kan det kanskje hevdes at ulempene med gjentak i alle fall vil være noe mindre her enn ellers.

Vurderingsform og eventuelle arbeidskrav

Valg av vurderingsform og eventuelt innføring av arbeidskrav bør utredes nærmere, innenfor de ytre rammer som fakultetsstyret bestemmer. Det foreslås derfor at fakultetsstyret i denne omgang kun tar stilling til om det skal være egen eksamen i etikk og metode, og om vurderingsuttrykket skal være karakterskalaen A-F. Hvilken vurderingsform (hjemmeeksamen, skoleeksamen, muntlig, kombinasjon) samt om det skal være arbeidskrav i faget, kan fastsettes i forbindelse med at ny emnebeskrivelse for 3. avdeling skal vedtas høsten 2020. Vi foreslår at dekan gis fullmakt til å oppnevne og fastsette mandat for en arbeidsgruppe bestående av avdelingsleder, en til to fagpersoner og en student, for å utarbeide forslag om dette. Arbeidsgruppen bør i tillegg bes om å vurdere innføring av andre arbeidskrav, slik enkelte faglærere har foreslått i høringene.

Reduksjon av lengden på skoleeksamen fra åtte til seks timer (gjelder både på 3. og 4. avdeling)

Det foreslås at lengden på skoleeksamen på 3. avdeling reduseres fra åtte til seks timers varighet.

Fakultetet har over lang tid mottatt tilbakemeldinger fra mange studenter om at de finner det uforholdsmessig krevende å ha skoleeksamen i åtte timer. Det anføres at dette går ut over prestasjonene deres, og påvirker muligheten til å få vist frem sine kunnskaper og ferdigheter. Dette er tilbakemeldinger som må tas på alvor. Det vises her også til uttalelsene fra JSU om de negative erfaringene og konsekvensene av denne eksamenslengden, og om studenter som gruer seg unødvendig til denne eksamen. Det har over år vært gitt tilbakemeldinger fra studentene om at denne eksamen må bli mindre omfattende, slik at de har mulighet til å lese gjennom egne besvarelser, jobbe grundig med de enkelte spørsmålene og ha tid til nødvendige pauser under veks.

Utfordringen med åtte timers varighet på eksamen, forsterkes av at vi har et økende antall studenter med behov for tilrettelegging på eksamen. Tilretteleggingen gis stort sett i form av ekstra tid til pauser og skrivning, og skal kompensere for de utfordringer studentene måtte ha. Resultatet blir at varigheten på eksamen for disse studentene kan bli ni til ti timer. Dette er ingen heldig situasjon og kan ikke sies å være noe som legger til rette for at studentene skal få en reell mulighet til å få vist frem sine kunnskaper og ferdigheter. Denne gruppen av studenter stilles i realiteten dårligere enn andre studenter, ved at eksamen på grunn av dens lengde blir uforholdsmessig krevende. Fellestjenesten for eksamen ved UiT støtter en reduksjon av eksamenslengden av hensyn til *alle* studentene, av hensyn til de med behov for særlig tilrettelegging, og med tanke på selve eksamensgjennomføringen. Fellestjenesten opplyser også at det er mottatt søknader om alternativ eksamensavvikling for studenter som ikke er i stand til å gjennomføre eksamen i åtte-ti timer. Ingen andre studier ved UiT har per i dag skoleeksamen med varighet på åtte timer ifølge Fellestjenesten. Heller ikke noen av de andre juridiske fakultetene har åtte timers skoleeksamen, da det ble avvirket der for mange år siden. De juridiske fakultetene i Oslo og Bergen har flere skoleeksamener på fire timer, og noen på seks timer.

Studentene har som nevnt uttalt seg meget positivt om å redusere eksamenslengden. En del fagpersoner støtter forslaget og det samme gjør JSU. Avdelingsleder på 3. avdeling og nåværende avdelingsleder på 4. avdeling har, med støtte fra andre fagpersoner, gått mot forslaget. Det anføres her argumenter knyttet til muligheten for å lage gode eksamensoppgaver, verdien av at studentene får flere spørsmål og dermed flere muligheter til å få vist frem sine kunnskaper, og viktigheten av at større deler av pensum kan prøves. Det fremholdes videre at hensynet til studenter med behov for tilrettelegging ikke kan være styrende, men at det viktigste må være å sikre at de som uteksamineres har det minimum av kunnskaper og ferdigheter som trengs for å arbeide som jurist.

Forslaget som i denne sak fremlegges om å redusere eksamenstiden fra åtte til seks timer, er imidlertid ikke styrt av hensynet til studenter med behov for tilrettelegging, men hensynet til disse er likevel noe fakultetet er forpliktet til å vektlegge. Ingen er videre uenig i at det vesentlige er å sikre at kandidatene vi uteksaminerer har de nødvendige kunnskaper og ferdigheter, men dette er fullt mulig å gjøre selv om eksamenstiden reduseres.

Forslaget som her fremlegges om redusert eksamenstid fra åtte til seks timer på skoleeksamen på 3. avdeling og på en av skoleeksamenene på 4. avdeling, foreslås å tre i kraft fra studieåret 2020/2021, også for studenter som allerede er startet på studiet.

Forutsetningen for å redusere eksamenstiden, er selvsagt at eksamensoppgavene reduseres tilsvarende.

4. avdeling

Egen eksamen i de semiobligatoriske fagene, rettssosiologi, komparativ rett eller rettsfilosofi (5 studiepoeng)

På 4. avdeling foreslås det å ta ut de semiobligatoriske fagene (5 studiepoeng) til egen prøving. Da må det innføres egen eksamen i fagene, gjennomført i høstsemesteret på fjerde studieår. Følgelig utgår disse fagene fra det som blir prøvd ved de avsluttende eksamener i vårsemesteret.

For å redusere eksamenspresset i vårsemesteret er det sett etter løsninger hvor noen fag kan tas ut til egen prøving i høstsemesteret. De semiobligatoriske fagene er foreslått, da disse skiller seg fra de øvrige fagene, og fordi de er utfordrende å prøve i den ordinære eksamensavviklingen. Forslaget har fått bred støtte i alle runder og fra alle involverte.

Det har i tillegg vært diskutert å skille ut også samerett til egen eksamen. Dette hadde i første runde bred støtte i fagmiljøet. I siste høringsrunde er det blitt klarlagt at denne støtten ikke foreligger, men at fagpersonene nesten samlet motsetter seg dette forslaget, det samme gjør studieutvalget. Forslaget har fortsatt støtte fra studentene, men det blir likevel ikke fremmet som forslag.

Vurderingsuttrykk

Det foreslås at vurderingsuttrykket for eksamen i de semiobligatoriske fagene fastsettes til bestått/ikke bestått.

Samme argumentasjon som for vurderingsuttrykket for egen eksamen i rettshistorie gjør seg her gjeldende, og det vises til drøftelsen over. Forslaget om bestått/ikke bestått har bred støtte fra alle de berørte.

Vurderingsform og eventuelle arbeidskrav

Valg av vurderingsform og eventuelt innføring av arbeidskrav bør utredes nærmere, innenfor de ytre rammer som fakultetsstyret bestemmer. Det foreslås derfor at fakultetsstyret i denne omgang kun tar stilling til om det skal være egen eksamen i de semiobligatoriske fagene og om vurderingsuttrykket skal være bestått/ikke bestått. Hvilken vurderingsform (hjemmeeksamen, skoleeksamen, muntlig, kombinasjon) samt om det skal være arbeidskrav, kan fastsettes i forbindelse med at ny emnebeskrivelse for 4. avdeling skal vedtas høsten 2020. Det foreslås at dekan gis fullmakt til å oppnevne og fastsette mandat for en arbeidsgruppe bestående av avdelingsleder, en til to fagpersoner og en student, for å utarbeide forslag om dette.

Reduksjon av lengde på skoleeksamen fra åtte til seks timer

Det foreslås at lengden på skoleeksamen på 4. avdeling reduseres fra åtte til seks timers varighet.

Se drøftelsen som gjelder 3. avdeling.

Dekanens samlede vurderinger

Det følger av §§ 4 og 5 i forskrift om studier ved Universitetet i Tromsø - Norges arktiske universitet at fakultetene selv kan vedta mindre endringer i studieprogrammer de forvalter.⁴ Dette er nærmere konkretisert i UiTs kvalitetssystem for utdanning, hvor det står beskrevet at mindre endringer ikke skal medføre innskrenking av rettigheter, forlengelse av studietiden eller vesentlige endringer av eksamensordningen for studenter som allerede har begynt på programmet. De endringene som i denne sak foreslås innført for studenter som er tatt opp etter *gjeldende* studieplan - redusert varighet på to skoleeksamener og justeringer av praksisordningen – er ut fra dette rimelig å vurdere som mindre endringer som det ikke er problematisk å innføre fra og med studieåret 2020/2021.

Når det gjelder de endringene som er foreslått i *ny* studieplan, innebærer dette verken endringer i studieprogrammets navn, faglige innhold, eller overordnet læringsutbytte, og medfører heller ikke behov for tildeling av ekstra ressurser til fakultetet. Ut fra de føringer som er gitt i UiTs forskrifter og kvalitetssystem er det rimelig å vurdere dette som endringer som fakultetet selv har myndighet til å vedta.

Ut over dette vil fakultetet, avhengig av hvilke endringer fakultetsstyret faktisk vedtar, utrede overgangsordninger som ivaretar rettighetene til studenter som er tatt opp til studiet før endringene trer i kraft, inkludert studenter med rettighetspermisjoner og studenter som er faglig forsinket i studiet.

Forslagene i denne sak er i stor grad fremmet med henblikk på et ønske om å forsøke å minske eksamenspress, karakterpress og gjentak - uten å gjøre vesentlige endringer i studiemodell, undervisningsformer og eksamensmodell. Hvorvidt dette lykkes, må vurderes over noe tid. Tilbakemeldingene fra studenter og ansatte har vist at vi fortsatt tror på «vår modell». Det er fortsatt ønskelig at studentene skal ha god tid til læringsaktiviteter og til å tilegne seg kunnskaper og ferdigheter, før eksamen gjennomføres. Og videre at muligheten til å prøve forståelse på bakgrunn av flere fagområder sett i sammenheng skal videreføres, herunder også å gjennomføre de største og

⁴ Universitetsdirektøren skal likevel underrettes om nye fag- eller studieplaner og endringer i eksisterende fag- eller studieplaner. Fakultetet vil ut over dette også besørge at de endringer som vedtas er nøye dokumentert.

fleste eksamener på slutten av hvert studieår. Dette gir klare begrensninger i hvilke tiltak som kan foreslås.

I sum medfører de foreslåtte endringene at det på vitnemålet vil fremkomme like mange bokstavkarakterer som i dag. I tillegg vil det på vitnemålet fremkomme tre bestått-vurderinger i fagene *ex. fac.*, rettshistorie og de semiobligatoriske fagene.

Endringsforslaget innebærer at studentene må avlegge tre flere eksamener enn de gjør i dag. Dette kan tenkes å øke eksamenspresset. På den annen side vil det å ta ut enkelte fag til egen prøve kunne gjøre eksamensforberedelsene noe enklere til de avsluttende avdelingseksamener. Dette kan også resultere i mindre behov for gjentak, og kan sammen med andre tiltak medføre en ønsket utvikling av karakterfordelingen. Likeledes er målet at reduksjonen fra åtte til seks timer på to skriftlige skoleeksamener vil gi studentene bedre mulighet til å prestere på eksamen, og dermed mindre behov for gjentak.

Endringene som er foreslått vil ha både administrative og økonomiske konsekvenser. Blant annet vil de tre ekstra eksamenene som ligger i forslaget medføre økt ressursbruk, som på nåværende stadium er vanskelig å forutsi blant annet fordi eksamensformene ikke per nå er avklart. Samtidig vil endringene kunne gi besparelser. For eksempel kan innføringen av vurderingsuttrykket bestått/ikke bestått medføre reduksjon i gjentakseksamener og færre klager på karakter, samtidig som målet er at tiltakene samlet sett skal lede til mindre gjentak. Dersom endringsforslagene vedtas, vil fakultetet fortløpende overvåke gjentakstall, gjennomstrømming, gjennomføringsgrad og karakterstatistikk etter hvert som endringene implementeres.

Lena L. Bendiksen
dekan

Øyvind Edvardsen
direktør

Dokumentet er elektronisk godkjent og krever ikke signatur

Saksbehandler: Hege Skarsfjord, studiesjef

Vedlegg:

1. Høringsnotat sendt ut 3. januar 2020, inkl. høringssvar
2. Saksfremlegg til studieutvalget, inkl. forslag til innstilling samt utvalgets vedtak
3. Gjeldende studieplan med forslag til justeringer
4. Forslag til ny studieplan med spor endringer
5. Forslag til ny studieplan uten spor endringer
6. *Reglement for studieutvalget ved Det juridiske fakultet* – med forslag til endringer
7. Forslag til ny fagbeskrivelse for 1. avdeling

Mandat for og oppnevning av arbeidsgrupper for særskilte eksamener på 2.-, 3.- og 4.- avdeling

I Fakultetsstyrets møte 14. februar 2020 ble det vedtatt endringer i studieplanen for masterstudiet i rettsvitenskap. Endringene som er omtalt her gjelder fra og med studenter som ble tatt opp studieåret 2020-2021. Det vises til sak FS9/20 vedlagt her.

Oppnevning av arbeidsgrupper og mandat gjelder følgende vedtatte endringer:

2. avdeling: En egen eksamen i faget *rettshistorie* innføres (8 studiepoeng), med vurderingsuttrykket bestått/ikke bestått. Eksamen gjennomføres i høstsemesteret på studieprogrammets andre studieår.

3. avdeling: En egen eksamen i *metode og etikk* innføres (15 studiepoeng), med vurderingsuttrykket A-F. Eksamen gjennomføres i høstsemesteret på studieprogrammets tredje studieår.

4. avdeling: En egen eksamen i de *semiobligatoriske fagene rettssosiologi, komparativ rett eller rettsfilosofi* (5 studiepoeng) innføres, med vurderingsuttrykket bestått/ikke bestått. Eksamen gjennomføres i høstsemesteret på studieprogrammets fjerde studieår.

Dekan fikk fullmakt til å fastsette mandat og oppnevne arbeidsgrupper som skulle utarbeide forslag til fagbeskrivelser, herunder vurderingsform og eventuelle arbeidskrav til de tre nye eksamenene. En arbeidsgruppe på hver av de tre berørte avdelingene.

Arbeidsgrupper

For 2. avdeling oppnevnes følgende arbeidsgruppe:

Johan Aulstad, Gunnar Eriksen og student Frida Olsen (3. avdeling)

For 3. avdeling oppnevnes følgende arbeidsgruppe:

Bjørn Løtveit, Stig Solheim, Dag Michaelsen og student Marie Solberg (3. avdeling)

For 4. avdeling oppnevnes følgende arbeidsgruppe:

Jorun Rui, Anna Nylund, Marius Storvik og student Julie Hegdahl (5. avdeling)

Mandat

Arbeidsgruppene bes om å utarbeide forslag til fagbeskrivelser for faget på henholdsvis 2.-, 3.- eller 4.- avdeling, på en slik måte at fagbeskrivelsene gjenspeiler at det skal være en særskilt eksamen i faget. Fagbeskrivelsene skal ta utgangspunkt i gjeldende fagbeskrivelser, men justeres slik at det passer med endringene som er vedtatt.

For fagene rettshistorie og de semiobligatoriske fagene, må fagbeskrivelsene utformes på en slik måte at de gjenspeiler kravene som stilles til eksamen med vurderingsuttrykk bestått/ikke bestått. For faget metode og etikk må fagbeskrivelsen gjenspeile en eksamen med vurderingsuttrykk karakterskalaen A-F.

Arbeidsgruppene bes videre om å foreslå hvilken prøvingsform den aktuelle eksamen skal ha, eksempelvis hjemmeeksamen, skoleeksamen, muntligeeksamen, mappevurdering eller en kombinasjon. Arbeidsgruppene bes om å vurdere om det bør innføres arbeidskrav i tillegg til eksamen, og hva disse i så fall skal bestå av.

Arbeidsgruppene bes om å konsultere med andre undervisere i faget før forslaget leveres. I forslaget skal det fremgå hvem som er konsultert og hvordan innspill fra disse har blitt fulgt opp.

Til sist bes arbeidsgruppene om å vurdere hvilke eventuelle endringer som må gjøres i rekkefølgen på undervisningsfagene for å kunne få naturlig plass til disse særlige eksamenene i høstsemestrene, samt vurdere forholdet til semesteroppgaven på 2. og 3. avdeling.

Praktisk info

Haakon Rognsaa Arnesen vil bistå arbeidsgruppene ved behov, og kan delta på møter om ønskelig. Prodekan Kristine Helen Korsnes er med i begynnelsen av det første møte for å gi nærmere informasjon om forslagene arbeidsgruppene bes utforme.

Arbeidsgruppens forslag bes overlevet senest 15. januar 2021.

Saken vi så bli vurdert av ledelsen på fakultetet og lagt frem for SU til behandling. Endelig vedtak treffes av Fakultetsstyret i februar 2021.

Medlemmene i arbeidsgruppen vil få uttelling i timeregnskapet for tiden arbeidet tar. Det kan benyttes inntil 15 timer per medlem.

Forslag til ny eksamensordning i rettshistorie på 2 avdeling

Utarbeidet av en arbeidsgruppe bestående av Johan Aulstad (leder 2. avd.), Gunnar Eriksen og student Frida Olsen (3. avdeling)

Innledning

Arbeidsgruppen ble oppnevnt av Dekan etter fullmakt fra Fakultetsstyret, og fikk som mandat å utarbeide forslag til ny fagbeskrivelse i rettshistorie. Forslaget vil gjenspeile at det skal være en særskilt eksamen i faget, samt inneholde en anbefaling om endring i rekkefølgen av undervisningsfagene på avdelingen.

Forslaget har vært på høring blant lærerne i rettshistorie. En av lærerne, Dag Michalsen, uttalte bekymring for at en egen eksamen i rettshistorie vil medføre økt belastning på lærerkreftene i faget.

Endring av rekkefølgen på undervisningsfagene

I dag gjennomføres undervisningen i erstatningsrett først i høstsemesteret, mens undervisningen i rettshistorie er plassert i vårsemesteret.

Arbeidsgruppen forslår for det første at undervisningen i erstatningsrett flyttes, slik at dette blir det første faget studentene møter i vårsemesteret. Med unntak for denne tidsforskyvningen vil undervisningen i erstatningsrett bli gjennomført på samme måte som i dag, dvs. med forelesninger og etterfølgende seminar. Øvingsoppgaven som vanligvis gis i erstatningsrett må i tråd med dette flyttes fra høstsemesteret til vårsemesteret.

For det andre foreslår arbeidsgruppen at rettshistorie flyttes, slik at dette blir det første undervisningsfaget i høstsemesteret. Gjennomføringen av undervisningen og eksamen i rettshistorie er nærmere beskrevet nedenfor.

De øvrige undervisningsfagene på avdelingen vil bli gjennomført i samme rekkefølge og på tilsvarende måte som tidligere. Rekkefølgen av fagene i høstsemesteret blir etter dette rettshistorie, forvaltningsrett I, forvaltningsrett II og spesiell forvaltningsrett/miljørett. Rekkefølgen i vårsemesteret blir erstatningsrett, internasjonal privatrett, EU/EØS-rett og spesiell forvaltningsrett/velferdsrett.

Ordningen med semesteroppgave foreslås avsluttet

Studentrepresentantene på 2 avdeling har i møte med avdelingsleder Johan Aulstad gitt uttrykk for at studentene i dag mener høstsemesteret er for tett pakket. Mange får derfor for liten tid til å forberede seg til seminarundervisningen, og til å arbeide med øvingsoppgavene før innleveringsfristene for disse.

Undervisningen i rettshistorie + den etterfølgende eksamen vil legge beslag på en større tidsperiode av høstsemesteret enn dagens undervisning i erstatningsrett. Sett i lys av studentenes ytring om tidspress i høstsemesteret, har arbeidsgruppen kommet at det vil bli for mye aktivitet i høstsemesteret dersom dagens ordning med semesteroppgave i slutten av semesteret videreføres. Arbeidsgruppen foreslår derfor at ordningen med semesteroppgave avsluttes.

Ett av formålene med semesteroppgaven har vært å sørge for at alle studentene får trening i å utforme en skriftlig besvarelse som holder et nivå som vil kunne bestå en ordinær eksamen. Den nye eksamenen i rettshistorie vil gi studentene rikelig med skrivetrening, både under seminarundervisningen i faget, og under den etterfølgende hjemmeeksamen.

Gjennomføringen av eksamen i rettshistorie

Eksamen består av to deloppgaver. Den første deloppgaven deles ut på første seminargang og studentene jobber med denne i seminarperioden. Det skal settes av 1-2 timer til diskusjoner om hvordan oppgaven kan løses i løpet av seminaret. Oppgaven inngår med halve vekten av den endelige eksamensbesvarelsen. Den andre deloppgaven er en todagers hjemmeeksamen. Den samlede ordgrensen settes til 3500 ord. Skulle noen stryke på eksamen skal det avholdes kontinuasjonseksamen. Den første deloppgaven kan da leveres i uendret eller i forbedret utgave sammen med den andre deloppgaven som også denne gang er en (ny) todagers hjemmeeksamen.

Vurderingsuttrykket for eksamenen er bestått/ikke bestått.

Avdelingsansvarlig velger ut sensorene til eksamen i rettshistorie i samarbeid med en eller flere av lærerne i faget. Det vil ikke bli stilt krav om at sensorene har deltatt i seminarundervisningen i rettshistorie.

Bevisstgjøring av grensene for plagiat som en del av læringsprosessen

Plagiat kan være en fare særlig i deloppgave 1 hvor studentene skal få oppfølging og vil samarbeide en del. Det må derfor understrekes ved utdelingen av den første deloppgaven at begge oppgavesvar skal være individuelle oppgaver hvor man ikke har anledning å «låne» tekst fra andre. Dette må også følges opp videre utover i seminaret.

Et forslag som utvalget vil luften om deloppgave 1 kan leveres inn for plagiatkontroll før eksamen slik at studentene får oppgaven tilbake med plagiatprosenten sin, slik at det synliggjøres at det gjøres slike kontroller, og at mange kanskje får en aha-opplevelse når de innser at de har likheter som de ikke har trodd var mulige. Det finnes selvsagt betenkeligheter knyttet til en slik «plagiattest». For eksempel kan det føre til at plagiatkontrollen av den samlede eksamensbesvarelsen blir påvirket. Vi ønsker likevel å fremme dette som et forslag fordi vi mener det ligger god læring i en slik test.

Ny fagbeskrivelse for rettshistorie

Rettshistorie 8 sp

Rettshistorie – generelt

Faget rettshistorie omhandler den historiske bakgrunnen for dagens rettslige ordninger og rettslige tenkemåter. Faget har et vidt internasjonalt geografisk perspektiv. Faget bygger på at rett også bør forstås gjennom den fortid som har formet og stadig former det nåtidige og fremtidige. Rettshistorie er et perspektivfag som dels gir bidrag til å forstå gjeldende rett, dels bidrag til å forstå retten som del av samfunnet.

1) Faglig innhold

Hovedtemaet i faget rettshistorie er å gi en internasjonal orientert innføring i rettens historie. Tidsmessige begynner faget i høymiddelalderen ca 1200, men det legger hovedvekt på tiden etter 1750. Faget fører rettens historie helt frem til samtiden og slik betrakter rettshistoriefaget nåtidens rett med historiske perspektiver. Geografisk behandler rettshistoriefaget retten internasjonalt. Norsk rettshistorie blir presentert som del av den internasjonale historien, ikke for seg. Med internasjonal rettshistorie menes i hovedsak europeisk og annen vestlig rettshistorie, men ved å omtale kolonialismens rettshistorie og andre utenomeuropeiske ordninger er også andre områder omtalt (Asia, Latin-Amerika, Afrika). Tematisk har faget fokus på to sentrale kategorier i retten: Suverenitet og kontrakt. Med suverenitet siktes det i videste forstand til statsstyrets rettslige karakter. Med kontrakt siktes det til de mange kontraktstyper som har formet fortidens rettsliv, fra ekteskap til kapital- og aksjeselskaper.

2) Læringsutbytte

Kunnskap

Etter bestått andre avdeling har studenten:

- kunnskap om hovedtemaene i rettshistoriefaget, om fagets stilling i rettsvitenskapen og om metodespørsmål i rettshistoriefaget
- god kunnskap om og forståelse for de nye territorialstatenes lovgivning fra høymiddelalderen av, derunder om norsk rettshistorie med vekt på Magnus Lagabøters Landslov
- god kunnskap om og forståelse for de rettslige trekk ved den moderne vestlige staten i tidlig nytid, derunder hovedpunktene i det dansk-norske eneveldets rett
- god kunnskap om og forståelse for naturretten og dens betydning for statsteorier og kontraktsrett
- god kunnskap om og forståelse for historien bak og begrunnelsen for de nye menneskerettigheter rundt 1800
- god kunnskap om og forståelse for den moderne forfatningsbevegelsen fra 1800 i vestlige land
- god kunnskap om og forståelse for norsk forfatningshistorie fra 1814
- god kunnskap om og forståelse for konstitusjonelle og totalitære statsformer på 1900-tallet

- god kunnskap om og forståelse for endringene i europeisk privatrett fra rundt 1800 med særlig vekt på privatrettskodifikasjoner fra rundt 1800 til i dag
- god kunnskap om og forståelse for endringer i kontraktsrett, handelsrett og konkurranserett fra rundt 1800
- god kunnskap om og forståelse for nye trekk i selskaps- og arbeidsrett fra rundt 1800, både internasjonalt og i Norge
- god kunnskap om og forståelse for folkerettens utvikling fra rundt 1800 til 1945
- god kunnskap om og forståelse for den moderne folkeretten etter 1945 med særlig vekt på menneskerettighetene og den europeiske unionens rettshistorie

Ferdigheter

Etter bestått andre avdeling kan studenten:

- identifisere et rettshistorisk tema og forstå sammenhengen mellom rettshistorie og gjeldende rett
- forstå norsk rett historisk som del av rettslige internasjonaliseringsprosesser
- identifisere betydningen av rettshistoriske forhold for det å komparere norsk og utenlandsk rett
- anvende rettshistorisk kunnskap med sikte på å forstå norsk retts skiftende forhold til ulike typer av internasjonal rett
- forstå den historiske betydningen av rettslige ordninger og tenkemåter i samfunnet
- gjennom rettshistorisk kunnskap identifisere etiske dilemmaer ved rettslige valg

3) Pensum

- Dag Michalsen, *Rett. En internasjonal historie* (1 utgave, 1. opplag 2011 eller 2. opplag 2013)

Kapitlene 1 og 4-7.

4) Eksamen

Eksamen består av to deler. Den første delen er en oppgave som deles ut på første seminargang. Studentene skal arbeide med oppgaven underveis i seminaret, og det skal settes av til sammen 1-2 timer til sammen hvor oppgaven skal diskuteres i gruppen. Oppgaven skal være individuell. Den første deloppgaven skal leveres samtidig med den andre deloppgaven. Den andre deloppgaven er en

hjemmeeksamen som går over to dager. Begge deloppgaver teller likt i sensuren. Samlet ordgrense er 3500 ord. Ved kontinuasjonseksamen kan deloppgave nummer en leveres på nytt i forbedret eller samme utgave.

FORSLAG TIL EKSAMEN I METODE OG ETIKK

1 ARBEIDSGRUPPENS MANDAT OG SAMMENSETNING

Dekan har på fullmakt fra fakultetsstyret fastsatt følgende mandat for arbeidsgrupper til å utarbeide forslag til fagbeskrivelser, herunder vurderingsform og eventuelle arbeidskrav, til de tre nye eksamenene:

«Arbeidsgruppene bes om å utarbeide forslag til fagbeskrivelser for faget på henholdsvis 2.-, 3.- eller 4.- avdeling, på en slik måte at fagbeskrivelsene gjenspeiler at det skal være en særskilt eksamen i faget. Fagbeskrivelsene skal ta utgangspunkt i gjeldende fagbeskrivelser, men justeres slik at det passer med endringene som er vedtatt.

(...) For faget metode og etikk må fagbeskrivelsen gjenspeile en eksamen med vurderingsuttrykk karakterskalaen A-F.

Arbeidsgruppene bes videre om å foreslå hvilken prøvingsform den aktuelle eksamen skal ha, eksempelvis hjemmeeksamen, skoleeksamen, muntligeeksamen, mappevurdering eller en kombinasjon. Arbeidsgruppene bes om å vurdere om det bør innføres arbeidskrav i tillegg til eksamen, og hva disse i så fall skal bestå av.

Arbeidsgruppene bes om å konsultere med andre undervisere i faget før forslaget leveres. I forslaget skal det fremgå hvem som er konsultert og hvordan innspill fra disse har blitt fulgt opp.

Til sist bes arbeidsgruppene om å vurdere hvilke eventuelle endringer som må gjøres i rekkefølgen på undervisningsfagene for å kunne få naturlig plass til disse særlige eksamenene i høstsemestrene, samt vurdere forholdet til semesteroppgaven på 2. og 3. avdeling.»

Videre har dekan på fullmakt fra fakultetsstyret oppnevnt følgende arbeidsgruppe for eksamen i metode og etikk på tredje avdeling:

- Bjørn Løvteit
- Stig Solheim
- Dag Michaelsen
- Marie Solberg (student)

I tillegg har arbeidsgruppen innhentet synspunkter muntlig fra følgende undervisere i faget:

- Jens Edvin A. Skoghøy
- Lisa Mattea Elvevold
- Marie Helness Haug
- Marius Storvik

2 OPPSUMMERING AV ARBEIDSGRUPPENS ANBEFALINGER

Arbeidsgruppen anbefaler følgende:

- Prøvingsformen blir hjemmeeksamen uten muntlig prøve.
- Hjemmeeksamen avvikles over tre dager, og avgrenses opp til tolv sider.
- Det innføres ikke noe arbeidskrav i tillegg.

- Semesteroppgaven utgår.
- Fagrekkefølgen endres, slik at metodefaget blir det siste faget på høstsemesteret.

De underviserne arbeidsgruppen har vært i kontakt med, støtter arbeidsgruppens anbefalinger. Flere av underviserne har også kommet med innspill til pensumsituasjonen. Ettersom dette ikke ligger innenfor arbeidsgruppens mandat, er disse innspillene ikke tatt med i denne rapporten.

3 PRØVINGSFORM

3.1 SKOLEEKSAMEN, HJEMMEEKSAMEN ELLER MAPPEVURDERING?

De mest brukte eksamensformene på studiet er skoleeksamen, og hjemmeeksamen med etterfølgende muntlig prøve. På første avdeling gjennomføres det også en ren muntlig eksamen, med forhåndsgitt tema.

Skoleeksamen er det mest tidsbesparende. Høstsemesteret på tredje avdeling er et hektisk semester. Undervisningsopplegget er intensivt, og pausene mellom de ulike fagene er svært korte. Studentene bør begynne å jobbe med neste fag allerede før forrige fag er avsluttet. Det er allerede en utfordring å få plassert øvingsoppgavene på tidspunkter som gir studentene tid til å skrive dem. Denne utfordringen vil også gjelde for en ny metodeeksamen. Problemet blir enklest å løse dersom det velges skoleeksamen. Eksamen vil da bare foregå over én dag, og binder i liten grad opp dager som ellers kunne vært brukt til undervisningsaktivitet.

På den annen side inneholder metodefaget en rekke problemstillinger som krever refleksjon, kritisk analyse og dybdekunnskap for å kunne besvares. Faget er ikke det som kan kalles et «puggefag», i den forstand at studentene skal lese seg opp på paratkunnskap, og på eksamen gjengi det de har lest. Tvert imot er dette et fag der studentene skal opparbeide en evne til selvstendig refleksjon rundt rettskildespørsmål, og rettskildelærens rolle i samfunnet, samt en evne til kritisk analyse av både egen og andres rettslige argumentasjon. Disse evnene er vanskelige å få vist på en skoleeksamen. Tidsbegrensningene medfører at det ikke kan forventes særlig mye av selvstendig refleksjon eller kritisk analyse, og mangelen på kilder medfører at det blir vanskelig å identifisere og drøfte ulike nyanser av problemstillingene i faget, samt ulike teoretiske synsvinkler. Fagets karakter taler på denne måten for at prøvingsformen bør være en hjemmeeksamen over flere dager, med alle hjelpemidler tilgjengelige.

Jens Edvin A. Skoghøy har erfaring med å prøve studentene i metodespørsmål på skoleeksamen, og da gjerne i form av teorioppgaver. Hans erfaring er at studentene jevnt over presterer dårlig i metodeoppgaver på skoleeksamen, sammenlignet med andre fag det prøves i på skoleeksamen. Det er gjerne bare de aller sterkeste studentene som får uttelling for ferdighetene sine når metodespørsmål skal drøftes under betydelig tidspress, og uten hjelpemidler. Dette er et moment som taler for at prøvingsformen bør være hjemmeeksamen.

Mappevurdering anses ikke som en hensiktsmessig vurderingsform. Det er vanskelig å gjennomføre en mappevurdering uten at det blir svært tidkrevende for studentene, noe som gjør det vanskelig å få en slik vurderingsform til å passe inn i studieløpet ellers. Videre har arbeidsgruppen vanskelig for å se hva som eventuelt skulle vært innholdet i en slik mappevurdering. Det er også et poeng at studentene ikke har opplevd denne vurderingsformen tidligere på studiet, og dermed kan bli usikre på hva mappevurdering egentlig innebærer. Dette problemet forsterkes av at begrepet «mappevurdering» ikke har noe helt fast innhold, og brukes litt ulikt i forskjellige sammenhenger. Av den grunn antar arbeidsgruppen at en eventuell

mappevurdering vil påføre studentene en økt belastning, noe som ikke er i tråd med formålet bak det å skille ut metodeeksamen som en egen eksamen.

På bakgrunn av dette anbefaler arbeidsgruppen at prøvingsformen blir hjemmeeksamen.

3.2 VARIGHET OG OMFANG

Dersom prøvingsformen blir hjemmeeksamen, må det tas stilling til varighet, det vil si hvor mange dager eksamen skal skrives over, og omfang, det vil si hvor mye tekst kandidatene har adgang til å levere til vurdering. Med hensyn til varighet, er det arbeidsgruppens syn at eksamen ikke bør gå over mer enn tre dager. Dette har sammenheng med at avsluttende hjemmeeksamen på vårsemesteret går over fire dager. Denne er vektet til 30 studiepoeng, mens metodefaget bare er vektet til 15 studiepoeng. For å oppnå en viss grad av samsvar mellom studiepoeng og arbeidsmengde, bør varigheten av hjemmeeksamen i metodefaget ha kortere varighet enn avsluttende hjemmeeksamen på vårsemesteret.

Samtidig er det arbeidsgruppens syn at varigheten heller ikke bør være kortere enn tre dager. Som nevnt i punkt 2.1, inneholder metodefaget problemstillinger som krever selvstendig refleksjon og kritisk analyse. Problemstillingene trenger gjerne å «modnes i hodet på kandidatene» før de kan besvares på fornuftige måter i skriftlig form. Deler av metodelitteraturen kan også fremstå som litt tunglest, og mindre tilgjengelig, og kandidatene kan derfor ha behov for ekstra tid til å sette seg inn i, og forstå, synspunkter fra metodelitteraturen. Dette taler for at varigheten ikke bør være kortere enn tre dager.

Det må også tas stilling til omfang. Maksimalt omfang på avsluttende hjemmeeksamen på vårsemesteret, er på 15 sider. Sett i sammenheng med antall studiepoeng, og arbeidsgruppens forslag om varighet på tre dager, bør omfanget av en hjemmeeksamen i metodefaget være kortere. Samtidig bør det maksimale sideantallet, etter arbeidsgruppens syn, heller ikke settes for lavt. Rettskildespørsmålene inneholder nyanser som det krever en del plass å forklare på en god måte. Kandidatene bør ikke behøve å utelate slike nyanser fordi det maksimale sidetallet er satt for lavt. Arbeidsgruppen mener derfor at sideantallet bør være opp mot det som tillates til avsluttende hjemmeeksamen på vårsemesteret. Dette underbygges også av at avsluttende hjemmeeksamen suppleres av en muntlig prøve, mens muntlig prøve ikke foreslås for hjemmeeksamen i metodefaget. Gruppen foreslår et maksimalt sideantall på tolv sider.

På bakgrunn dette anbefaler arbeidsgruppen at en hjemmeeksamen i metodefaget bør ha en varighet på tre dager, og at teksten som leveres bør avgrenses opp til tolv sider.

3.3 SUPPLERING MED MUNTlig PRØVE

Avsluttende hjemmeeksamener på andre, tredje og fjerde avdeling er supplert med en muntlig prøve. Dersom prøvingsformen for metodefaget også skal være hjemmeeksamen, blir det et spørsmål om det også her skal gjennomføres muntlig prøve i tillegg.

Det å supplere hjemmeeksamen med muntlig prøve, har etter arbeidsgruppens syn et tredelt formål. For det første fungerer det som en ekstra fuskekontroll. Ved hjemmeeksamen er det alltid en risiko for at studentene får noen andre til å skrive oppgaven for seg. Denne typen fusk er vanskelig å fange opp i plagiatkontrollen. Derimot kan det fanges opp i en muntlig prøve, der sensorene gis anledning til å kontrollere om kandidaten husker, og har forstått, det vedkommende angivelig har skrevet selv. Funksjonen som ekstra fuskekontroll, er etter arbeidsgruppens syn den viktigste funksjonen til supplerende muntlige prøver.

For det andre fungerer muntlig prøve som trening i muntlig fremstilling av rettslige resonnementer. Det har vært en styrke ved juristutdannelsen i Tromsø at kandidatene i større grad må prestere muntlig underveis i studiet, sammenlignet med juristutdannelsene ellers i landet. Muntlige kommunikasjons- og argumentasjonsferdigheter er viktige i mange juristyrker, og er en ettertraktet egenskap i arbeidslivet. Ved å ha muntlig prøve i tillegg til hjemmeeksamen, får studentene insentiver til å opparbeide seg gode muntlige kommunikasjons- og argumentasjonsferdigheter underveis i studiet, ettersom de kan få uttelling for dette på eksamen.

For det tredje bidrar en muntlig prøve til å danne et bredere vurderingsgrunnlag ved eksamen. Den muntlige prøven kan avdekke styrker hos en kandidat som vedkommende ikke fikk vist på den skriftlige hjemmeeksamen, og kan motsatt også avdekke svakheter hos en kandidat som skriftlig ga inntrykk av å ha bedre faglig oversikt enn det vedkommende egentlig hadde. På denne måten kan en muntlig prøve bidra til at karaktersettingen blir mer korrekt, det vil si mer i samsvar med kandidatenes faktiske ferdigheter.

Med hensyn til den muntlige prøvens funksjon som ekstra fuskekontroll, antar arbeidsgruppen at behovet for dette er begrenset i metodefaget. De problemstillingene kandidatene prøves i her, bygger i mindre grad på paratkunnskap og kjennskap til konkrete regelverk, og i større grad på forståelse for grunnlaget for rettskildeprinsippene, og rettens funksjon i samfunnet. Det er ikke uten videre slik at enhver ferdig utdannet jurist her kan skrive gode eksamensbesvarelser på vegne av en tredjeavdelingsstudent, slik det for eksempel kan være i fag som obligasjonsrett, erstatningsrett eller tingsrett. Arbeidsgruppen anser derfor behovet for en ekstra fuskekontroll som lite.

Med hensyn til den muntlige prøvens funksjon som trening i muntlighet, kan det være hensiktsmessig med en muntlig prøve i metodefaget. Problemstillinger knyttet til rettskildelæren, er etter arbeidsgruppens syn godt egnet til muntlig diskusjon, fordi mange av disse spørsmålene ikke har noen helt klare og entydige svar, men i stedet gir grunnlag for refleksjon og kritisk tenkning. En del kandidater kan nok derfor trolig få vist større forståelse for metodespørsmål gjennom muntlige diskusjoner fremfor skriftlige oppgavebesvarelser. Dette taler for at en eventuell hjemmeeksamen blir supplert av en muntlig prøve.

Muntlige prøvers funksjon for å danne et bredere vurderingsgrunnlag, taler i samme retning. Dersom en hjemmeeksamen suppleres av en muntlig prøve, vil dette gi gode muligheter til å oppklare eventuelle misforståelser, og til å skille ut de særlig gode kandidatene. En supplerende muntlig prøve vil etter arbeidsgruppens syn sannsynligvis gi karakterer som i større grad samsvarer med kandidatenes faktiske metodeforståelse.

Samtidig er det arbeidsgruppens syn at det ikke er noe behov for en ekstra fuskekontroll i metodefaget dersom prøvingsformen blir hjemmeeksamen. Den primære begrunnelsen bak supplerende muntlig prøve, gjør seg dermed ikke like sterkt gjeldende for dette faget. Da oppstår spørsmålet om de hensynene som fortsatt taler for en muntlig prøve, veier tungt nok sett opp mot de ressursene gjennomføringen av muntlig prøve krever.

Muntlig eksamen krever betydelige ressurser. Sensuren tar lengre tid, koster mer, og binder opp både interne og eksterne ressurser. Tidsmomentet er her særlig problematisk. Som vi kommer tilbake til nedenfor, anbefaler arbeidsgruppen at en hjemmeeksamen i metodefaget erstatter semesteroppgaven. Sensurfristen for semesteroppgave har vanligvis vært ved semesterstart i januar, samtidig som vårens undervisning begynner. Skulle det vært avholdt supplerende

muntlig prøve, måtte dette blitt gjort parallelt med vårens undervisning. Det er ikke hensiktsmessig å utsette oppstarten av vårens undervisning. Dette ville gjort det utfordrende å gjennomføre all undervisning studentene skal igjennom. Ressursbruken og tidsmomentet taler klart i retning av at det ikke bør innføres en muntlig prøve til å supplere en eventuell hjemmeeksamen.

Nok et moment som taler mot innføringen av en muntlig prøve, er vektingen av de ulike eksamenene. Avsluttende hjemmeeksamen med muntlig prøve er vektet til 30 studiepoeng. Arbeidet med hjemmeoppgaven foregår over fire dager. Eksamen i metodefaget blir vektet til 15 studiepoeng. Arbeidsgruppen har foreslått at arbeidet med oppgaven går over tre dager. Dette er ikke særlig mye kortere enn den avsluttende eksamenen, selv om antall studiepoeng er halvparten. Dersom en hjemmeeksamen i metodefaget ikke suppleres med en muntlig prøve, vil arbeidsmengden stå mer i samsvar med fagets studiepoeng.

På bakgrunn av dette anbefaler arbeidsgruppen at det ikke innføres supplerende muntlig prøve.

4 FORHOLDET TIL SEMESTEROPPGAVEN

Utfordringene en eventuell hjemmeeksamen medfører for undervisningsplanleggingen på høstsemesteret, kan løses ved at den nye hjemmeeksamenen i metode erstatter semesteroppgaven. Ved fjerning av semesteroppgaven, frigjøres det fire dager i kalenderen, samtidig som det frigjøres ressurser til oppgaveskriving og sensur. Dette taler for at en ny eksamen i metodefaget erstatter semesteroppgaven.

Det er videre arbeidsgruppens forståelse at en del av formålet med innføringen av en egen eksamen i metodefaget, er å avlaste studentene. Dersom metodeeksamen kommer som et tillegg til alt som var tidligere, er det vanskelig å se hvordan en ny eksamen kan oppnå noen reell avlastning. Tvert imot kan dette, etter arbeidsgruppens syn, bidra til økt press, og økt arbeidsbelastning. Dette taler for at den nye eksamenen bør erstatte semesteroppgaven.

På den annen side får studentene verdifull skrive trening gjennom semesteroppgaven. På tredje avdeling er semesteroppgaven den eneste obligatoriske skrive treningen studentene må gjennomføre i tillegg til eksamen. All annen skrive trening er frivillig. For å sikre visse minimumsferdigheter i skriftlig fremstillingsevne, er det viktig at studentene trenes i skriveing underveis på studiet. Dette kan tale for å beholde semesteroppgaven i tillegg til en hjemmeeksamen i metodefaget.

Samtidig vil en hjemmeeksamen i metodefaget langt på vei gi den samme skrive treningen som semesteroppgaven. Ved at studentene får en karakter på denne eksamenen, kan det også gi økte insentiver til selvstendig skrive trening i løpet av høstsemesteret. Selv om varigheten av en hjemmeeksamen i metodefaget vil være litt kortere enn for semesteroppgaven, antar arbeidsgruppen at studentene, på grunn av karaktervurderingen, vil legge ned et større arbeid med en hjemmeeksamen sammenlignet med en semesteroppgave, og at de dermed også vil levere kvalitativt bedre besvarelser. Arbeidsgruppen antar derfor at det ikke vil ha negative innvirkninger på studentenes skriveferdigheter dersom semesteroppgaven erstattes av en metodeeksamen.

På bakgrunn av dette anbefaler arbeidsgruppen at en ny hjemmeeksamen i metodefaget erstatter semesteroppgaven.

5 ARBEIDSKRAV

Som en følge av at det er lite ledig tid på høstsemesteret, som beskrevet ovenfor, er det, etter arbeidsgruppens syn, vanskelig å finne rom for et arbeidskrav. Arbeidsgruppen har for det første vurdert om det burde innføres et skriftlig arbeidskrav i tillegg til eksamen. Det er imidlertid vanskelig å sette av tid til et arbeidskrav uten å erstatte dette med noe av den undervisningen som allerede tilbys. Videre er det arbeidsgruppens synspunkt at dette antakelig vil påføre studentene en økt belastning. Det vil på denne måten stå i motstrid med formålet bak en ny vurderingsform i metodefaget, som blant annet er å avlaste studentene. Et skriftlig arbeidskrav vil i tillegg gjøre at arbeidsmengden som kreves for å bestå faget, ikke uten videre står i samsvar med antall studiepoeng faget er vektet til. Arbeidsgruppen anbefaler derfor at det ikke innføres et skriftlig arbeidskrav.

Arbeidsgruppen har videre vurdert om det burde innføres et muntlig arbeidskrav. Det er allerede lagt opp til syv muntligpresentasjoner i løpet av seminarundervisningen i faget. Dette tar allerede mye tid. Dersom samtlige seminardeltakere skulle holdt muntlig presentasjon i løpet av undervisningen, ville det ikke vært tid til noe annet. Arbeidsgruppen mener derfor det ikke kan være noe formelt arbeidskrav å holde muntlig presentasjon i løpet av seminarundervisningen i metodefaget.

Et muntlig arbeidskrav utenom seminarundervisningen er ifølge arbeidsgruppen vanskelig å gjennomføre, av de samme grunnene som en supplerende muntlig prøve er vanskelig å gjennomføre. Arbeidsgruppen mener derfor at det ikke bør være noe muntlig arbeidskrav utenom seminarundervisningen.

Et alternativ kunne vært å kreve en form for aktiv muntlig deltakelse underveis i seminarundervisningen. Dette kan potensielt ha flere fordeler. For det første tvinges samtlige studenter til å delta aktivt i undervisningen, noe som igjen kan bidra til at studentene møter mer forberedt. Tidligere har det ofte vært et problem at studentene er lite aktive under seminarundervisningen i metodefaget. Dersom det ble oppstilt et formelt krav om aktiv deltakelse, kunne dette virket positivt på undervisningssituasjonen. Terskelen for å bestå et eventuelt slikt arbeidskrav, kan ikke settes høyt. Det bør være tilstrekkelig at en kandidat tar ordet én gang i løpet av seminarundervisningen, og det bør ikke være noe krav om at det vedkommende sier er riktig.

På den annen side ble det vanskelig å formulere noen helt klare vurderingskriterier for et slikt arbeidskrav, noe som kan gjøre at studentene opplever situasjonen som noe uforutsigbar. I tillegg bør det tas hensyn til at ikke alle studenter deltar på seminarundervisning. Dersom det ble innført et arbeidskrav som forutsetter deltakelse på seminarundervisning, kan dette føre til problemer for studenter som av ulike grunner ikke følger denne undervisningen. Det ville også vært nødvendig å etablere reserveløsninger for studenter som er syke i den aktuelle undervisningsperioden, eller som av andre grunner ikke kan delta. Samlet sett mener arbeidsgruppen at et slikt arbeidskrav vil medføre såpass mye administrativt bryderi at det ikke står i forhold til fordelene.

På bakgrunn av dette anbefaler arbeidsgruppen at det ikke innføres et arbeidskrav i tillegg til eksamen.

6 FAGREKKEFØLGE

Som allerede nevnt, er det et tett undervisningsløp i høstsemesteret på tredje avdeling. Høsten 2020 måtte studentene jobbe med øvingsoppgaven tilknyttet metodefaget i løpet av undervisningen. Helgejobbing var for mange nødvendig for å bli ferdig. Det var ikke satt av noen egne dager til arbeid med øvingsoppgave. Slik undervisningsløpet er lagt opp nå, blir det derfor vanskelig å finne tid til eksamensavvikling. Dette gjelder uavhengig av om eksamen blir skoleeksamen eller hjemmeeksamen, men gjelder særlig dersom eksamen blir hjemmeeksamen.

Et alternativ kan være å flytte faget til begynnelsen av semesteret. Fordelen med dette er at studentene da kan fokusere fullt ut på dette, og gjøre seg helt ferdig med faget og eksamen, før de går videre til de øvrige fagene som det prøves i på vårsemesteret. Etter arbeidsgruppens syn kan dette bidra til å avlaste studentene, og minimere presset.

På den annen side forutsetter metodefaget til en viss grad kjennskap til særegenheter knyttet til rettskildebruken i formueretten, og da særlig i obligasjonsretten. For fullt ut å forstå disse poengene, er det en fordel om studentene har hatt faget obligasjonsrett før de begynner på metodefaget. Dette taler mot å flytte metodefaget til begynnelsen av semesteret.

Marius Storvik underviser i metodefaget, og sitter også i arbeidsgruppen som skal utarbeide forslag til eksamensform for de semiobligatoriske fagene på fjerde avdeling. Ifølge Storvik vil gruppen foreslå at disse fagene flyttes til begynnelsen av semesteret. Mange av de ansatte som er sensorer i de semiobligatoriske fagene, er også sensorer i metodefaget. Dersom eksamen i alle disse fagene avholdes samtidig, kan det bli knapphet på interne sensorer. Dette taler mot at metodefaget flyttes til begynnelsen av semesteret.

Et annet alternativ kan være å flytte faget til slutten av semesteret. Dette medfører ingen av de samme ulempene som det å beholde faget midt i semesteret, eller det å flytte faget til begynnelsen av semesteret. Tvert imot er det mot slutten av semesteret mer tidsrom i timeplanen, og studentene har i stor grad opparbeidet seg den bakgrunnskunnskapen som er nødvendig for fullt ut å forstå metodefaget. Dette vil i tillegg være naturlig dersom en ny hjemmeeksamen skal erstatte semesteroppgaven.

På bakgrunn av dette anbefaler arbeidsgruppen at metodefaget flyttes til slutten av høstsemesteret.

7 GENERELL KOMPETANSEBESKRIVELSE

Det foreslås følgende endringer i den generelle beskrivelsen av tredje avdeling i fagbeskrivelsen:

Tredje avdeling utgjør tredje året på masterstudiet i rettsvitenskap. Avdelingen er bygget opp rundt de sentrale formuerettsfagene, og består av fagene ~~rettskildelære (15 studiepoeng)~~, alminnelig obligasjonsrett (20 studiepoeng), panterett (6 studiepoeng), statisk og dynamisk tingsrett (12 studiepoeng) samt gjeldsforfølgingsrett (7 studiepoeng).⁵ ~~Avdelingen avsluttes med én hjemmeeksamen og én skoleeksamen. I tillegg består avdelingen av faget [FAGKODE] juridisk metode og etikk (15 studiepoeng).~~

Eksamen og arbeidskrav:

[FAGKODE] Juridisk metode og etikk 15 sp. – skriftlig hjemmeeksamen (3 dager).

[FAGKODE] [30 sp.] – skriftlig hjemmeeksamen (4 dager) med muntlig prøve.

[FAGKODE] [30 sp.] – skriftlig skoleeksamen (6 timer).

Vurderingsuttrykket for samtlige eksamener er karakterskalaen A-F, jf. §§ 8 og 9 i eksamensreglement for 1.-4. avdeling. Eksamen i [FAGKODE] Juridisk metode og etikk avholdes på høstsemesteret, mens de øvrige avsluttende eksamenene avholdes på vårsemesteret. Eksamen i [FAGKODE] Juridisk metode og etikk må være bestått før studenten får avlegge avsluttende eksamen på avdelingen. Senest innen en uke før vårens eksamener på avdelingen, må studentene i tillegg ha gjennomført og fått godkjent en muntlig presentasjon.

I tillegg foreslås følgende endringer i fagbeskrivelsen for faget Juridisk metode og etikk:

[FAGKODE] Juridisk metode og etikk (15 studiepoeng)

1) Faglig innhold

Faget juridisk metode omhandler de rettskildeprinsipper som anvendes ved løsningen av rettsspørsmål etter norsk og internasjonal rett, og bygger videre på metodelæren fra første avdeling. Det tas utgangspunkt i dommerens situasjon og oppmerksomheten rettes mot rettsgrunnlaget for løsning av konflikter. Rettsgrunnlaget kan være formell lov, ulovfestet rett eller avtale, og det redegjøres for hvordan prosessen med å oppstille en rettsregel i det enkelte tilfelle kan forklares. Faget behandler også betydningen av verdistandpunkt i juridisk argumentasjon, samt etikk i juridisk rådgivning.

2) Læringsutbytte

Kunnskap

Etter bestått tredje avdeling har studenten:

- avansert kunnskap om hva en rettsregel er og hvilke forskjellige typer rettsregler som finnes
- avansert kunnskap om rettskildeprinsipper
- avansert kunnskap om grunnlaget for rettskildene og rettskildeprinsippene
- avansert kunnskap om bruken av rettskildene i visse argumentasjons- og vurderingsmønstre
- avansert kunnskap om lovfestede, ulovfestede og kontraktsfestede regler som rettslig grunnlag for ulike rettigheter og krav
- avansert kunnskap om ulike former for skjønn

Ferdigheter

Etter bestått tredje avdeling kan studenten:

- anvende juridisk metode ved løsning av rettsspørsmål
- fremstille og drøfte sentrale problemstillinger i faget
- ~~analysere egen og andres rettskildebruk~~
- delta i den faglige diskusjon om juridisk metode og de verdipremisser som danner basis for faget

Generell kompetanse

Etter bestått [FAGKODE] Juridisk metode og etikk kan studenten:

- bygge opp rettslig argumentasjon basert på faglig anerkjente rettskildeprinsipper
- fremstille og drøfte sentrale metodespørsmål
- analysere egen og andres rettskildebruk

3) Pensum

- Jens Edvin Andreassen Skoghøy, Rett og rettsanvendelse (Universitetsforlaget, Oslo 2018) 295 s.

- Følgende kapitler fra Alf Petter Høgberg og Jørn Øyrehagen Sunde (red.), Juridisk metode og tenkemåte (Universitetsforlaget, Oslo 2019):
 - Kapittel 10: Kåre Lilleholt; Grunnsetninger i formueretten, 8 s.
 - Kapittel 18: Thomas Frøberg, Rettskildefagets avveiningsmodell – kritikk og alternativer, 21 s.
 - Kapittel 23: Knut Bergo, Rettskildelærens gjenstand og metoder – en kritikk, 16 s.
- Amund Bjøranger Tørum, Tolking av kommersielle kontrakter – et analyseverktøy, Jussens Venner vol. 54 2019, s. 1-38 (38 s.)
- Haakon I. Haraldsen, God advokatskikk, i Arne Fanebust, Nadia Hall, Nils Erik Lie, Tor-Geir Myhrer, Anne Lise Rønneberg, Petter Chr. Sogn og Henrik Syse, Juss og etikk (Universitetsforlaget, Oslo 2019) (41 s.)

Forslag fra arbeidsgruppen for 4. avdeling

Innledning

Fakultetsstyret har besluttet at det fra og med studieåret 2023/2024 skal gjøres en endring i studieopplegget på 4. avdeling. Endringen innebærer at det i høstsemesteret skal innføres en egen eksamen i de *semiobligatoriske fagene retts sosiologi, komparativ rett eller rettsfilosofi* (heretter «de semiobligatoriske fagene»), hvor vurderingsuttrykket skal være «bestått/ikke bestått».

For å få gjennomført endringen på beste måte er det flere utfordringer av ulik art som må håndteres. I den forbindelse ble det nedsatt en arbeidsgruppe for 4. avdeling, som har bestått av professor Anna Nylund, førsteamanuensis Marius Storvik, student Julie Hegdahl og førsteamanuensis Marie Vangen (leder).

Arbeidsgruppen fikk følgende mandat: For det første; å inngi **forslag til fagbeskrivelser** i de semiobligatoriske fagene som gjenspeiler de foran beskrevne endringene. I sammenheng med dette ble arbeidsgruppen også bedt om å levere et utkast til et eget punkt om «Generell kompetanse» som skal inntas i fagbeskrivelsen til det enkelte fag. For det andre; å foreslå **hvilken prøvingsform den aktuelle eksamen skal ha**, og i denne forbindelse vurdere om det bør innføres arbeidskrav i tillegg til eksamen, og hva disse i så fall skal bestå av. For det tredje ble arbeidsgruppen anmodet om å vurdere hvilke eventuelle **endringer som må gjøres i rekkefølgen på undervisningsfagene** for å kunne få naturlig plass til de nevnte nye eksamenene i høstsemestrene.

Frist for å levere forslagene ble satt til 15. januar 2021.

I det følgende skal arbeidsgruppens forslag presenteres i den rekkefølgen de er nevnt foran, jf. punktene A-C. Vi bemerker at i prosessen fram mot disse forslagene har det blitt innhentet uttalelser fra minst én underviser i hvert undervisningsfag om de endringene som er foreslått vedrørende rekkefølgen på fagene. I tillegg har undervisere i alle de semiobligatoriske fagene fått uttale seg om det foreslåtte innholdet i fagbeskrivelsene. Ingen av de forespurte har hatt innvendinger til innholdet i forslaget.

A. Forslag til fagbeskrivelser og nye krav til «generell kompetanse»

Overordnet

Arbeidsgruppen har tatt utgangspunkt i de gjeldende fagbeskrivelsene. Vi foreslår ikke endringer i fagenes innhold. Det foreslås kun endringer som er nødvendige for å markere at vurderingsuttrykket ikke lenger er karakterskalaen A-F, men «bestått/ikke bestått», at prøvingsformen endres, jf. pkt. B nedenfor, og at det nå opprettes en egen emnekode for hvert av de tre semiobligatoriske fagene.

Ved utarbeidelsen av fagbeskrivelsene har vi sett hen til fagbeskrivelsene for andre «perspektivfag» på masterstudiet, særlig begrepene som brukes for faget Ex.fac. Vi har tatt hensyn til at Ex.fac. er et av de første fagene på masterstudiet og at man derfor bør legge opp til en progresjon, slik at «forstå og redegjøre for», som brukes for Ex.fac., er blitt til «forstå og forklare» i kravene til «generell kompetanse» for de semiobligatoriske fagene. Vi mener med dette å synliggjøre at det stilles høyere krav til forståelse og selvstendig bruk av det sentrale stoffet på 4. avdeling enn på 1. avdeling. Den fagspesifikke delen av beskrivelsen er basert på fagbeskrivelsene for tilsvarende perspektivfag i Oslo (rettsfilosofi og -sosiologi) og Bergen (komparativ rett). Vi har i den forbindelse tatt hensyn til at våre perspektivfag har et mindre omfang enn tilsvarende fag i Oslo og Bergen. Videre er kompetansen i å løse problemstillinger og i å kommunisere faglige resonnementer basert på den gjeldende

fagbeskrivelsen for 4. avdeling, men tilpasset til at omfanget på fagene er bare 5 studiepoeng og den foreslåtte prøvingsformen.

Rettsfilosofi i et metodisk perspektiv (5 sp)

1) Faglig innhold

Rettsfilosofi i et metodisk perspektiv omhandler jussens grunnspørsmål. Faget har tre hovedtemaer. Det første temaet er: Hva er rettsfilosofi? Temaet bygger på refleksjon rundt spørsmålene om hva rett er, hvordan vi får kunnskap om retten og hvordan retten kan legitimeres. Studentene blir orientert om sentrale rettsfilosofiske posisjoner. Denne delen er kortfattet og er ment som introduksjon til fagets andre og mest sentrale del. Det andre hovedtemaet er Rettsfilosofi og juridisk metode. Temaet bygger på diskusjoner om grunnleggende sider ved den juridiske metoden og på sammenhengen mellom rettens grunnlagsproblemer og juridisk metode. Det tredje hovedtemaet er Rettsfilosofi og fagdebatt. Temaet omfatter aktuelle rettsfilosofiske diskusjoner i sammenheng med straff, menneskerettigheter og feministisk rettsteori.

2) Læringsutbytte

Kunnskap

Etter bestått fjerde avdeling har studenten:

- avansert kunnskap om mangfoldet i debatten om Eckhoffs rettskildemodell, eller annerledes sagt, om den rettsrealistiske rettskildelære
- god kunnskap om rettslig argumentasjon og rettslig rettferdiggjørelse av avgjørelser
- kunnskap om hva som påvirker våre syn på spørsmålene om hva rett er, hvordan vi får kunnskap om retten og hvordan retten kan legitimeres
- kunnskap om grunnleggende sider ved den juridiske metoden og om sammenhengen mellom rettens grunnlagsproblemer og juridisk metode
- kunnskap om noen dagsaktuelle fagdebatter innom feltet

Ferdigheter

Etter bestått fjerde avdeling kan studenten:

- forklare hva som påvirker våre syn på spørsmålene om hva rett er, hvordan vi får kunnskap om retten og hvordan retten kan legitimeres
- diskutere grunnleggende sider ved den juridiske metoden og reflektere over sammenhengen mellom rettens grunnlagsproblemer og juridisk metode
- bedrive selvstendig metodisk tenkning og kunne evaluere kvaliteten på juridisk argumentasjon i større grad.

Generell kompetanse

Etter bestått fjerde avdeling kan studenten:

- forstå og forklare rettsfilosofiens sentrale problemstillinger og argumentasjon, slik som den tematiseres i pensum
- løse problemstillinger i faget individuelt og i samarbeid med andre

- kommunisere rettsfilosofiske resonnementer på en tydelig og presis måte, til fagfellesskapet og allmennheten.

3) Pensum

Del I Innledning til kompendium i rettsfilosofi og Hva er rettsfilosofi

- Innledning av Dag Michalsen, Eva Maria Svensson og Kristine H. Korsnes. (Kompendium tilgjengelig i Canvas).

Del II Rettsfilosofi og juridisk metode

- Askeland, Bjarne, Rettskildelærens utvikling i rettsteoretisk belysning, Jussens Venner 2003 s. 8-23.
- Bernt, Jan Fridthjof, Det juridiske fortolkningsfellesskap som referanseramme for avgjørelse av juridiske tvilsspørsmål, Arbeid og rett: festskrift til Henning Jakhellns 70-årsdag 2009 s. 31-43. (Kompendium tilgjengelig i Canvas).
- Bernt, Jan Fridthjof, Hva skjedde med rettsrealismen?, Jussens Venner 2014 s. 139-161.
- Blandhol, Sverre, Pragmatismens aktualitet i rettsvitenskap og rettsanvendelse, TfR 2004 s. 365-390.
- Graver, Hans Petter, Keiserens garderobe: Eckhoffs rettskildelære og utfordringer fremover, Tidsskrift for rettsvitenskap 2000 s. 429-476.
- Graver, Hans Petter, Fornuft og følelser - om klassisk retorikk som modell for moderne juridisk metode, Tidsskrift for Rettsvitenskap 2007 s. 527-562.
- Kinander, Morten, En kritisk vurdering av moderne hermeneutisk rettsteori, Retfærd nr. 103, 2003 s. 14-22.

Del III Rettsfilosofi og fagdebatt

- Straff: Jacobsen, Jørn RT, Fiksjon utan moral eller konstruksjon utan verdi? Om det ideologiske grunnlaget for straffansvar for juridiske personar, Tidsskrift for strafferett, 2009, s. 43-74.
- Feministisk rettsteori: Jørgensen, Stine, Feministisk rettsteori, Retfilosofi i Centrale tekster og temaer, Ole Hammerslev og Henrik Palmer Olsen (red.), Hans Reitzels Forlag, København 2011, s. 665-683 (uten referanseliste t.o.m. s. 680). (Kompendium tilgjengelig i Canvas).

Komparativ rett (5 sp)

1) Faglig innhold

Komparativ rett er en inngangsport til forståelse og samarbeid mellom ulike rettssystemer. I komparativ rett beskriver, sammenligner og analyserer man ulike (nasjonale) rettssystemer. Formålet er å lære hvordan ulike rettssystemer er bygget opp, herunder hvordan historiske, kulturelle og samfunnsmessige faktorer kan forklare likheter og forskjeller, samt hvilket samspill som finner sted mellom ulike rettssystemer. I tillegg gis en innføring i rettskomparativ metode.

I faget fokuseres det på de kontinentaleuropeiske rettskretsene som de tyske og franske utgjør (altså civil law), og de engelske og amerikanske rettskretsene (common law) og den nordiske rettskretsen, representert av Finland.

2) Læringsutbytte

Kunnskap

Etter bestått fjerde avdeling har studenten:

- Avansert kunnskap om de sentrale trekkene ved og skillet mellom civil law og common law-systemer slik disse opptrer i amerikansk, engelsk, fransk og tysk rett
- Avansert kunnskap om nordisk rett
- Kunnskap om hva en rettskultur er og hvordan den blir formet

Ferdigheter

Etter bestått fjerde avdeling kan studenten:

- Identifisere og diskutere likheter og forskjeller mellom ulike lands rett, herunder begrunne hvordan disse har oppstått
- Identifisere og diskutere særtrekk ved den norske rettskulturen og rettssystemet
- Bruke begrepet rettskultur for å analysere karakteren av et visst lands rett

Generell kompetanse

Etter bestått fjerde avdeling kan studenten:

- forstå og forklare rettskulturelle sammenhenger og særtrekkene ved norsk rettskultur i sammenligning med andre land
- løse problemstillinger i faget individuelt og i samarbeid med andre
- kommunisere rettskulturelle resonnementer på en tydelig og presis måte til fagfellesskapet og allmennheten.

3) Pensum

Søren Koch & Jørn Øyrehagen Sunde (red.), Comparing Legal Cultures, Revised and Extended 2nd Edition. Fagbokforlaget 2020.

- Kapittel 2, s. -23-38
- Kapittel 6, s. 149-186
- Kapittel 8, s. 221-267
- Kapittel 10, s. 333-386
- Kapittel 13, s. 471-509
- Kapittel 16, s. 636-695

Rettssosiologi (5 sp)

1) Faglig innhold

Rettssosiologiens hovedproblemstillinger er samfunnsforholdenes innvirkning på retten, rettens innvirkning på samfunnsforholdene og vekselvirkningen mellom disse. Endringer i samfunnsforholdene kan medføre endringer i rettsregler og argumentasjonsmønstre i rettsanvendelsen. Et annet tema er hvorvidt rettsreglene realiserer målene lovgiver ønsker å oppnå. Faget tar også opp aktuelle rettssosiologiske debatter. I tillegg er en analyse av juristers rolle i samfunnet omfattet.

2) Læringsutbytte

Kunnskap

Etter bestått fjerde avdeling har studenten:

- avansert kunnskap om rettssosiologiens hovedproblemstillinger
- avansert kunnskap om juristprofesjonens rolle i samfunnet
- kunnskap om forskjellige måter å drive rettssosiologisk forskning på
- kunnskap om sentrale rettssosiologiske debatter

Ferdigheter

Etter bestått fjerde avdeling kan studenten:

- identifisere og diskutere rettssosiologiske problemstillinger, herunder ved å anvende rettssosiologiske undersøkelser
- selvstendig vurdere juristprofesjonens rolle i samfunnet
- benytte rettssosiologiske hensyn i juridisk argumentasjon

Generell kompetanse

Etter bestått fjerde avdeling kan studenten:

- forstå og forklare sentralt fagstoff om rettssosiologiske teorier, problemstillinger og empiriske undersøkelser.
- løse problemstillinger i faget individuelt og i samarbeid med andre
- kommunisere rettssosiologiske resonnementer på en tydelig og presis måte, til fagfellesskapet og allmennheten.

3) Pensum

- Matthias Baier, Måns Svensson og Ida Nafstad, «Understanding Sociology of Law», Studentlitteratur Lund 2019, s. 9-102 (93 sider)
- Thomas Mathiesen Retten i samfunnet (2011)
 - a. Kap II: 2.1.3 og 2.1.4 s. 61-84 (23 sider)
 - b. Kap II: 2.2.3 og 2.2.4 s. 92-101 (9 sider)
 - c. Kap II 3.3 og 3.4 s. 119-133 (14 sider)
 - d. Kap II 5 s. 140-164 (24 sider)
 - e. Kap III 3.1, 3.2 s. 176-213 (37 sider)

(Kompendium tilgjengelig i Canvas).

B. Forslag til prøvingsform

Arbeidsgruppen har kommet til at den mest hensiktsmessige prøvingsform i de semiobligatoriske fagene er *hjemmeeksamen* som avholdes rett i etterkant av avsluttet undervisning. Se pkt. C

nedenfor om tidspunktet for undervisning, eksamen og kontinuasjonseksamen/utsatt prøve. Varigheten av hjemmeeksamen må gjenspeile fagenes størrelse, altså 5 studiepoeng, men bør etter vår mening uansett være lenger enn en ordinær skoleeksamen. Dette for å gi kandidatene tid til modning og refleksjon under prøven, noe som er sentralt for å få vist kunnskap i disse perspektivfagene. I tillegg bør det være tid for kandidatene til å hvile. Vi har vurdert om en todagers eksamen kan være passende, men har etter overveielse av de forhold som er nevnt foran besluttet å foreslå at hjemmeeksamen skal vare i *halvannen dag, med utlevering kl. 09.00 på dag 1 og innlevering kl. 12.00 på dag 2.*

Vi har også vurdert om det bør avholdes muntlig prøve etter hjemmeeksamen eller om eksamen bør suppleres med et obligatorisk arbeidskrav, men har funnet at ingen av delene er hensiktsmessig.

Hva gjelder muntlig prøve finner vi at den praktiske avviklingen av en etterfølgende muntligeksamen vil kreve mer tid enn undervisningsplanen på høsten gir rom for, jf. pkt C. Det vil også by på administrative utfordringer. Viktigst er likevel at muntlig prøve ikke anses avgjørende for å sette riktig karakter sett hen til fagenes art og innhold, ikke minst når vurderingsuttrykket er «bestått/ikke bestått». Når det gjelder arbeidskrav har arbeidsgruppen vurdert ulike alternativer, som alle har blitt forkastet. Skriftlige arbeidskrav vil være for arbeidskrevende. Etter vår vurdering vil det heller ikke være rimelig å stille krav om obligatorisk oppmøte på undervisningen.

For øvrig vil arbeidsgruppen foreslå at underviserne aktivt «baker inn» temaet for hjemmeeksamen i undervisningen. Eksempelvis kan det kommuniseres eksplisitt til studentene at temaet for eksamen vil være ett av 10 konkrete emner som skal behandles og diskuteres i undervisningen.

Når det gjelder sensorer anbefaler vi at det tas i bruk ressurser fra det akademiske miljøet, og at våre interne fagpersoner prioriteres.

C. Forslag til endringer i rekkefølgen på undervisningsfagene

To korte og krevende semestre - både før og etter endringen i studieopplegget

Begge semestrene på 4. avdeling er korte. Høstsemesteret avkortes av praksisen, og i vårsemesteret er det lite tid til rådighet på grunn av de tidlige eksamensdatoene. I dag er undervisningen i all hovedsak lagt opp uten undervisningsfrie dager mellom fagene, slik at studentene får lite tid til forberedelser mellom fagene. Det har også vist seg vanskelig å få lagt inn en eller et par undervisningsfrie dager i forkant av innlevering av øvingsoppgavene.

Det er også verdt å merke seg at dagens timeplaner innebærer at vi har lite undervisning i desember, dvs. etter endt praksis, samt at undervisningen i de semiobligatoriske fagene og til dels i samerett gjennomføres over en lengre tid enn nødvendig.

Når undervisning og eksamen i de semiobligatoriske fagene nå skal inn i høstsemesteret er en omstokking av hele undervisningsplanen på 4. avdeling nødvendig. Slik vi ser det er det eneste fornuftige «byttet» at *de semiobligatoriske fagene samt sivilprosess flyttes til høstsemesteret, mens strafferett og straffeprosess flyttes til vårsemesteret.* Det betyr at det må «avvikles» flere studiepoeng i vårsemesteret enn tidligere, hvilket vil skape en enda klarere tidsutfordring i vårsemesteret enn den vi allerede opplever i dag. Etter vår oppfatning er dette svært uheldig for studentenes læring, og en utilsiktet negativ konsekvens av de vedtatte endringene i studieopplegget. Som vi skal komme tilbake til nedenfor mener vi imidlertid at denne negative konsekvensen kan og bør avhjelpes gjennom at eksamen utskytes i tid.

Plassering av undervisning og eksamen i de semiobligatoriske fagene

Vi foreslår at *undervisningen i de semiobligatoriske begynner ved semesterstart i august* og at *hjemmeeksamen avholdes den påfølgende uken*. Vi mener at dette er hensiktsmessig fordi det vil gjøre det lettere for studentene å fokusere på de etterfølgende fagene når de semiobligatoriske fagene er fullstendig avsluttet både hva gjelder undervisning og eksamen. De semiobligatoriske fagene er dessuten av en slik karakter at de gir studentene bredere perspektiver på jussen og et grunnlag for kritisk tenkning, noe vi tror kan være nyttig å ha med seg i møte med de øvrige fagene på 4. avdeling, som tilhører kjernefagene på masterstudiet. I tillegg tror vi at det er disiplinerende for studentene å ha eksamen tidlig. Vi erfarer at mange ferske 4. avdelingsstudenter blir hengende etter med studiene i høstsemesteret fordi de tar trainee-oppgaver og lignende som gjerne varer ut august. Denne trenden er uheldig og vil etter vår oppfatning motvirkes av at det gjennomføres en eksamen tidlig.

Utsatt prøve/kontinuasjonseksamen er plassert midt i høstsemesteret (se forslag til undervisningsplaner under) og kan gjennomføres uten at det kommer i konflikt med undervisningen.

Organisering av undervisningen og eksamen på avdelingen

Å bestemme hvordan undervisning og eksamen på 4. avdeling skal struktureres etter at de nødvendige fagbytter mellom høst- og vårsemesteret, er ingen enkel oppgave. Arbeidsgruppen har gjort grundige vurderinger av hvilke opplegg vi finner mest hensiktsmessige. Ved vurderingen har vi særlig vektlagt størrelsen på fagene (antall studiepoeng), herunder omfanget av undervisningen, og den naturlige sammenhengen mellom fagene. Eksempler på det siste er at vi har hensyntatt at *strafferett* bør etterfølges av *straffeprosess*, og at *menneskerettigheter* må komme tidlig fordi dette er et fag som har klare forgreininger til de fleste andre fagene. I tillegg har vi sett på hvordan det kan skapes plass til både forberedelsestid og til skriving av øvingsoppgavene.

Når det gjelder høstsemesteret føler vi oss sikre på at vi har kommet fram til en plan som ivaretar de faglige så vel som de mer praktiske hensyn som foranlediget endringsprosessen, og som gjenspeiles i vårt mandat.

Når det gjelder vårsemesteret er det derimot ikke mulig å unngå en fortetting av undervisningen. Med mer undervisning blir det tilsvarende mindre tid til bearbeiding og repetisjon, noe som er uheldig med tanke på studentenes læring. Vi frykter derfor at formålet med å flytte de semiobligatoriske fagene til høstsemesteret – ikke minst målet om å unngå gjentak og å heve eksamensresultatene – kan bli forfeilet som følge av dette. Siden semesteret er så kort på grunn av tidlige eksamensdatoer vil det oppstå klare tidsutfordringer i vårsemesteret uansett hvilket opplegg vi lander på.

Per i dag tilbys 4. avdelingsstudentene både eksamensseminarer i kjernefagene og prøveeksamen i vårsemesteret. Når en ny undervisningsplan skal settes opp mener arbeidsgruppen at det er viktig at dette tilbudet opprettholdes, noe som også er sterkt ønsket fra studenthold. For å få maksimal effekt av modning/repetisjon må imidlertid eksamensseminarer og prøveeksamen tilbys flere uker etter endt undervisning i fagene, og ikke umiddelbart etter seminarslutt. Dette har vi forsøkt å ta hensyn til, men vi erfarer at det er vanskelig gjennomførbart med en så tidlig eksamensavvikling som den vi har i dag.

Av de grunner som her er påpekt har vi ikke klart å finne en ideell undervisningsplan som ikke innebærer en forskyvning av eksamen. Vi har likevel valgt å fremlegge tre ulike forslag til undervisningsrekkefølge som er basert på at eksamen ikke utsettes, som vi foreslår at SU tar stilling til. Disse presenteres nedenfor.

Vi vil imidlertid på det sterkeste anbefale at eksamen utskytes i tid. Vår oppfatning om dette har bred støtte blant underviserne som har uttalt seg om det foreliggende forslaget, og hos studentene. Slik vi ser det er det optimale at dette gjøres for alle eksamener på 4. avdeling. Det viktigste – og trolig enkleste – er likevel å flytte hjemmeeksamen, JUR-3002.

Konkret foreslår vi at skoleeksamenene, JUR-3004 og JUR-3003, avholdes i uke 18 og at hjemmeeksamen, JUR-3002, avholdes etter dette, i uke 19, med muntlig prøve i uke 22. Det vil frigjøre to uker til repetisjon mm., samt gi mulighet for noen flere lesedager underveis i semesteret. De administrative utfordringer dette medfører både kan og bør overvinnes, ikke minst fordi den nye ordningen ikke skal tre i kraft på 4. avdeling før studieåret 2023/2024, hvilket betyr at man har god tid til å forberede seg.

Alternative rekkefølger på undervisningsfagene

Innenfor rammene for gjeldende eksamensdatoer har vi vurdert ulike alternativer til undervisningsplan for 4. avdeling. De tre alternativene som presenteres nedenfor er et klart uttrykk for hvor vanskelig det er å finne en god løsning på den store tidsutfordringen på avdelingen. Til alle forslagene har vi knyttet noen kommentarer om fordeler og ulemper.

Merk at i alternativ 2 og 3 har vi foreslått å innta undervisning i uke 50 i høstsemesteret for å skape plass i vårsemesteret.

ALTERNATIV 1

HØSTSEMESTERET

Uke nr.	Fag/aktivitet	Merknad
33	Orienteringsmøte og undervisning i de semiobligatoriske fagene	
34	Undervisning i de semiobligatoriske fagene	
35	Hjemmeeksamen i de semiobligatoriske fagene	+ tid til forberedelse
36	Undervisning i menneskerettigheter	
37	Undervisning i menneskerettigheter	
38	Øvingsoppgave 1?	+ tid til forberedelse
39	Undervisning i sivilprosess	
40	Undervisning i sivilprosess	
41	Undervisning i sivilprosess	
42	Undervisning i sivilprosess	
43	Konte/utsatt prøve i de semiobligatoriske fagene	+ tid til forberedelse/rep.
44	Innlevering øvingsoppgave 2 og obligatorisk praksisforberedende undervisning	
45	Praksis	
46	Praksis	
47	Praksis	
48	Praksis	
49	Oppgavegjennomgang øv 2 (video?)	+ tid til forberedelse/rep.
50	Praksisseminar	
51		

VÅRSEMESTERET

Uke nr.	Fag/aktivitet	Merknad
---------	---------------	---------

2	Undervisning i samerett	NB! Samerettsundervisningen bør fortettes til 2,5 uke for å få tid til forberedelse
3	Undervisning i samerett	
4	Undervisning i samerett Øvingsoppgave 3?	Øv 3 samerett + evt. én dag tid til forberedelse
5	Undervisning i Strafferett	
6	Undervisning i Strafferett og spesiell strafferett	
7	Undervisning i Strafferett Oppgavegjennomgang øvingsoppgave 3?	
8	Undervisning i Strafferett	
9	Undervisning i straffeprosess	NB! Ikke tid til forberedelse
10	Undervisning i straffeprosess	
11	Undervisning i straffeprosess	
12	Øvingsoppgave 4?	Ikke tid til oppgavegjennomgang, alternativt siste rest av straffeprosess
13	Eksamensseminar i sivilprosess	
14	Påske	I 2023 er påsken i uke 14
15	Eksamensseminar i strafferett og straffeprosess ELLER prøveeksamen??	
16	JUR-3002, Hjemmeeksamen (med muntlig prøve senere)	Basert på datoer for 2021
17		
18		
19	JUR-3002 Muntlig prøve	Basert på datoer for 2021
20	JUR 3004 og JUR-3003	Basert på datoer for 2021
21		
22		
23		

Fordeler med alternativ 1:

I motsetning til alternativ 2 og 3, jf. nedenfor, berøres ikke høstsemesteret. Det blir dermed tid til repetisjon/fordøying av høstfagene etter endt praksis og praksisseminar.

Utfordringer med alternativ 1:

Opplegget innebærer et veldig tidspress i vårsemesteret. Det blir nesten ingen tid til forberedelse/selvstudium mellom fagene, og det blir lite tid til bearbeiding av strafferetten og straffeprosessen før eksamen.

Det blir også vanskelig å få gjennomført *øvingsoppgave 4* i strafferett og straffeprosess og *prøveeksamen* fordi det ikke blir tilstrekkelig tid til retting/tilbakemeldinger. Det siste er uheldig idet *prøveeksamen* på alle avdelinger er et uttalt mål i Fyrtårnsprosjektet. Man kan imidlertid tenke seg at *prøveeksamen* erstatter eksamensseminaret i strafferett og straffeprosess, og at den da for eksempel utbygges med en litt mer avansert oppgavegjennomgang.

ALTERNATIV 2

HØSTSEMESTERET

Uke nr.	Fag/aktivitet	Merknad
33	Orienteringsmøte og undervisning i de semiobligatoriske fagene	
34	Undervisning i de semiobligatoriske fagene	
35	Hjemmeeksamen i de semiobligatoriske fagene	+ tid til forberedelse
36	Undervisning i menneskerettigheter	
37	Undervisning i menneskerettigheter	
38	Øvingsoppgave 1?	+ tid til forberedelse
39	Undervisning i sivilprosess	
40	Undervisning i sivilprosess	
41	Undervisning i sivilprosess	
42	Undervisning i sivilprosess	
43	Konte/utsatt prøve i de semiobligatoriske fagene	+ tid til forberedelse/rep.
44	Innlevering øvingsoppgave 2 og obligatorisk praksisforberedende undervisning	
45	Praksis	
46	Praksis	
47	Praksis	
48	Praksis	
49	Oppgavegjennomgang øv 2 (video?)	+ tid til forberedelse
50	Forelesninger i strafferett og Praksisseminar	
51		

VÅRSEMESTERET

Uke nr.	Fag/aktivitet	Merknad
2	Forelesninger i strafferett og spesiell strafferett	Forelesninger i spesiell strafferett kan være (delvis) digitale og legges ut i uke 1
3	Seminar i strafferett	
4	Seminar i strafferett	
5		+ tid til forberedelse
6	Undervisning i straffeprosess	
7	Undervisning i straffeprosess	
8	Undervisning i straffeprosess	
9	Undervisning i samerett Øvingsoppgave 3	+ tid til forberedelse?
10	Undervisning i samerett	NB! Samerettsundervisningen bør fortettes til 2,5 uke for å få tid til forberedelse
11	Undervisning i samerett + øvingsoppgave 4	Øv 4 er i samerett (1/2 dag?)
12	Eksamensseminar i sivilprosess Oppgavegjennomgang Øv 3	
13	Eksamensseminar i strafferett og straffeprosess Og/eller prøveeksamen?	

14	Påske	I 2023 er påsken i uke 14
15	gjennomgang øv 4	På tirsdag
16	JUR-3002, Hjemmeeksamen (med muntlig prøve senere)	Basert på datoer for 2021
17		
18		
19	JUR-3002 Muntlig prøve	Basert på datoer for 2021
20	JUR 3002, Praktikum og JUR-3003, Teori	Basert på datoer for 2021
21		
22		
23		

Fordeler med alternativ 2:

Ved å starte med innføringsforelesninger i strafferett rett før juleferien sparer vi inn litt tid i vårsemesteret. Det gir dessuten studentene gode muligheter til å benytte uke 51-1 til å sette seg mer inn i strafferetten, som er et stort og krevende fag, med de fordeler det gir når undervisningen starter opp igjen i uke 2.

Alternativ 2 gir også mest tid til forberedelse/selvstudium i løpet av året. Studentene kan oppnå en viss modning av det de har lest og lært i fagene strafferett/straffeprosess mens de leser samerett. Effekten av eksamensseminar og/eller prøveeksamen i strafferett/straffeprosess er større når det kommer med litt avstand fra undervisningen i de samme fagene.

Modning/repetisjon av samerettsfaget oppnås gjennom øvingsoppgave med oppgavegjennomgang etter påske.

Utfordringer med alternativ 2:

Ettersom *øvingsoppgave 3* bør inneholde både strafferett og straffeprosess blir det vanskelig å få inn *øvingsoppgave 3* tidlig i semesteret, hvilket igjen gjør det vanskelig å få gjennomført *øvingsoppgave 4*. Vi mener det bør vurderes om det kan gis en halvdagsoppgave i samerett som *øvingsoppgave 4*.

Det blir veldig tett i ukene etter samerettsundervisningen fram til første eksamen.

Det blir neppe tid til å gjennomføre *prøveeksamen* fordi man ikke rekker å få gitt tilbakemeldinger (sensurere). Dette er uheldig. Prøveeksamen på alle avdelinger er et uttalt mål i Fyrtårnsprosjektet.

ALTERNATIV 3

HØSTSEMESTERET

Uke nr.	Fag/aktivitet	Merknad
33	Orienteringsmøte og undervisning i de semiobligatoriske fagene	
34	Undervisning i de semiobligatoriske fagene	
35	Hjemmeeksamen i de semiobligatoriske fagene	+ tid til forberedelse
36	Undervisning i menneskerettigheter	
37	Undervisning i menneskerettigheter	
38	Øvingsoppgave 1?	+ tid til forberedelse
39	Undervisning i sivilprosess	
40	Undervisning i sivilprosess	
41	Undervisning i sivilprosess	
42	Undervisning i sivilprosess	
43	Konte/utsatt prøve i de semiobligatoriske fagene	
44	Innlevering øvingsoppgave 2 og obligatorisk praksisforberedende undervisning	
45	Praksis	
46	Praksis	
47	Praksis	
48	Praksis	
49	Oppgavegjennomgang øv 2 (video?)	+ tid til forberedelse
50	Forelesninger i samerett og Praksisseminar	
51		

VÅRSEMESTERET

Uke nr.	Fag/aktivitet	Merknad
2	Undervisning i samerett	NB! Samerettsundervisningen bør fortettes for å få tid til forberedelse
3	Undervisning i samerett Øvingsoppgave 3	
4	Undervisning i strafferett	(alternativt forberedelsestid + undervisning)
5	Undervisning i strafferett og spesiell strafferett	
6	Undervisning i strafferett	
7	Undervisning i strafferett Oppgavegjennomgang Øv 3	
8	Undervisning i straffeprosess	(alternativt siste restene av strafferett + straffeprosess)
9	Undervisning i straffeprosess	
10	Undervisning i straffeprosess	
11	Øvingsoppgave 4	(alternativt siste del av straffeprosessen + øv 4)
12	Eksamensseminar i sivilprosess	
13	Eksamensseminar i strafferett og straffeprosess	

	OG/ELLER <i>prøveeksamen?</i>	
14	Påske	I 2023 er påsken i uke 14
15	Oppgavegjennomgang øv. 4 tidlig i uken/på video	
16	JUR-3002, Hjemmeeksamen (med muntlig prøve senere)	Basert på datoer for 2021
17		
18		
19	JUR-3002 Muntlig prøve	Basert på datoer for 2021
20	JUR 3002, Praktikum og JUR-3003, Teori	Basert på datoer for 2021
21		
22		
23		

Fordeler med alternativ 3:

Ved å starte med innføringsforelesninger i samerett rett før juleferien sparer vi inn litt tid i vårsemesteret. Vi får også gjennomført øvingsoppgave 3 ganske greit (i samerett og gjerne noen av høstfagene).

Ulemper med alternativ 3:

Det er sterk grunn til å tro at øvingsoppgave 4 ikke vil bli prioritert fra studentenes side. Om vi skal ha *prøveeksamen* må retterressursene trolig brukes der uansett, noe som vanskeliggjør gjennomføringen av øvingsoppgaven av den grunn. På den annen side er vil det neppe bli tid til å gjennomføre *prøveeksamen* uansett, hvilket er uheldig.

Alternativ 3 gir mindre tid til forberedelse før undervisningen i strafferett enn alternativ 2. Lesedager kan tas inn i uke 4, men da vil vi få forskyvninger utover i semesteret og det vil da ikke bli tid til lesedager i forkant av straffeprosessundervisningen.

Arbeidsgruppens anbefaling vedrørende rekkefølge på undervisningen

Innenfor rammene for gjeldende eksamensdatoer mener vi at alternativ 2 fremstår som det klart beste forslaget. Det er først og fremst fordi dette alternativet gir best muligheter til forberedelse, selvstudium og repetisjon gjennom året og i vårsemesteret særlig, samt noe mer tid til modning i *alle* fag.

Tromsø 14.01.2021

Marie Vangen

Sign. på vegne av arbeidsgruppen

Emnebeskrivelse for Rettshistorie

Navn	Rettshistorie
Emnekode og emnenivå	JUR-200X
Emnetype	Emnet inngår på 2. avdeling på Masterprogrammet i rettsvitenskap. Emnet kan ikke tas som enkeltemne.
Omfang	8 studiepoeng
Forkunnskapskrav, anbefalte forkunnskaper	Bestått Ex. phil. (FIL-0700), JUR-1003 og JUR-1004. Studenter som har avlagt kontinuasjonseksamen eller utsatt prøve i disse emnene, men hvor endelig sensur ikke foreligger, kan likevel fremstille seg til eksamen i Rettshistorie.
Faglig innhold	<p>Faget rettshistorie omhandler den historiske bakgrunnen for dagens rettslige ordninger og rettslige tenkemåter. Faget har et vidt internasjonalt geografisk perspektiv. Faget bygger på at rett også bør forstås gjennom den fortid som har formet og stadig former det nåtidige og fremtidige. Rettshistorie er et perspektivfag som dels gir bidrag til å forstå gjeldende rett, dels bidrag til å forstå retten som del av samfunnet.</p> <p>Hovedtemaet i faget rettshistorie er å gi en internasjonal orientert innføring i rettens historie. Tidsmessige begynner faget i høymiddelalderen ca. 1200, men det legger hovedvekt på tiden etter 1750. Faget fører rettens historie helt frem til samtiden og slik betrakter rettshistoriefaget nåtidens rett med historiske perspektiver. Geografisk behandler rettshistoriefaget retten internasjonalt. Norsk rettshistorie blir presentert som del av den internasjonale historien, ikke for seg. Med internasjonal rettshistorie menes i hovedsak europeisk og annen vestlig rettshistorie, men ved å omtale kolonialismens rettshistorie og andre utenomeuropeiske ordninger er også andre områder omtalt (Asia, Latin-Amerika, Afrika). Tematisk har faget fokus på to sentrale kategorier i retten: Suverenitet og kontrakt. Med suverenitet siktes det i videste forstand til statsstyrets rettslige karakter. Med kontrakt siktes det til de mange kontraktstyper som har formet fortidens rettsliv, fra ekteskap til kapital- og aksjeselskaper.</p>
Læringsutbytte	<p>Kunnskap Etter bestått emne har studenten:</p> <ul style="list-style-type: none"> kunnskap om hovedtemaene i rettshistoriefaget, om fagets stilling i rettsvitenskapen og om metodespørsmål i rettshistoriefaget

	<ul style="list-style-type: none"> • god kunnskap om og forståelse for de nye territorialstatenes lovgivning fra høymiddelalderen av, derunder om norsk rettshistorie med vekt på Magnus Lagabøters Landslov • god kunnskap om og forståelse for de rettslige trekk ved den moderne vestlige staten i tidlig nytid, derunder hovedpunktene i det dansk-norske eneveldets rett • god kunnskap om og forståelse for naturretten og dens betydning for statsteorier og kontraktsrett • god kunnskap om og forståelse for historien bak og begrunnelsen for de nye menneskerettigheter rundt 1800 • god kunnskap om og forståelse for den moderne forfatningsbevegelsen fra 1800 i vestlige land • god kunnskap om og forståelse for norsk forfatningshistorie fra 1814 • god kunnskap om og forståelse for konstitusjonelle og totalitære statsformer på 1900-tallet • god kunnskap om og forståelse for endringene i europeisk privatrett fra rundt 1800 med særlig vekt på privatrettskodifikasjoner fra rundt 1800 til i dag • god kunnskap om og forståelse for endringer i kontraktsrett, handelsrett og konkurranserett fra rundt 1800 • god kunnskap om og forståelse for nye trekk i selskaps- og arbeidsrett fra rundt 1800, både internasjonalt og i Norge • god kunnskap om og forståelse for folkerettens utvikling fra rundt 1800 til 1945 • god kunnskap om og forståelse for den moderne folkeretten etter 1945 med særlig vekt på menneskerettighetene og den europeiske unionens rettshistorie <p>Ferdigheter</p> <p>Etter bestått emne kan studenten:</p> <ul style="list-style-type: none"> • identifisere et rettshistorisk tema og forstå sammenhengen mellom rettshistorie og gjeldende rett • forstå norsk rett historisk som del av rettslige internasjonaliseringsprosesser • identifisere betydningen av rettshistoriske forhold for det å komparere norsk og utenlandsk rett • anvende rettshistorisk kunnskap med sikte på å forstå norsk retts skiftende forhold til ulike typer av internasjonal rett • forstå den historiske betydningen av rettslige ordninger og tenkemåter i samfunnet • gjennom rettshistorisk kunnskap identifisere etiske dilemmaer ved rettslige valg
--	---

	<p>Generell kompetanse</p> <p>Etter bestått emne kan studenten:</p> <ul style="list-style-type: none"> • forstå betydningen av rettshistorie for nasjonale og internasjonale retts- og samfunnsforhold • anvende kunnskap og ferdigheter i rettshistorie individuelt og i samarbeid med andre • kommunisere rettshistoriske resonnementer både skriftlig og muntlig til fagfellesskapet og allmenheten
Undervisning og arbeidsform	<p>Undervisningen i emnet gis i begynnelsen av høstsemesteret på 2. avdeling.</p> <p>Undervisningen blir gitt i form av forelesninger og seminarer.</p>
Eksamen og vurdering	<p>Eksamen avholdes om høsten på 2. avdeling i begynnelsen av semesteret.</p> <p>Eksamen består av to oppgaver som skal leveres inn samtidig. Oppgave 1 gjøres kjent i starten av undervisningen. Studentene kan arbeide med denne frem til innleveringsfristen. Oppgave 2 gjennomføres som en to dagers hjemmeeksamen. Besvarelsen av begge oppgavene må samlet sett ikke overstige 10 sider. Formkravene er de samme som gitt i Eksamensreglement for 1. – 4. avdeling i graden master i rettsvitenskap § 7.</p> <p>Vurderingsuttrykket er «bestått/ikke bestått». Karakterfastsettelsen gjennomføres som en samlet vurdering av begge oppgaver.</p> <p>Kontinuasjoneksamen avholdes i samme semester som ordinær eksamen. Ved kontinuasjonseksamen kan studentene levere besvarelsen av oppgave 1 på nytt i forbedret utgave. Det blir gitt en ny hjemmeeksamen som oppgave 2.</p>
Undervisnings- og eksamensspråk	<p>Undervisnings- og eksamensspråket er norsk.</p>

Emnebeskrivelse for Juridisk metode og etikk

Navn	Juridisk metode og etikk
Emnekode og emnenivå	JUR-250X
Emnetype	Emnet inngår på 3. avdeling på Masterprogrammet i rettsvitenskap. Emnet kan ikke tas som enkeltemne.
Omfang	15 studiepoeng
Forkunnskapskrav, anbefalte forkunnskaper	Bestått alle eksamener på 2. avdeling. Studenter som har avlagt kontinuasjonseksamen eller utsatt prøve i emner på 2. avdeling, men hvor endelig sensur ikke foreligger, kan likevel fremstille seg til eksamen i Metode og etikk.
Faglig innhold	Faget juridisk metode omhandler de rettskildeprinsipper som anvendes ved løsningen av rettsspørsmål etter norsk og internasjonal rett, og bygger videre på metodelæren fra første avdeling. Det tas utgangspunkt i dommerens situasjon og oppmerksomheten rettes mot rettsgrunnlaget for løsning av konflikter. Rettsgrunnlaget kan være formell lov, ulovfestet rett eller avtale, og det redegjøres for hvordan prosessen med å oppstille en rettsregel i det enkelte tilfelle kan forklares. Faget behandler også betydningen av verdistandpunkt i juridisk argumentasjon, samt etikk i juridisk rådgivning.
Læringsutbytte	<p>Kunnskap Etter bestått emne har studenten:</p> <ul style="list-style-type: none"> • avansert kunnskap om hva en rettsregel er og hvilke forskjellige typer rettsregler som finnes • avansert kunnskap om rettskildeprinsipper • avansert kunnskap om grunnlaget for rettskildene og rettskildeprinsippene • avansert kunnskap om bruken av rettskildene i visse argumentasjons- og vurderingsmønster • avansert kunnskap om lovfestede, ulovfestede og kontraktsfestede regler som rettslig grunnlag for ulike rettigheter og krav • avansert kunnskap om ulike former for skjønn <p>Ferdigheter Etter bestått emne kan studenten:</p> <ul style="list-style-type: none"> • anvende juridisk metode ved løsning av rettsspørsmål

	<ul style="list-style-type: none"> • fremstille og drøfte sentrale problemstillinger i faget • delta i den faglige diskusjon om juridisk metode og de verdipremisser som danner basis for faget <p>Generell kompetanse Etter bestått emne kan studenten:</p> <ul style="list-style-type: none"> • bygge opp rettslig argumentasjon basert på faglig anerkjente rettskildeprinsipper • fremstille og drøfte sentrale metodespørsmål • analysere egen og andres rettskildebruk
Undervisning og arbeidsform	<p>Undervisningen i emnet gis i høstsemesteret på 3. avdeling.</p> <p>Undervisningen blir gitt i form av forelesninger og seminarer.</p>
Eksamen og vurdering	<p>Eksamen avholdes i høstsemesteret på 3. avdeling.</p> <p>Eksamen avvikles som en hjemmeeksamen over 3 dager. Besvarelsen må ikke overstige 12 sider. Formkravene er de samme som gitt i Eksamensreglement for 1. – 4. avdeling i graden master i rettsvitenskap § 7.</p> <p>Vurderingsuttrykket er karakterskalaen A-F.</p> <p>Kontinuasjoneksamen avholdes i samme semester som ordinær eksamen og med samme eksamensordning.</p>
Undervisnings- og eksamensspråk	<p>Undervisnings- og eksamensspråket er norsk.</p>

Emnebeskrivelse for Rettssosiologi

Navn	Rettssosiologi
Emnekode og emnenivå	JUR-300X
Emnetype	Emnet inngår på 4. avdeling på Masterprogrammet i rettsvitenskap. Emnet kan ikke tas som enkeltemne.
Omfang	5 studiepoeng
Forkunnskapskrav, anbefalte forkunnskaper	<p>Bestått alle eksamener på 3. avdeling.</p> <p>Studenter som har avlagt kontinuasjonseksamen eller utsatt prøve i emner på 3. avdeling, men hvor endelig sensur ikke foreligger, kan likevel fremstille seg til eksamen i Rettssosiologi.</p>
Faglig innhold	<p>Rettssosiologiens hovedproblemstillinger er samfunnsforholdenes innvirkning på retten, rettens innvirkning på samfunnsforholdene og vekselvirkningen mellom disse. Endringer i samfunnsforholdene kan medføre endringer i rettsregler og argumentasjonsmønstre i rettsanvendelsen. Et annet tema er hvorvidt rettsreglene realiserer målene lovgiver ønsker å oppnå. Faget tar også opp aktuelle rettssosiologiske debatter. I tillegg er en analyse av juristers rolle i samfunnet omfattet.</p>
Læringsutbytte	<p>Kunnskap Etter bestått emne har studenten:</p> <ul style="list-style-type: none"> • avansert kunnskap om rettssosiologiens hovedproblemstillinger • avansert kunnskap om juristprofesjonens rolle i samfunnet • kunnskap om forskjellige måter å drive rettssosiologisk forskning på • kunnskap om sentrale rettssosiologiske debatter <p>Ferdigheter Etter bestått emne kan studenten:</p> <ul style="list-style-type: none"> • identifisere og diskutere rettssosiologiske problemstillinger, herunder ved å anvende rettssosiologiske undersøkelser • selvstendig vurdere juristprofesjonens rolle i samfunnet • benytte rettssosiologiske hensyn i juridisk argumentasjon <p>Generell kompetanse Etter bestått emne kan studenten:</p>

	<ul style="list-style-type: none"> • forstå og forklare sentralt fagstoff om rettssosiologiske teorier, problemstillinger og empiriske undersøkelser • løse problemstillinger i faget individuelt og i samarbeid med andre • kommunisere rettssosiologiske resonnementer på en tydelig og presis måte, til fagfellesskapet og allmennheten
Undervisning og arbeidsform	<p>Undervisningen i emnet gis i begynnelsen av høstsemesteret på 4. avdeling.</p> <p>Undervisningen blir gitt i form av forelesninger og seminarer.</p>
Eksamen og vurdering	<p>Eksamen avholdes om høsten på 4. avdeling i begynnelsen av semesteret.</p> <p>Eksamen avvikles som en hjemmeksamen over halvannen dag. Besvarelsen må ikke overstige 8 sider. Formkravene er de samme som gitt i Eksamensreglement for 1.-4.-avdeling i graden Master i rettsvitenskap § 7.</p> <p>Vurderingsuttrykket er «bestått/ikke bestått».</p> <p>Kontinuasjoneksamen avholdes i samme semester som ordinær eksamen og med samme eksamensordning.</p>
Undervisnings- og eksamensspråk	<p>Undervisnings- og eksamensspråket er norsk.</p>

Emnebeskrivelse for Komparativ rett

Navn	Komparativ rett
Emnekode og emnenivå	JUR-300X
Emnetype	Emnet inngår på 4. avdeling på Masterprogrammet i rettsvitenskap. Emnet kan ikke tas som enkeltemne.
Omfang	5 studiepoeng
Forkunnskapskrav, anbefalte forkunnskaper	<p>Bestått alle eksamener på 3. avdeling.</p> <p>Studenter som har avlagt kontinuasjonseksamen eller utsatt prøve i emner på 3. avdeling, men hvor endelig sensur ikke foreligger, kan likevel fremstille seg til eksamen i Komparativ rett.</p>
Faglig innhold	<p>Komparativ rett er en inngangsport til forståelse og samarbeid mellom ulike rettssystemer. I komparativ rett beskriver, sammenligner og analyserer man ulike (nasjonale) rettssystemer. Formålet er å lære hvordan ulike rettssystemer er bygget opp, herunder hvordan historiske, kulturelle og samfunnsmessige faktorer kan forklare likheter og forskjeller, samt hvilket samspill som finner sted mellom ulike rettssystemer. I tillegg gis en innføring i rettskomparativ metode.</p> <p>I faget fokuseres det på de kontinentaleuropeiske rettskretsene som de tyske og franske utgjør (altså civil law), og de engelske og amerikanske rettskretsene (common law) og den nordiske rettskretsen, representert av Finland.</p>
Læringsutbytte	<p>Kunnskap Etter bestått emne har studenten:</p> <ul style="list-style-type: none"> • avansert kunnskap om de sentrale trekkene ved og skillet mellom civil law og common law- systemer slik disse opptrer i amerikansk, engelsk, fransk og tysk rett • avansert kunnskap om nordisk rett • kunnskap om hva en rettskultur er og hvordan den blir formet <p>Ferdigheter Etter bestått emne kan studenten:</p>

	<ul style="list-style-type: none"> • identifisere og diskutere likheter og forskjeller mellom ulike lands rett, herunder begrunne hvordan disse har oppstått • identifisere og diskutere særtrekk ved den norske rettskulturen og rettssystemet • bruke begrepet rettskultur for å analysere karakteren av et visst lands rett <p>Generell kompetanse Etter bestått emne kan studenten:</p> <ul style="list-style-type: none"> • forstå og forklare rettskulturelle sammenhenger og særtrekkene ved norsk rettskultur i sammenligning med andre land • løse problemstillinger i faget individuelt og i samarbeid med andre • kommunisere rettskulturelle resonnementer på en tydelig og presis måte til fagfellesskapet og allmennheten
Undervisning og arbeidsform	<p>Undervisningen i emnet gis i begynnelsen av høstsemesteret på 4. avdeling.</p> <p>Undervisningen blir gitt i form av forelesninger og seminarer.</p>
Eksamen og vurdering	<p>Eksamen avholdes om høsten på 4. avdeling i begynnelsen av semesteret.</p> <p>Eksamen avvikles som en hjemmeeksamen over halvannen dag. Besvarelsen må ikke overstige 8 sider. Formkravene er de samme som gitt i Eksamensreglement for 1.-4.-avdeling i graden Master i rettsvitenskap § 7.</p> <p>Vurderingsuttrykket er «bestått/ikke bestått».</p> <p>Kontinuasjoneksamen avholdes i samme semester som ordinær eksamen og med samme eksamensordning.</p>
Undervisnings- og eksamensspråk	<p>Undervisnings- og eksamensspråket er norsk.</p>

Emnebeskrivelse for Rettsfilosofi i et metodisk perspektiv

Navn	Rettsfilosofi i et metodisk perspektiv
Emnekode og emnenivå	JUR-300X
Emnetype	Emnet inngår på 4. avdeling på Masterprogrammet i rettsvitenskap. Emnet kan ikke tas som enkeltemne.
Omfang	5 studiepoeng
Forkunnskapskrav, anbefalte forkunnskaper	<p>Bestått alle eksamener på 3. avdeling.</p> <p>Studenter som har avlagt kontinuasjonseksamen eller utsatt prøve i emner på 3. avdeling, men hvor endelig sensur ikke foreligger, kan likevel fremstille seg til eksamen i Rettsfilosofi.</p>
Faglig innhold	<p>Rettsfilosofi i et metodisk perspektiv omhandler jussens grunnspørsmål. Faget har tre hovedtemaer. Det første temaet er: Hva er rettsfilosofi? Temaet bygger på refleksjon rundt spørsmålene om hva rett er, hvordan vi får kunnskap om retten og hvordan retten kan legitimeres. Studentene blir orientert om sentrale rettsfilosofiske posisjoner. Denne delen er kortfattet og er ment som introduksjon til fagets andre og mest sentrale del. Det andre hovedtemaet er Rettsfilosofi og juridisk metode. Temaet bygger på diskusjoner om grunnleggende sider ved den juridiske metoden og på sammenhengen mellom rettens grunnlagsproblemer og juridisk metode. Det tredje hovedtemaet er Rettsfilosofi og fagdebatt. Temaet omfatter aktuelle rettsfilosofiske diskusjoner i sammenheng med straff, menneskerettigheter og feministisk rettsteori.</p>
Læringsutbytte	<p>Kunnskap</p> <p>Etter bestått emne har studenten:</p> <ul style="list-style-type: none"> • avansert kunnskap om mangfoldet i debatten om Eckhoffs rettskildemodell, eller annerledes sagt, om den rettsrealistiske rettskildelære • god kunnskap om rettslig argumentasjon og rettslig rettferdiggjørelse av avgjørelser • kunnskap om hva som påvirker våre syn på spørsmålene om hva rett er, hvordan vi får kunnskap om retten og hvordan retten kan legitimeres • kunnskap om grunnleggende sider ved den juridiske metoden og om sammenhengen mellom rettens grunnlagsproblemer og juridisk metode

	<ul style="list-style-type: none"> kunnskap om noen dagsaktuelle fagdebatter innom feltet <p>Ferdigheter Etter bestått emne kan studenten:</p> <ul style="list-style-type: none"> forklare hva som påvirker våre syn på spørsmålene om hva rett er, hvordan vi får kunnskap om retten og hvordan retten kan legitimeres diskutere grunnleggende sider ved den juridiske metoden og reflektere over sammenhengen mellom rettens grunnlagsproblemer og juridisk metode bedrive selvstendig metodisk tenkning og kunne evaluere kvaliteten på juridisk argumentasjon i større grad. <p>Generell kompetanse Etter bestått emne kan studenten:</p> <ul style="list-style-type: none"> forstå og forklare rettsfilosofiens sentrale problemstillinger og argumentasjon, slik som den tematiseres i pensum løse problemstillinger i faget individuelt og i samarbeid med andre kommunisere rettsfilosofiske resonnementer på en tydelig og presis måte, til fagfellesskapet og allmennheten.
Undervisning og arbeidsform	<p>Undervisningen i emnet gis i begynnelsen av høstsemesteret på 4. avdeling.</p> <p>Undervisningen blir gitt i form av forelesninger og seminarer.</p>
Eksamen og vurdering	<p>Eksamen avholdes om høsten på 4. avdeling i begynnelsen av semesteret.</p> <p>Eksamen avvikles som en hjemmeksamen over halvannen dag. Besvarelsen må ikke overstige 8 sider. Formkravene er de samme som gitt i Eksamensreglement for 1.-4.-avdeling i graden Master i rettsvitenskap § 7.</p> <p>Vurderingsuttrykket er «bestått/ikke bestått».</p> <p>Kontinuasjoneksamen avholdes i samme semester som ordinær eksamen og med samme eksamensordning.</p>
Undervisnings- og eksamensspråk	<p>Undervisnings- og eksamensspråket er norsk.</p>

Fagbeskrivelser med pensum for 2. avdeling

Vedtatt av fakultetsstyret 22.01.2004 (JF 38-03 - DL 200200704-66) jf. studieplan for mastergraden i rettsvitenskap. Endret av Studieutvalget i sak SU 25/16, SU 13/17, SU 25/17, SU 22/18, SU 36/18 og SU 52/18. Her må oppdateres

Andre avdeling utgjør det andre året på masterstudiet i rettsvitenskap. Avdelingen består av fagene alminnelig forvaltningsrett (20 studiepoeng), velferdsrett (9 studiepoeng), miljø- og ressursrett (5 studiepoeng), rettshistorie (8 studiepoeng), erstatningsrett (7 studiepoeng), internasjonal privatrett (3 studiepoeng) og EU-/ EØS- rett (8 studiepoeng).

Eksamen og arbeidskrav

JUR-200x 8 studiepoeng – Rettshistorie skriftlig hjemmeeksamen

JUR-200x 30 studiepoeng – 2. avdeling master skriftlig hjemmeeksamen med muntlig prøve

JUR-200x 22 studiepoeng – 2. avdeling master skriftlig skoleeksamen

Andre avdeling avsluttes med hjemmeeksamen og skoleeksamen på slutten av vårsemesteret.

I høstsemesteret avholdes eksamen i JUR-200x Rettshistorie. For å fremstille seg til eksamen i JUR-200x Rettshistorie kreves bestått FIL-0700 Ex. phil., JUR-1003 1. avdeling master skoleeksamen og JUR-1004 1. avdeling master muntlig prøve. Studenter som har avlagt kontinuasjonseksamen eller utsatt prøve i disse emnene, men hvor endelig sensur ikke foreligger, kan likevel fremstille seg til eksamen i Rettshistorie.

Eksamen JUR-200x Rettshistorie skriftlig hjemmeeksamen består av to oppgaver som skal leveres inn samtidig. Oppgave 1 gjøres kjent i starten av undervisningen. Studentene kan arbeide med denne frem til innleveringsfristen. Oppgave 2 gjennomføres som en to dagers hjemmeeksamen. Besvarelsen av begge oppgavene må samlet sett ikke overstige 10 sider. Formkravene er de samme som gitt i Eksamensreglement for 1. – 4. avdeling i graden master i rettsvitenskap § 7. Vurderingsuttrykket er «bestått/ikke bestått». Karakterfastsettelsen gjennomføres som en samlet vurdering av begge oppgaver. Kontinuasjonseksamen avholdes i samme semester som ordinær eksamen. Ved kontinuasjonseksamen kan studentene levere besvarelsen av oppgave 1 på nytt i forbedret utgave. Det blir gitt en ny hjemmeeksamen som oppgave 2.

Ved avslutningen av 2. avdeling avholdes i vårsemesteret en skriftlig hjemmeeksamen over 4 dager med etterfølgende muntlig prøve (JUR-200x) og en skriftlig skoleeksamen (JUR-200x) på seks timer. For å fremstille seg til disse eksamenene må eksamen i JUR-200x Rettshistorie være bestått. Vurderingsuttrykket på JUR-200x og JUR-200x er karakterskalaen A-F, jf. §§ 7 og 8 i eksamensreglement for 1.-4. avdeling. -

Det er adgang til å kontinuere for studenter med studierett, jf. siste ledd i §§ 8 og 9 i eksamensreglementet for 1.-4. avd. master.

Senest innen en uke før vårens eksamener på avdelingen må studentene på 2. avdeling ha gjennomført og fått godkjent en muntlig presentasjon og semesteroppgaven. Se eksamensreglementet for graden master i rettsvitenskap §§ 4 og 5.

Forvaltningsrett – generelt

Faget forvaltningsrett omhandler de rettsregler og prinsipper som gjelder for offentlig forvaltning, samt de verdier forvaltningen skal ivareta, herunder hensynet til rettssikkerhet for individene.

Tema for fagets alminnelige del er de regler og prinsipper som gjelder generelt for hele eller de største delene av den offentlige forvaltning. Den spesielle delen av forvaltningsretten behandler de rettsregler som knytter seg til enkelte saksområder. På andre avdeling har vi valgt ut fagområdene miljørett og velferdsrett.

Alminnelig forvaltningsrett 20 sp

1) Faglig innhold

Hovedtema i den alminnelige forvaltningsretten er hvilke rettslige grunnlag forvaltningen har for sin kompetanse (myndighet) og de grenser som gjelder for denne kompetansen. Spørsmålene om når forvaltningen trenger hjemmel i lov for sine beslutninger og om det aktuelle hjemmelsgrunnlaget gir tilstrekkelig kompetanse, står sentralt. Det må videre tas stilling til hvem som har kompetanse og hvordan den kan tildeles videre (personelle spørsmål). Ofte har forvaltningen et spillerom med hensyn til om og eventuelt hvordan kompetansen skal brukes. Om det foreligger et slikt spillerom og hvor langt det rekker (området for forvaltningsskjønnet) er sentrale tema i faget. Sentralt står også de prosessuelle spørsmålene, dvs de saksbehandlingsreglene som gjelder for forvaltningens virksomhet og som også regulerer de muligheter har partene til å ivareta sine interesser i saken. Et hovedtema er spørsmålet om når et vedtak kan bli ugyldig på grunn av innholdsmangel eller feil ved måten et vedtak er blitt til på. Spesielle metodespørsmål i forvaltningsretten og etiske problemstillinger som oppstår i tilknytning til forvaltningens virksomhet tas også opp.

2) Læringsutbytte

Kunnskap

Etter bestått andre avdeling har studenten:

- avansert kunnskap om kravet om lovhjemmel (legalitetsprinsippet) og andre rettsgrunnlag for forvaltningens beslutninger og handlinger og hvor langt disse rettsgrunnlag går (grensene for forvaltningens kompetanse)
- avansert kunnskap om området for forvaltningsskjønnet, herunder læren om myndighetsmisbruk og læren om adgangen til å stille vilkår for vedtak,
- avansert kunnskap om regler for å sikre betryggende saksbehandling, spesielt forvaltningslovens krav til habilitet og de sentrale partsrettigheter om varsling, innsyn, kontradiksjon, begrunnelse og klage.
- avansert kunnskap om virkningen av feil ved et vedtaks innhold eller måten det er blitt til på, når et vedtak blir kjent ugyldig og når det offentlige blir erstatningsansvarlig
- god kunnskap om spesielle metodespørsmål i offentlig rett
- god kunnskap om forvaltningens veiledningsplikt og taushetsplikt

- god kunnskap om offentliglovas regler om allmenhetens innsynsrett i forvaltningens saksdokumenter og de mest sentrale unntakene.
- god kunnskap om adgangen til å tildele kompetanse videre (delegasjon) og gi bindende instruksjer,
- kunnskap om internasjonal retts betydning i forvaltningsretten
- kunnskap om forvaltningsetiske utfordringer

Ferdigheter

Etter bestått andre avdeling kan studenten:

- identifisere og løse forvaltningsrettslige problemstillinger av teoretisk og praktisk art
- anvende den juridiske metode, herunder metodiske problemstillinger som er spesielle for forvaltningsretten som for eksempel tolkning av det aktuelle hjemmelsgrunnlag og formulering av ulovfestede rettsregler om skrankene for forvaltningsskjønnet
- identifisere og analysere etiske dilemma en forvaltningsjurist kan møte

3) Pensum

- *Torstein Eckhoff/Eivind Smith: Forvaltningsrett* (11. utgave 2018) unntatt kapittel 4, kapittel 10 og kapittel 33 V-VI.
- *Jan Fridthjof Bernt: Det kommunale selvstyre og kommunene og særlovgivningen*, i Bernt, Overå og Hove: Kommunalrett (4. utgave 2002) kapittel I punkt 1, 2, 4 og 5 og kapittel IX (24 sider) **(Kompendium tilgjengelig i Canvas)**.
- *Bernt/Rasmussen: Frihagens forvaltningsrett* bind 1 2. utgave (2010) kapittel 1-3 (100 sider).
- *Erik Magnus Boe: Innføring i juss – Juridisk tenkning og rettskildelære*, 3. utgave 2010 kapittel 6 og 13.6 (13 sider) **(Kompendium tilgjengelig i Canvas)**.
- *Jens Edvin A. Skoghøy: Det offentlige erstatningsansvar – noen grunnleggende problemstillinger i Lov, liv og lære. Festskrift til Inge Lorange Backer* (2016) (14 sider) **(Kompendium tilgjengelig i Canvas)**.
- *Markus Lie Hoel: Objektivt erstatningsansvar for uriktig offentlig myndighetsutøvelse? Lov og Rett* 2012 (16 sider)
- *Frode Innjord: Høyesterett og prøving av forvaltningsvedtak – hovedlinjer og utviklingstrekk i Lov – sannhet – rett Norges Høyesterett 200 år* (33 sider) **(Kompendium tilgjengelig i Canvas)**.

Spesiell forvaltningsrett - Velferdsrett 9 sp

1) Faglig innhold

Faget velferdsrett omhandler individenes rett til å få dekket grunnleggende behov i form av stønad til livsopphold og helse-, omsorgs- og barneverntjenester.

Faget tar videre opp vernet om den personlige integritet, respekten for privatliv og familieliv, samt hvilken adgang samfunnet har til å påtvinge personer tjenester de ikke ønsker. Hovedvekten her legges på reglene i lov om psykisk helsevern og barnevernloven hvor forholdet mellom frivillige hjelpetiltak og tvangsinngrep og rammene for tvangsinngrep belyses.

I dette faget blir studentene videre kjent med velferdsrettslige verdier som reglene bygger på og som det skal tas hensyn til i saksbehandlingen: forebygging, hjelp til selvhjelp, brukermedvirkning, frivillighet framfor tvang, hjemmebasert omsorg og barnets beste. I tillegg konkretiseres og utdypes sentrale spørsmål fra den alminnelige forvaltningsretten, herunder krav til legalitet og rettssikkerhet, rammene for skjønnsutøvelsen og adgangen til å stille vilkår. Faget tar også opp menneskerettigheter av særskilt relevans på velferdsrettens område.

2) Læringsutbytte

Kunnskap

Etter bestått andre avdeling har studenten:

- god kunnskap om innholdet i et utvalg av rettigheter i velferdsretten:
 - retten til helse- og omsorgstjenester etter pasient- og brukerrettighetsloven
 - retten til stønad til livsopphold og bolig for vanskeligstilte
 - retten til stønad til enslig mor eller far og uføretrygd etter folketrygdloven
- god kunnskap om barns rett til familieliv og forsvarlig omsorg og om barnevernlovens regler om hjelpetiltak, omsorgsovertakelse og adopsjon
- god kunnskap om reglene om frivillig og tvungent psykiske helsevern, med vekt på reglene om innleggelse og behandling
- god kunnskap om velferdsrettslige verdier og om relevante bestemmelser i Den europeiske menneskerettskonvensjon (EMK), FNs konvensjon om barnets rettigheter (BK) og Den internasjonale konvensjonen om økonomiske, sosiale og kulturelle rettigheter (ØSK)
- god kunnskap om rettighetstenkningen i velferdsretten og om hva som kjennetegner et rettskrav, og stat, kommune og enkeltpersoners plikter i denne sammenheng
- god kunnskap om de alminnelige og spesielle krav til saksbehandlingen og hvordan kravene skjerpes ved inngripende vedtak og overfor parter i en sårbar livssituasjon

Ferdigheter

Etter bestått andre avdeling kan studenten:

- forklare sammenhengen mellom ulike deler av regelverket

- identifisere og analysere velferdsrettslige problemstillinger på en metodisk forsvarlig måte, herunder foreta avveininger av de forskjellige verdier og hensyn som rettsanvendelsen på dette området ofte forutsetter
- identifisere og drøfte aktuelle etiske dilemma innen velferdsretten, som for eksempel avveining mellom respekt for autonomi, integritet og privatliv på den ene siden og samfunnets ansvar og omsorgsforpliktelser overfor innbyggerne på den andre siden.
- kunne redegjøre for konsekvenser ved forskjellig rettslige valg

3) Pensum

- Lena R. L. Bendiksen og Trude Haugli, Sentrale emner i barneretten, 4. utgave 2021, kapittel 13 – 25, side 187- 354, med unntak av punkt 13.3 (barna i barnevernet) og 13.4 (arbeidet med ny barnevernlov) og kapittel 17.
- *Asbjørn Kjønstad, Aslak Syse og Morten Kjelland: Velferdsrett I* (6. utgave 2017): Kapittel 2, kapittel 4, punkt 5.2-5.4, punkt 6.5, punkt 9.5-9.8, punkt 9.10-9.12, punkt 10.3-10.6 og punkt 10.9-10.10.)
- *Aslak Syse og Ingunn Ik Dahl: "Regelverk for stønader til mor eller far med aleneomsorg for barn fra 1. januar 2016"* (Tidsskrift for familierett, arverett og barnevernsrettslige spørsmål (FAB) nr. 4 2016 s. 333-359)

Spesiell forvaltningsrett - Miljø- og ressursrett, 5 sp

1) Faglig innhold

Faget miljø- og ressursrett omfatter rettslige problemstillinger knyttet til ivaretagelsen av miljøet og rettslige utfordringer som langsiktig forvaltning av naturmiljøet og ressurser reiser i nasjonal og internasjonal rett. Sentralt i faget er hvordan miljøhensyn ivaretas gjennom offentlig forvaltning, herunder de rettslige rammene for avveining av individuelle rettigheter og interesser knyttet til eierrådighet og andre rettigheter på den ene siden og miljøhensyn og miljøverdier på den andre siden.

Sentralt i faget er de miljørettslige prinsippene herunder prinsippet om bærekraftig utvikling, integrasjonsprinsippet, føre-var prinsippet og miljøets grunnlovsværn i Grunnloven § 112. Regler og prinsipper i miljøretten er utviklet gjennom et samspill mellom internasjonal og nasjonal rett. Faget omfatter derfor hovedtrekk i internasjonal miljørett, herunder også EØS-rett.

Faget inneholder en detaljert behandling av to viktige felt innenfor miljøretten: bevaring og forvaltning av naturmangfold og kontroll med utslipp av forurensning. Faget gir også en innføring i arealplanlegging etter plan og bygningsloven. For hvert emne drøftes de virkemidlene som benyttes, og forvaltningsrettslige problemstillinger som saksbehandlingsregler, hjemmelsspørsmål, hvilke rammer som gjelder for myndighetenes skjønnsutøvelse og vilkårlære. Slik illustrerer faget også spørsmål som tas opp i faget alminnelig forvaltningsrett og bidrar til å utvide perspektivet innenfor forvaltningsretten ved å legge vekt på allmenne interesser og miljøhensyn.

2) Læringsutbytte

Kunnskap

Etter bestått andre avdeling har studenten:

- god kunnskap om særlige rettslige problemstillinger knyttet til forvaltningen av miljøet og langsiktig forvaltning av ressurser
- god kunnskap om innholdet og rettslig betydning av de miljørettslige prinsippene bærekraftig utvikling, integrasjonsprinsippet og føre var-prinsippet
- god kunnskap om miljøets grunnlovsværn
- god kunnskap om prosessuelle miljørettigheter og krav til saksbehandling i miljø saker
- god kunnskap om rettslige virkemidler og rammer for forvaltning og vern av naturmangfoldet etter naturmangfoldloven og for kontroll med utslipp og forurensning etter forurensningsloven
- god kunnskap om rettslige virkemidler og rammer for arealbruk gjennom plan- og bygningsloven og byggesaksbehandling
- kunnskap om hovedlinjer i internasjonal miljørett, herunder miljøretten i EØS, og dens betydning for nasjonal rett

Ferdigheter

Etter bestått andre avdeling kan studenten:

- identifisere og analysere rettslige problemer knyttet til forvaltningen av miljøet og til langsiktig forvaltning av ressurser
- anvende den juridiske metode, herunder metodiske problemstillinger som er spesielle for miljøretten som for eksempel formålsorientert tolkning, betydningen av internasjonal rett og Grunnloven § 112
- identifisere og analysere relevante etiske problemstillinger i miljøforvaltningen

3) Pensum

- Hans Christian Bugge: *Lærebok i miljøforvaltningsrett* (5. utgave 2019) med unntak av punkt 3.5-3.6, 4.1-4.3, 8.6-8.10 og hele kapittel 10.

Rettshistorie 8 sp

Rettshistorie – generelt

Faget rettshistorie omhandler den historiske bakgrunnen for dagens rettslige ordninger og rettslige tenkemåter. Faget har et vidt internasjonalt geografisk perspektiv. Faget bygger på at rett også bør forstås gjennom den fortid som har formet og stadig former det nåtidige og fremtidige. Rettshistorie

er et perspektivfag som dels gir bidrag til å forstå gjeldende rett, dels bidrag til å forstå retten som del av samfunnet.

1) Faglig innhold

Hovedtemaet i faget rettshistorie er å gi en internasjonal orientert innføring i rettens historie. Tidsmessige begynner faget i høymiddelalderen ca. 1200, men det legger hovedvekt på tiden etter 1750. Faget fører rettens historie helt frem til samtiden og slik betrakter rettshistoriefaget nåtidens rett med historiske perspektiver. Geografisk behandler rettshistoriefaget retten internasjonalt. Norsk rettshistorie blir presentert som del av den internasjonale historien, ikke for seg. Med internasjonal rettshistorie menes i hovedsak europeisk og annen vestlig rettshistorie, men ved å omtale kolonialismens rettshistorie og andre utenomeuropeiske ordninger er også andre områder omtalt (Asia, Latin-Amerika, Afrika). Tematisk har faget fokus på to sentrale kategorier i retten: Suverenitet og kontrakt. Med suverenitet siktes det i videste forstand til statsstyrets rettslige karakter. Med kontrakt siktes det til de mange kontraktstyper som har formet fortidens rettsliv, fra ekteskap til kapital- og aksjeselskaper.

2) Læringsutbytte

Kunnskap

Etter bestått andre-avdelingen har studenten:

- kunnskap om hovedtemaene i rettshistoriefaget, om fagets stilling i rettsvitenskapen og om metodespørsmål i rettshistoriefaget
- god kunnskap om og forståelse for de nye territorialstatenes lovgivning fra høymiddelalderen av, derunder om norsk rettshistorie med vekt på Magnus Lagabøters Landslov
- god kunnskap om og forståelse for de rettslige trekk ved den moderne vestlige staten i tidlig nytid, derunder hovedpunktene i det dansk-norske eneveldets rett
- god kunnskap om og forståelse for naturretten og dens betydning for statsteorier og kontraktsrett
- god kunnskap om og forståelse for historien bak og begrunnelsen for de nye menneskerettigheter rundt 1800
- god kunnskap om og forståelse for den moderne forfatningsbevegelsen fra 1800 i vestlige land
- god kunnskap om og forståelse for norsk forfatningshistorie fra 1814
- god kunnskap om og forståelse for konstitusjonelle og totalitære statsformer på 1900-tallet
- god kunnskap om og forståelse for endringene i europeisk privatrett fra rundt 1800 med særlig vekt på privatrettskodifikasjoner fra rundt 1800 til i dag
- god kunnskap om og forståelse for endringer i kontraktsrett, handelsrett og konkurranserett fra rundt 1800

- god kunnskap om og forståelse for nye trekk i selskaps- og arbeidsrett fra rundt 1800, både internasjonalt og i Norge
- god kunnskap om og forståelse for folkerettens utvikling fra rundt 1800 til 1945
- god kunnskap om og forståelse for den moderne folkeretten etter 1945 med særlig vekt på menneskerettighetene og den europeiske unionens rettshistorie

Ferdigheter

Etter bestått andre-avdelingemne kan studenten:

- identifisere et rettshistorisk tema og forstå sammenhengen mellom rettshistorie og gjeldende rett
- forstå norsk rett historisk som del av rettslige internasjonaliseringsprosesser
- identifisere betydningen av rettshistoriske forhold for det å komparere norsk og utenlandsk rett
- anvende rettshistorisk kunnskap med sikte på å forstå norsk retts skiftende forhold til ulike typer av internasjonal rett
- forstå den historiske betydningen av rettslige ordninger og tenkemåter i samfunnet
- gjennom rettshistorisk kunnskap identifisere etiske dilemmaer ved rettslige valg

Generell kompetanse

Etter bestått emne kan studenten:

- forstå betydningen av rettshistorie for nasjonale og internasjonale retts- og samfunnsforhold
- anvende kunnskap og ferdigheter i rettshistorie individuelt og i samarbeid med andre
- kommunisere rettshistoriske resonnementer både skriftlig og muntlig til fagfellesskapet og allmenheten

3) Pensum

- Dag Michalsen, *Rett. En internasjonal historie* (1 utgave, 1. opplag 2011 eller 2. opplag 2013)

Kapitlene 1 og 4-7.

Erstatningsrett 7 sp

1) Faglig innhold

Erstatningsretten omhandler stiftelse og beregning av erstatningskrav, for krav oppstått utenfor kontraktsforhold. Det tas utgangspunkt i de tre hovedvilkårene for erstatning; ansvarsgrunnlag, skade/tap og adekvat årsakssammenheng. Hovedvekten legges på ansvarsgrunnlag og årsakssammenheng, og det gis kun en oversikt over utmålingsreglene. Videre omhandles ansvarsreglene når skadelidte har medvirket til skaden, samt reglene om lemping av skadevolders betalingsplikt.

2) Læringsutbytte

Kunnskap

Etter bestått andre avdeling har studenten:

- god kunnskap om prinsipper innen erstatningsretten, samt de hensyn reglene bygger på
- god kunnskap om erstatningsrettslig relevant skade, herunder kravet om skade av økonomisk karakter og erstatningsrettslig vern
- god kunnskap om ansvarsgrunnlagene skyldansvar, ulovfestet objektivt ansvar, arbeidsgiveransvar og bilansvar
- god kunnskap om kravene til faktisk og rettslig årsakssammenheng, herunder ansvarsreglene ved samvirkende årsaksfaktorer og kravene til påregnelighet og nærhet i årsakssammenhengen
- god kunnskap om ansvarsfordeling ved flere ansvarlige skadevoldere, skadelidtes medvirkning og reglene om lemping av ansvar/betalingsplikt
- kunnskap om reglene for utmåling ved tingskade, formueskade og personskade

Ferdigheter

Etter bestått andre avdeling kan studenten:

- identifisere og løse erstatningsrettslige problemstillinger av teoretisk og praktisk art
- anvende den juridiske metode, herunder metodiske problemstillinger som er spesielle for erstatningsretten, som å formulere og tolke ulovfestede rettsregler

3) Pensum

- Viggo Hagstrøm og Are Stenvik: Erstatningsrett (2019).

Følgende kapitler og punkter er pensum: Punkt 1.1,1.2 og 1.3, hele kapittel 3, punktene 4.1-4.4 og 4.6-4.8, hele kapittel 5, punktene 6.1-6.2, 6.4, 7.1 og 8.1-8.5.1, hele kapittel 9, punktene 10.1-10.3, 11.1-11.8, 12.1 og 12.6-12.8. *Petitavsnitt er ikke pensum.*

Internasjonal privatrett 3 sp

1) Faglig innhold

Når et rettsforhold har tilknytning til mer enn ett land, må det avgjøres hvilket lands rett som skal legges til grunn for rettsforholdet eller tvister oppstått i relasjon til dette. Faget internasjonal privatrett omhandler de prinsipper og regler som avgjør dette rettsvalget.

Fagets alminnelige del omfatter regler og prinsipper for hvor en eventuell sak kan reises (jurisdiksjon), hvilken stats materielle rett saksforholdet er underlagt (rettsvalg), samt anerkjennelse og fullbyrdelse av utenlandske rettsavgjørelser.

Den spesielle delen av faget omhandler reglene som knytter seg til bestemte rettsområder. På andre avdeling omfatter dette en innføring i hovedreglene om jurisdiksjon og rettsvalg i internasjonale erstatningssaker. På tredjeavdeling følges dette opp med tilsvarende regler på kontraktsrettens område.

2) Læringsutbytte

Kunnskap

Etter bestått andre avdeling har studenten:

- god kunnskap om reglene som er bestemmende for norske domstolars internasjonale kompetanse (jurisdiksjon) og kunnskap om prosessuelle problemer som knytter seg til domstolenes anvendelse av rettsvalgsregler og utenlandsk rett
- god kunnskap om hvordan man løser konflikter om hvilket lands rettssystematikk som skal følges (kvalifikasjonskonfliktene)
- kunnskap til problemene som knytter seg til tilbakevisning og viderehenvisning (renvoi)
- kunnskap om internasjonalt preseptoriske regler
- god kunnskap om ordre public reservasjonen
- kunnskap om regler om anerkjennelse og fullbyrdelse av utenlandske avgjørelser
- god kunnskap om hovedreglene om jurisdiksjon og rettsvalg i internasjonale erstatningssaker

Ferdigheter

Etter bestått andre avdeling kan studenten:

- analysere saksforhold som har tilknytning til mer enn ett rettssystem med sikte på å identifisere og løse de internasjonale-privatretslige problemstillingene.

3) Pensum

- Guidetta Cordero-Moss: Internasjonal privatrett på formuerettens område (2013): Kapittel 1, kapittel 2 minus punktene 2.1.2, 2.4.2 og 2.6.2, kapittel 3 minus punktene 3.1.2.4, 3.1.2.5, 3.1.3, 3.1.4.1 - 3.1.4.5, 3.1.5 og 3.2.5, kapittel 7 minus punktene 7.2.10 – 7.2.13. (totalt 134 sider)

EU-/EØS-rett 8 sp

1) Faglig innhold

EUs rettssystem springer ut av folkeretten, men regnes i dag som et eget rettssystem. Faget EU-/EØS-rett gir en allmenn innføring i EUs sentrale virkemidler, institusjoner og rettssystem og en grundig innføring i EØS-retten.

Hovedvekten i faget er lagt på reglene om EUs indre marked. Norge er knyttet til dette markedet gjennom EØS-avtalen. Faget gir en innføring i EØS-avtalen og dens gjennomføring i det norske rettssystem. Dette knytter faget til statsretten. Faget omfatter videre en oversikt over de særskilte EFTA-organer og de felles EØS-organer samt hvordan hensynet til homogenitet (likhet mellom EU-siden og EFTA-siden) og dynamikk (hensynet til ny EU-rett og nye rettsavgjørelser fra EU-domstolen) er ivare tatt i EØS-avtalen.

2) Læringsutbytte

Kunnskap

Etter bestått andre avdeling har studenten:

- god kunnskap om særtrekkene ved EUs rettssystem med vekt på direkte virkning, forrang og medlemsstatenes erstatningsansvar
- god kunnskap om reglene om fritt varebytte
- kunnskap om hovedreglene for det indre marked (de fire friheter, konkurransereglene)
- kunnskap om forholdet mellom statsrett, EU/EØS-rett og folkerett
- god kunnskap om hvordan EØS knytter Norge til EUs indre marked og rettslige forskjeller mellom EØS- og EU-samarbeidet
- god kunnskap om EFTA-domstolen og betydningen dens avgjørelser har for norsk rett
- kunnskap om EUs utvikling, institusjoner og om rettsreglenes særlige betydning i samarbeidet

Ferdigheter

Etter bestått andre avdeling kan studenten:

- identifisere og løse EØS-rettslige problemstillingen av teoretisk og praktisk art
- anvende den juridiske metode, herunder metodiske problemstillinger som er spesielle for EU- og EØS-retten som for eksempel vekten på formålsfortolkning og betydningen av rettspraksis

3) Pensum

- *Sejersted m.fl.: EØS-rett* (3. utg. 2011), kap. 1 til og med 17 (til sammen ca 300 sider).

Generell kompetanse

Etter bestått 2. avdeling kan studenten:

- identifisere sammenhengen mellom den alminnelige og spesielle forvaltningsretten, og kunne anvende kunnskapen og ferdighetene også på andre forvaltningsrettslige områder
- forstå internasjonale aspekter ved retten og kunne anvende nasjonale og internasjonale rettskilder til å løse problemstillinger på rettsområdene som inngår på avdelingen
- anvende kunnskap og ferdigheter på rettsområder som inngår på avdelingen individuelt og i samarbeid med andre
- kommunisere rettslige resonnementer skriftlig og muntlig til fagfellesskapet og allmenheten
- identifisere og reflektere over yrkesetiske problemstillinger som fagene på avdelingen kan lede til og håndtere disse på en forsvarlig måte

Vedtatt av fakultetsstyret ved Det juridiske fakultet den 11.06.03 (JF 49-03)
jf. studieplan for mastergrad i rettsvitenskap (Vedtatt 11.06.03 av
styret for Det juridiske fakultet med hjemmel i § 4 i forskrift 20.06.03 for
studier ved Universitetet i Tromsø.). Endret av Studieutvalget i sak SU 24-16, SU 48-16 og
fullmaktsak juli 2019. **oppdatere her**

Tredje avdeling utgjør tredje året på masterstudiet i rettsvitenskap. Avdelingen er bygget opp rundt de sentrale formuerettsfagene, og består av fagene **rettskildelære-juridisk metode og etikk** (15 studiepoeng), alminnelig obligasjonsrett (20 studiepoeng), panterett (6 studiepoeng), statisk og dynamisk tingsrett (12 studiepoeng) samt gjeldsforfølgingsrett (7 studiepoeng). ~~Avdelingen avsluttes med én hjemmeeksamen og én skoleeksamen.~~

Eksamen og arbeidskrav

JUR-250x 15 studiepoeng – Juridisk metode og etikk skriftlig hjemmeeksamen

JUR-250x 25 studiepoeng – 3. avdeling master skriftlig hjemmeeksamen med muntlig prøve

JUR-250x 20 studiepoeng – 3. avdeling master skriftlig skoleeksamen

I høstsemesteret på 3. avdeling avholdes eksamen i JUR-250x Juridisk metode og etikk. For å fremstille seg til eksamen i JUR-250x Juridisk metode og etikk kreves at alle eksamener på 2. avdeling er bestått. Studenter som har avlagt kontinuasjonseksamen eller utsatt prøve i emner på 2. avdeling, men hvor endelig sensur ikke foreligger, kan likevel fremstille seg til eksamen i Juridisk metode og etikk. Eksamen JUR-250x Juridisk metode og etikk avvikles som en hjemmeeksamen over 3 dager. Besvarelsen må ikke overstige 12 sider. Formkravene er de samme som gitt i Eksamensreglement for 1. – 4. avdeling i graden master i rettsvitenskap § 7. Vurderingsuttrykket er karakterskalaen A-F. Kontinuasjonseksamen avholdes i samme semester som ordinær eksamen og med samme eksamensordning.

Ved avslutningen av 3. avdeling avholdes en skriftlig hjemmeeksamen over 4 dager med etterfølgende muntlig (JUR-250x) og en skriftlig skoleeksamen (JUR-250x) på seks timer. For å fremstille seg til disse eksamenene må eksamen i JUR-200x Juridisk metode og etikk være bestått. Vurderingsuttrykket på JUR-250x og JUR-250x er karakterskalaen A-F, jf. §§ 7 og 8 i eksamensreglement for 1.-4. avdeling.

Det er adgang til å kontinuere for studenter med studierett, jf. siste ledd i §§ 8 og 9 i eksamensreglementet for 1.-4. avd. master.

Senest innen en uke før vårens eksamener på avdelingen må studentene på 3. avdeling ha gjennomført og fått godkjent en muntlig presentasjon. Se eksamensreglementet for graden master i rettsvitenskap §§ 4.

Juridisk metode og etikk (15 studiepoeng)

1) Faglig innhold

Faget juridisk metode omhandler de rettskildeprinsipper som anvendes ved løsningen av rettsspørsmål etter norsk og internasjonal rett, og bygger videre på metodelæren fra første avdeling.

Det tas utgangspunkt i dommerens situasjon og oppmerksomheten rettes mot rettsgrunnlaget for løsning av konflikter. Rettsgrunnlaget kan være formell lov, ulovfestet rett eller avtale, og det redegjøres for hvordan prosessen med å oppstille en rettsregel i det enkelte tilfelle kan forklares. Faget behandler også betydningen av verdistandpunkt i juridisk argumentasjon, samt etikk i juridisk rådgivning.

2) Læringsutbytte

Kunnskap

Etter bestått tredje avdelingemne har studenten:

- avansert kunnskap om hva en rettsregel er og hvilke forskjellige typer rettsregler som finnes
- avansert kunnskap om rettskildeprinsipper
- avansert kunnskap om grunnlaget for rettskildene og rettskildeprinsippene
- avansert kunnskap om bruken av rettskildene i visse argumentasjons- og vurderingsmønstre
- avansert kunnskap om lovfestede, ulovfestede og kontraktsfestede regler som rettslig grunnlag for ulike rettigheter og krav
- avansert kunnskap om ulike former for skjønn

Ferdigheter

Etter bestått tredje avdelingemne kan studenten:

- anvende juridisk metode ved løsning av rettsspørsmål
- fremstille og drøfte sentrale problemstillinger i faget
- ~~analysere egen og andres rettskildebruk~~
- delta i den faglige diskusjon om juridisk metode og de verdipremisser som danner basis for faget

Generell kompetanse

Etter bestått emne kan studenten:

- bygge opp rettslig argumentasjon basert på faglig anerkjente rettskildeprinsipper
- fremstille og drøfte sentrale metodespørsmål individuelt og i samarbeid med andre
- analysere egen og andres rettskildebruk
- kommunisere metodiske og etiske resonnementer både skriftlig og muntlig til fagfellesskapet og til allmenheten

3) Pensum

- Jens Edvin Andreassen Skoghøy, Rett og rettsanvendelse (Universitetsforlaget, Oslo 2018) 295 s.

- Følgende kapitler fra Alf Petter Høgberg og Jørn Øyrehagen Sunde (red.), Juridisk metode og tenkemåte (Universitetsforlaget, Oslo 2019):
 - Kapittel 10: Kåre Lilleholt; Grunnsetninger i formueretten, 8 s.
 - Kapittel 18: Thomas Frøberg, Rettskildedefagets avveiningsmodell – kritikk og alternativer, 21 s.
 - Kapittel 23: Knut Bergo, Rettskildelærens gjenstand og metoder – en kritikk, 16 s.
- Amund Bjøranger Tørum, Tolking av kommersielle kontrakter – et analyseverktøy, Jussens Venner vol. 54 2019, s. 1-38 (38 s.)
- Haakon I. Haraldsen, God advokatskikk, i Arne Fanebust, Nadia Hall, Nils Erik Lie, Tor-Geir Myhrer, Anne Lise Rønneberg, Petter Chr. Sogn og Henrik Syse, Juss og etikk (Universitetsforlaget, Oslo 2019) (41 s.)

Alminnelig obligasjonsrett (20 studiepoeng)

1) Faglig innhold

Obligasjonsretten (kontraktsretten og pengekravsretten) er læren om skyldforhold, særlig skyldforhold som har grunnlag i kontrakt.

Obligasjonsretten omfatter en rekke typer skyldforhold, som ofte behandles hver for seg som egne rettsdisipliner ("spesiell kontraktsrett"). Eksempler på spesiell kontraktsrett er kjøpsrett, entrepriserett og husleierett. Når alminnelig obligasjonsrett likevel behandles som en egen teoretisk rettsdisiplin, skyldes det særlig at de fleste typer av skyldforhold gir opphav til en rekke felles problemstillinger, som kan og bør behandles i en allmenn rettsdisiplin. I obligasjonsretten kan likheter og forskjeller i problemstillinger og løsninger belyses gjennom kontraktsregulering, lovgivning og alminnelige, ulovfestede prinsipper. Det finnes også regler som i større eller mindre grad gjelder uavhengig av kontraktstype, f.eks. reglene om gjeldsbrev, motregning, reklamasjon, foreldelse, gjeldsovertagelse, fordringsoverdragelse m.v. samt ulovfestede prinsipper som f.eks. omhandler betydningen av passivitet m.m.

Obligasjonsretten omhandler realforpliktelsers og pengeforpliktelsers innhold, endring, opphør samt virkningen av at forpliktelser ikke er blitt oppfylt på riktig måte.

Faget omhandler også oversikt over lovvalgsregler i internasjonale kontraktsrettslige forhold, kontraktsforhandlinger og kontraktsutforming.

2) Læringsutbytte

Kunnskap

Etter tredje avdeling har studenten:

- avansert kunnskap om innholdet av obligasjonsrettslige forpliktelser og krav i formuerettslige skyldforhold (både naturalprestasjoner og betalingsforpliktelser)
- avansert kunnskap om endring av formuerettslige skyldforhold, blant annet gjennom etterfølgende utvikling, partsskifte og lemping av forpliktelser
- avansert kunnskap om opphør av formuerettslige skyldforhold, blant annet gjennom reglene om oppsigelse, avbestilling, passivitet og foreldelse

- avansert kunnskap om mislighold av obligasjonsrettslige forpliktelser og misligholdsbeføyelser, blant annet gjennom retten/plikten til oppfyllelse, retting, omlevering, og reglene om tilbakeholdsrett, prisavslag, heving og erstatning
- god kunnskap om kontraktsforhandlinger og kontraktsutforming

Ferdigheter

Etter bestått tredje avdeling kan studenten:

- identifisere og løse teoretiske og praktiske obligasjonsrettslige problemstillinger
- planlegge, gjennomføre og analysere kontraktsforhandlinger samt utforme kontrakter
- formulere og formidle kunnskaper om obligasjonsrett, kontraktsforhandlinger og internasjonale lovvalsregler knyttet til kontrakt

3) Pensum

- Jo Hov/Alf Petter Høgberg: *Obligasjonsrett* (2017), hele boken unntatt kapitlene 14, 20, 21, kapittel 22: punkt 22.5 og kapittel 24 (435 sider).
- Trygve Bergsåker: *Pengekravsrett* (2020), kapitlene I-IV, kapittel VI, VIII, IX, XI og XII (217 sider).
- Jørn Rognes: *Forhandlinger* 4. utgave (2015) kap. 1-8 (127 sider).
- Giuditta Cordero Moss: *Internasjonal privatrett på formuerettens område* (2013): Kap 4: Punkt 4.1, 4.3, 4.4: 4.4.1 til 4.4.1.1, 4.4.1.6, 4.4.1.7 til 4.4.1.7.1, 4.4.1.11, 4.4.1.12, 4.4.2 til 4.4.2.1, 4.4.2.3, 4.4.2.4, 4.4.3, 4.4.4 til 4.4.4.1.1, 4.4.4.2 og 4.4.4.3 (27 sider).

Panterett (6 studiepoeng)

1) Faglig innhold

Panteretten omhandler utnyttelse av den økonomiske verdi av formuesgoder til oppfyllelse av krav. Ved at kreditor får panterett for sitt krav, får han en fortrinnsrett til å søke dekning i panteobjektet. Ut fra stiftelsesgrunnlaget for panterett skilles det mellom avtalepant, utleggspant og lovbestemt pant. I faget panterett legges hovedvekten på avtalepant. I tillegg behandles tilbakeholdsrett, som gir den som har rådighet over en ting, rett til å holde tingen tilbake inntil eieren eller andre som måtte ha rett til den, har gjort opp en forpliktelse som knytter seg til tingen.

2) Læringsutbytte

Kunnskap

Etter bestått tredje avdeling har studenten:

- god kunnskap om stiftelse, innhold og omfang av avtalepant i fast eiendom, driftstilbehør, varelager, næringsdrivendes utestående fordringsmasse og alminnelig løsøre samt salgspant
- god kunnskap om forholdet mellom panterett og det krav panteretten skal sikre

- god kunnskap om hvordan ulike former for panterett oppnår beskyttelse mot tredjepersonsgrupper (rettsvern)
- god kunnskap om prioriteten mellom ulike rettsstiftelser i formuesgoder, og om opplåning av pantebrev
- god kunnskap om ulovfestede regler om tilbakeholdsrett
- kunnskap om stiftelse, innhold og omfang av utleggspant og lovbestemt pant

Ferdigheter

Etter bestått tredje avdeling kan studenten:

- identifisere og løse teoretiske og praktiske panterettslige problemstillinger og spørsmål om ulovfestet tilbakeholdsrett
- identifisere og løse teoretiske og praktiske spørsmål om rettsvern og prioritet for ulike former for formuerettslige rettsstiftelser

3) Pensum

- Jens Edvin A Skoghøy: Panterett 4. utgave (2018) med unntak av punkt 2.3.6, punkt 2.6, punkt 3.5, punkt 4.2.6 (f), punkt 4.6, kap. 5 og kap. 6.

Tingsrett (12 studiepoeng)

Generelt

Faget tingsrett består av to deler, statisk tingsrett og dynamisk tingsrett. Den statiske tingsretten omhandler stiftelse, endring, overføring og opphør av eiendomsrett til og andre rettigheter i ting. Den dynamiske tingsretten omhandler især rettsreglene for løsning av konflikter mellom ulike rettighetshavere i samme formuesgode.

Rettigheter i formuesgoder kan være av flere slag (eiendomsrett, bruksrett, panterett, løsningsrett etc.), og de kan stiftes på flere måter. Rettigheter i formuesgoder etableres vanligvis gjennom avledet (derivativt) erverv. Regler for dette gjennomgås i fagene alminnelig obligasjonsrett, panterett og gjeldsforfølgingsrett.

1) Faglig innhold

Statisk tingsrett

Faget gir kunnskap om eiendomsrettsbegrepets innhold, utforming og betydning i norsk rett. De faktiske og rettslige grensene for utøvelse av eierrådighet og annen rådighet over ting, står sentralt i dette faget. Med ting forstås både fast eiendom og løsøre. Reglene om fast eiendom er viet størst oppmerksomhet i pensum og undervisning.

Sentrale tema er eierrådighetens utstrekning, forholdet mellom eier og bruksrettshavere, forholdet mellom naboeiendommer, reglene om likestilt eierskap (sameie) og hvordan eiendomsrett kan erverves ved lang tids bruk i den tro at man hadde rett til det (hevd).

Dynamisk tingsrett

I den dynamiske tingsretten behandles reglene for erverv av rettigheter i ulike formuesgoder gjennom ekstinksjon. Ekstinksjon innebærer i korthet at et rettssubjekt får en bestemt rettighet i et formuesgode til fortrensel for allerede etablerte eller konkurrerende rettigheter i samme formuesgode. Et hovedskille går mellom avtaleekstinksjon og kreditorekstinksjon. I faget behandles regler om rettsvernsregistre og rettsvern.

2) Læringsutbytte

Kunnskap

Etter bestått tredje avdeling har studenten:

- god kunnskap om grunnleggende rettsregler og prinsipper innen tingsretten, samt de hensyn reglene bygger på
- god kunnskap om eiendomsrettsbegrepet
- god kunnskap om forutsetninger og begrensninger for den private eiendomsretten, og grenser og yttergrenser for eierrådigheten
- god kunnskap om reglene om servitutter, sameie og forholdet mellom naboeiendommer
- god kunnskap om reglene om hevd, kunnskap om andre ekstinktive erverv over lang tid
- god kunnskap om avtaleekstinksjon og kreditorekstinksjon
- god kunnskap om rettsvernsregistre og regler om rettsvern
- kunnskap om spesielle metodespørsmål i tingsretten
- kunnskap om forholdet mellom privat eierrådighet og offentligrettslig regulering
- kunnskap om eiendomsvernet i Grl. § 105 og Den europeiske menneskerettskonvensjon protokoll 1 artikkel 1 (EMK P1-1)

Ferdigheter

Etter bestått tredje avdeling kan studenten:

- identifisere og løse tingsrettslige problemstillinger av teoretisk og praktisk art
- forstå de metodiske problemstillinger som er spesielle for tingsretten
- formulere og formidle kunnskaper metodisk og faglig korrekt på en strukturert og sammenhengende måte

3) Pensum

- Thor og Aage Thor Falkanger: Tingsrett 8.utgave, 2016, følgende kapitler og tema:

Fellesstoff:

I Tingsrett: Avgrensning og grunnbegreper

Statisk:

II Fast eiendom og fast eiendoms grenser
III Sameie
IV Servitutter
VI Hevd
VII Naboretten

Dynamisk:

XI Innføring (dynamisk tingsrett)
XII Rettsvernsregistre mv
XIV Tredjepersonsforhold: Omsetningsservers stilling
XV Tredjepersonsforhold: Kreditorenes stilling

Fradrag: §§ 9, 10, 33-35 og kontrollspørsmålene tilknyttet hvert enkelt kapittel

Gjeldsforfølgingsrett (7 studiepoeng)**1) Faglig innhold**

Gjeldsforfølgingsrett omhandler reglene om prosessene der en eller flere fordringshavere, med rettsapparatets hjelp, søker å drive inn sitt eller sine krav. Blir gjeld ikke betalt frivillig, kan gjelden drives inn ved at fordringshaveren (kreditor) får dekning i formuesgoder som tilhører skyldneren (debitor). Dette bygger bl.a. på det helt grunnleggende prinsippet om at avtaler skal holdes. Man tvinger altså skyldneren til å oppfylle sine plikter. Dekningen kan skje gjennom et samlet oppgjør (konkurs), eller ved at kreditorene søker dekning en og en. Enkeltforfølgning skjer normalt ved at det blir stiftet utlegg, som er en panterett (en særlig dekningsrett), i ett eller flere formuesgoder, og at formuesgodet deretter blir gjort om i penger. Panterett stiftes ellers gjerne ved avtale før gjelden skal betales som en sikkerhet for oppfyllelsen av kravet på betaling, og har fordringshaver en slik panterett, kan han sørge for dekning gjennom realisasjon av dette pantet. I en konkurs kan tidligere disposisjoner fra skyldneren bli satt til side (omstøtt), selv om de har ordinært vern mot kreditorbeslag.

2) Læringsutbytte**Kunnskap**

Etter bestått tredje avdeling har studenten:

- god kunnskap om reglene om vern for rettigheter i formuesgoder mot kreditorbeslag i form av utlegg eller konkurs;
- god kunnskap om reglene om insolvens som vilkår for å åpne konkurs og de øvrige sentrale prosessuelle regler for konkursbehandling;
- god kunnskap om reglene om avtalers stilling i konkurs;
- god kunnskap om reglene om omstøtelse på objektivt og subjektivt grunnlag;
- god kunnskap om reglene for motregning i konkurs
- kunnskap om reglene om fordelingen mellom kreditorene i konkurs;

- kunnskap om prosessen for å drive inn sikrede og usikrede krav

Ferdigheter

Etter bestått tredje avdeling kan studenten:

- forstå hvordan reglene innbyrdes er avhengige av hverandre, og finne løsninger gjennom en sammenstilling av regler.

3) Pensum:

- Mads Henry Andenæs; Konkurs 3. utg. 2009, kapittel 1, punkt 2.1, 2.2 og 2.3.1, kapittel 3, 5, 6, 12, 15, 16, 17, 18, 22, 24, 25, 26, 28, 29, 30, 31, 32, 34 og 35.

Generell kompetanse:

Etter bestått tredje avdeling kan studenten:

- identifisere og forstå sammenhenger mellom de sentrale formuerettsfagene som inngår på 3. avdeling
- anvende sine juridiske kunnskaper og ferdigheter til å løse formuerettslige problemstillinger av teoretisk og praktisk art innenfor gitte tidsrammer
- utføre selvstendig arbeid, både skriftlig og muntlig innenfor rettsområdene som inngår på avdelingen
- løse problemstillinger på rettsområdene som inngår på avdelingen, individuelt og i samarbeid med andre
- kommunisere rettslige resonnementer innenfor rettsområdene på avdelingen på en tydelig og presis måte, skriftlig og muntlig, til fagfellesskapet og allmennheten
- identifisere og reflektere over yrkesetiske problemstillinger som arbeid med fagene på avdelingen kan lede til, og analysere og håndtere disse på en forsvarlig måte.

Vedtatt av studieutvalget 01.04.05 (SU 12/04 - DL 200200704-67) jf. studieplan for mastergraden i rettsvitenskap. Endret ved sak SU 54-11, SU 30-12, SU 40-12, SU 12-13, SU 59-13, 94-13, 95-13, 24/15, SU 19/16, SU 5/17, SU 14/17, SU 15/17, FS 24/17, SU 64/18 og SU 74/18. Noe som bør oppdateres her ?

Fjerde avdeling utgjør fjerde året på masterstudiet i rettsvitenskap. Avdelingen er bygget opp rundt menneskerettigheter, rettergang og strafferett. Avdelingen består av metode- og perspektivfag (15 sp), samerett (5 sp), strafferett (15 sp), rettergang (20 sp) og obligatorisk praksis på fire uker med innlevering av praksismappe og deltakelse på praksisseminarrapport.

Eksamen og arbeidskrav

JUR-300x 5 studiepoeng – skriftlig hjemmeeksamen i de semiobligatoriske emnene Rettssosiologi, Komparativ rett og Rettsfilosofi i et metodisk perspektiv

JUR-300x 25 studiepoeng – 4. avdeling skriftlig hjemmeeksamen med muntlig prøve

JUR-300x 15 studiepoeng – 4. avdeling skriftlig skoleeksamen

JUR-300x 15 studiepoeng – skriftlig skoleeksamen

I begynnelsen av høstsemesteret på 4. avdeling avholdes eksamen i de semiobligatoriske emnene JUR-300x Rettssosiologi, JUR-300x Komparativ rett og JUR-300x Rettsfilosofi i et metodisk perspektiv, som inngår som en del av Metode- og perspektivfaget på avdelingen.

For å fremstille seg til eksamen i de semiobligatoriske emnene JUR-300x Rettssosiologi, JUR-300x Komparativ rett og JUR-300x Rettsfilosofi i et metodisk perspektiv, kreves at alle eksamener på 3. avdeling er bestått. Studenter som har avlagt kontinuasjonseksamen eller utsatt prøve i emner på 3. avdeling, men hvor endelig sensur ikke foreligger, kan likevel fremstille seg til eksamen i de semiobligatoriske emnene. Eksamen i disse emnene avvikles som en hjemmeeksamen over halvannen dag. Besvarelsen må ikke overstige 8 sider. Formkravene er de samme som gitt i Eksamensreglement for 1.-4.-avdeling i graden Master i rettsvitenskap § 7. Vurderingsuttrykket er «bestått/ikke bestått». Kontinuasjonseksamen avholdes i samme semester som ordinær eksamen og med samme eksamensordning.

Ved avslutningen av 4. avdeling avholdes en skriftlig hjemmeeksamen over 4 dager med etterfølgende muntlig (JUR-300x) og to skriftlige skoleeksamener (JUR-300x og JUR 300x) på seks timer. For å fremstille seg til disse eksamenene må eksamen i et av de semiobligatoriske emnene JUR-300x Rettssosiologi, JUR-300x Komparativ rett og JUR-300x Rettsfilosofi i et metodisk perspektiv være bestått. Vurderingsuttrykket på JUR-300x, JUR-300x og JUR-300x er karakterskalaen A-F, jf. §§ 7 og 8 i eksamensreglement for 1.-4. avdeling.

Det er adgang til å kontinuere for studenter med studierett, jf. siste ledd i §§ 8 og 9 i eksamensreglementet for 1.-4. avd. master.

Senest innen en uke før vårens eksamener på avdelingen må studentene på 4. avdeling ha gjennomført og fått godkjent en muntlig presentasjon og JUR-3005 Obligatorisk utplassering i praksis. Se eksamensreglementet for graden master i rettsvitenskap § 4 og Reglement for JUR-3005 Obligatorisk utplassering i praksis § 7-1.

~~Avdelingen avsluttes med en hjemmeeksamen og to skoleeksamener.~~ På fjerde avdeling stilles det større krav til både muntlig og skriftlig fremstilling av rettslige resonnementer enn på de tidligere avdelinger.

Metode- og perspektivfaget (15 sp)

Metode- og perspektivfaget utgjør til sammen 15 studiepoeng, og er sammensatt av følgende elementer:

1. a) Juridisk metodelære (2 sp)
2. b) Etikk (2 sp)
3. c) Menneskerettigheter (6 sp)
4. d) Rettssosiologi, komparativ rett eller rettsfilosofi i et metodisk perspektiv (5 sp).
Studentene skal velge ett av disse ~~to~~tre fagene.

Juridisk metodelære (2 sp)

1) Faglig innhold

Juridisk metode er et gjennomgående tema på masterstudiet. På 4. avdeling bygger faget på læringsutbyttet fra tidligere avdelinger. Det skal gi en dypere innsikt i og forståelse for metodiske problemstillinger. De spesielle metodespørsmålene som oppstår i de øvrige fagene på 4. avdeling står sentralt. Oppmerksomheten rettes særlig mot legalitetsprinsippets betydning i strafferetten og forholdet mellom norsk intern rett og folkerett (inkorporert og ikke-inkorporert). Studier av hvordan norske domstoler anvender internasjonale regler inngår også i faget.

2) Læringsutbytte

Kunnskap

Etter bestått fjerde avdeling har studenten:

- avansert kunnskap om grunnlaget for og innholdet i legalitetsprinsippet i strafferetten
- avansert kunnskap om forholdet mellom folkerett og norsk intern rett
- god kunnskap om hvordan norske domstoler anvender internasjonale regler

Ferdigheter

Etter bestått fjerde avdeling kan studenten:

- anvende det strafferettslige legalitetsprinsippet i juridisk argumentasjon.
- anvende den juridiske metode for å harmonisere folkerett og norsk intern rett, og for å løse motstrid mellom folkerett og norsk intern rett

- redegjøre for hvordan norske domstoler anvender internasjonale regler

3) Pensum

- Thomas Frøberg, Nyere praksis om det strafferettslige legalitetsprinsippet. JV 2015, s. 46-71. [Link til artikkel HER](#)
- Jens Edvin A. Skoghøy, Norske domstolars lovkontroll i forhold til inkorporerte menneskerettigheter, LoR 2002, s. 337-354. [Link til artikkel HER](#)
- Finn Arnesen og Are Stenvik, Internasjonalisering og juridiske metode. Særlig om EØS-rettens betydning i norsk rett. 2. utgave. Universitetsforlaget 2015, punkt 3.2. **(Kompendium tilgjengelig i Canvas).**
- Mads Andenæs og Andreas Motzfeldt Kravik, Norske verdier og EMK. LoR 2010, s. 579-599. [Link til artikkel HER](#)

Etikk (2 sp)

1) Faglig innhold

Etikk er et gjennomgående tema på masterstudiet. Formålet er å gi studentene et grunnlag for å identifisere og resonnerer over etiske problemstillinger som oppstår i arbeidssituasjonen som jurist. På 4. avdeling er hovedvekten lagt på yrkene påtalejurist, dommer og forsvarsadvokat.

2) Læringsutbytte

Kunnskap

Etter bestått fjerde avdeling har studenten:

- avansert kunnskap om hvilke situasjoner som kan inneholde etiske problemstillinger innenfor yrkene påtalejurist, forsvarsadvokat og dommer
- avansert kunnskap om regler knyttet til slike situasjoner

Ferdigheter

Etter bestått fjerde avdeling kan studenten:

- identifisere, analysere og ta stilling til etiske problemstillinger som kan oppstå innenfor yrkene påtalejurist, dommer og forsvarsadvokat

3) Pensum

- Arne Fanebust; Nadia Hall; Nils Erik Lie; Tor-Geir Myhrer; Anne Lise Rønneberg; Petter Chr. Sogn og Henrik Syse: Juss og etikk. Følgende artikler i boken er pensum:
 - God påtaleskikk
 - Korrekt og ukorrekt dommeratferd i og utenfor rettssalen
 - Aktuelle problemstillinger sett fra forsvarsadvokatens ståsted
- Johs. Andenæs: Ridder for rettferdighet eller leiesoldat for kjeltringer, i Johs. Andenæs, Etter overveielse, Artikler i utvalg, 1983-1992, s. 99-115. **(Kompendium tilgjengelig i Canvas).**
- Johs. Andenæs: God Åklagarsed, i Johs. Andenæs, Etter overveielse, artikler i utvalg, 1983-1992, s. 88- 97. **(Kompendium tilgjengelig i Canvas).**

Menneskerettigheter (6 sp)

1) Faglig innhold

Faget menneskerettigheter bygger videre på innføringen i folkerett på første avdeling, og uttyper den kunnskap studentene har fått om noen sentrale menneskerettigheter på første og andre avdeling. Menneskerettighetene hører under den spesielle del av folkeretten. De har sitt historiske utspring i naturretten, og bygger på at alle mennesker har visse ukrenkelige rettigheter. Disse rettighetene kommer regelmessig i konflikt med nasjonalstatenes prioriteringer og oppfatninger. Det er et statsansvar å gjennomføre menneskerettighetene i nasjonal rett og å påse at de følges. Faget tar opp utvalgte menneskerettigheter slik de kommer til uttrykk i Den europeiske menneskerettighetskonvensjon av 1950 (EMK) med tilleggsprotokoller (TP). Det legges særlig vekt på vernet mot vilkårlig frihetsberøvelse og andre frihetsinnskrenkninger (EMK art. 5), retten til rettferdig rettergang (EMK art. 6), legalitetsprinsippet (EMK art. 7), retten til privatliv og familieliv (EMK art. 8) og vernet mot gjentatt straffeforfølgelse (EMK art. 7, TP art. 4). I faget inngår også et praktisk-metodisk element; å finne frem til og anvende internasjonale kilder.

2) Læringsutbytte

Kunnskap

Etter bestått fjerde avdeling har studenten:

- avansert kunnskap om særegne metodiske forhold på menneskerettighetenes område, herunder betydningen av Den europeiske menneskerettighetsdomstols (EMD) praksis
- avansert kunnskap om innholdet i vernet mot vilkårlig frihetsberøvelse, retten til rettferdig rettergang, legalitetsprinsippet, retten til privatliv og familieliv og vernet mot gjentatt straffeforfølgelse
- avansert kunnskap om menneskerettighetenes innvirkning på norsk rett
- god kunnskap om menneskerettighetenes utvikling og plass i folkeretten

- kunnskap om EMDs organisasjon og saksbehandling

Ferdigheter

Etter bestått fjerde avdeling kan studenten:

- identifisere og løse menneskerettslige problemstillinger på en metodisk forsvarlig måte
- redegjøre for forholdet mellom internasjonale menneskerettigheter og norsk rett

3) Pensum

- Jørgen Aall: Rettsstat og menneskerettigheter, 5. utgave 2018, s. 115-145, s. 214-218, s. 249-255, s. 358-539 (236 sider).
- Karen Reid, A Practitioner's Guide to the European Convention on Human Rights, 4. utg. (Sweet & Maxwell, London 2011), kapittel A: Procedure before the European Court of Human Rights, s. 7-20. (på side 20 frem til temaet "interim relief".) **(Kompendium tilgjengelig i Canvas).**

Retts sosiologi (5 sp)

1) Faglig innhold

Retts sosiologiens hovedproblemstillinger er samfunnsforholdenes innvirkning på retten, rettens innvirkning på samfunnsforholdene og vekselvirkningen mellom disse. Endringer i samfunnsforholdene kan medføre endringer i rettsregler og argumentasjonsmønstre i rettsanvendelsen. Et annet tema er hvorvidt rettsreglene realiserer målene lovgiver ønsker å oppnå. Faget tar også opp aktuelle retts sosiologiske debatter. I tillegg er en analyse av juristers rolle i samfunnet omfattet.

2) Læringsutbytte

Kunnskap

Etter bestått ~~fjerde avdeling~~emne har studenten:

- avansert kunnskap om retts sosiologiens hovedproblemstillinger
- avansert kunnskap om juristprofesjonens rolle i samfunnet
- kunnskap om forskjellige måter å drive retts sosiologisk forskning på
- kunnskap om sentrale retts sosiologiske debatter

Ferdigheter

Etter bestått fjerde-avdelingemne kan studenten:

- identifisere og diskutere rettssosiologiske problemstillinger, herunder ved å anvende rettssosiologiske undersøkelser
- selvstendig vurdere juristprofesjonens rolle i samfunnet
- benytte rettssosiologiske hensyn i juridisk argumentasjon

Generell kompetanse

Etter bestått emne kan studenten:

- forstå og forklare sentralt fagstoff om rettssosiologiske teorier, problemstillinger og empiriske undersøkelser
- løse problemstillinger i faget individuelt og i samarbeid med andre
- kommunisere rettssosiologiske resonnementer på en tydelig og presis måte, til fagfellesskapet og allmennheten

3) Pensum

- - Matthias Baier, Måns Svensson og Ida Nafstad, «Understanding Sociology of Law», Studentlitteratur Lund 2019, s. 9-102 (93 sider)
 - Thomas Mathiesen Retten i samfunnet (2011)
 - a. Kap II: 2.1.3 og 2.1.4 s. 61-84 (23 sider)
 - b. Kap II: 2.2.3 og 2.2.4 s. 92-101 (9 sider)
 - c. Kap II 3.3 og 3.4 s. 119-133 (14 sider)
 - d. Kap II 5 s. 140-164 (24 sider)
 - e. Kap III 3.1, 3.2 s. 176-213 (37 sider)

(Kompendium tilgjengelig i Canvas).

Rettsfilosofi i et metodisk perspektiv (5 sp)

1) Faglig innhold

Rettsfilosofi i et metodisk perspektiv omhandler jussens grunnspørsmål. Faget har tre hovedtemaer. Det første temaet er *Hva er rettsfilosofi?* Temaet bygger på refleksjon rundt spørsmålene om hva rett er, hvordan vi får kunnskap om retten og hvordan retten kan legitimeres. Studentene blir orientert om sentrale rettsfilosofiske posisjoner. Denne delen er kortfattet og er ment som introduksjon til fagets andre og mest sentrale del. Det andre hovedtemaet er *Rettsfilosofi og juridisk metode*. Temaet bygger på diskusjoner om grunnleggende sider ved den juridiske metoden og på sammenhengen mellom rettens grunnlagsproblemer og juridisk metode. Det tredje hovedtemaet er *Rettsfilosofi og*

fagdebatt. Temaet omfatter aktuelle rettsfilosofiske diskusjoner i sammenheng med straff, menneskerettigheter og feministisk rettsteori.

2) Læringsutbytte

Kunnskap

Etter bestått fjerde-avdelingen har studenten:

- avansert kunnskap om mangfoldet i debatten om Eckhoffs rettskildemodell, eller annerledes sagt, om den rettsrealistiske rettskildelære
- god kunnskap om rettslig argumentasjon og rettslig rettferdiggjørelse av avgjørelser
- kunnskap om hva som påvirker våre syn på spørsmålene om hva rett er, hvordan vi får kunnskap om retten og hvordan retten kan legitimeres
- kunnskap om grunnleggende sider ved den juridiske metoden og om sammenhengen mellom rettens grunnlagsproblemer og juridisk metode
- kunnskap om noen dagsaktuelle fagdebatter innom feltet

Ferdigheter

Etter bestått fjerde-avdelingen kan studenten:

- forklare hva som påvirker våre syn på spørsmålene om hva rett er, hvordan vi får kunnskap om retten og hvordan retten kan legitimeres
- diskutere grunnleggende sider ved den juridiske metoden og reflektere over sammenhengen mellom rettens grunnlagsproblemer og juridisk metode
- bedrive selvstendig metodisk tenkning og kunne evaluere kvaliteten på juridisk argumentasjon i større grad
- ~~forklare og kritisk reflektere over de problemstillinger og den argumentasjon som tematiseres i pensum~~

Generell kompetanse

Etter bestått emne kan studenten:

- forstå og forklare rettsfilosofiens sentrale problemstillinger og argumentasjon, slik som den tematiseres i pensum
- løse problemstillinger i faget individuelt og i samarbeid med andre
- kommunisere rettsfilosofiske resonnementer på en tydelig og presis måte, til fagfellesskapet og allmennheten.

3) Pensum

- Del I Innledning til kompendium i rettsfilosofi og Hva er rettsfilosofi
 - Innledning av Dag Michalsen, Eva Maria Svensson og Kristine H. Korsnes. **(Kompendium tilgjengelig i Canvas).**
- Del II Rettsfilosofi og juridisk metode
 - Askeland, Bjarte, Rettskildelærens utvikling i rettsteoretisk belysning, Jussens Venner 2003 s 8-23.
 - Bernt, Jan Fridthjof, Det juridiske fortolkningsfellesskap som referanseramme for avgjørelse av juridiske tvilsspørsmål, Arbeid og rett: festskrift til Henning Jakhellns 70-årsdag 2009 s. 31-43. **(Kompendium tilgjengelig i Canvas).**
 - Bernt, Jan Fridthjof, Hva skjedde med rettsrealismen?, Jussens Venner 2014 s. 139-161.
 - Blandhol, Sverre, Pragmatismens aktualitet i rettsvitenskap og rettsanvendelse, TfR 2004 s. 365-390.
 - Graver, Hans Petter, Keiserens garderobe: Eckhoffs rettskildelære og utfordringer fremover, Tidsskrift for rettsvitenskap 2000 s. 429-476.
 - Graver, Hans Petter, Fornuft og følelser - om klassisk retorikk som modell for moderne juridisk metode, Tidsskrift for Rettsvitenskap 2007 s. 527-562.
 - Kinander, Morten, En kritisk vurdering av moderne hermeneutisk rettsteori, Retfærd nr. 103, 2003 s. 14-22.
- Del III Rettsfilosofi og fagdebatt
 - Straff: Jacobsen, Jørn RT, Fiksjon utan moral eller konstruksjon utan verdi? Om det ideologiske grunnlaget for straffansvar for juridiske personar, Tidsskrift for strafferett, 2009, s 43-74.
 - Feministisk rettsteori: Jørgensen, Stine, Feministisk rettsteori, Retfilosofi i Centrale tekster og temaer, Ole Hammerslev og Henrik Palmer Olsen (red.), Hans Reitzels Forlag, København 2011, s. 665-683 (*uten referanseliste t.o.m. s. 680*). **(Kompendium tilgjengelig i Canvas).**

Komparativ rett (5 sp)

1) Faglig innhold

Komparativ rett er en inngangsport til forståelse og samarbeid mellom ulike rettssystemer. I komparativ rett beskriver, sammenligner og analyserer man ulike (nasjonale) rettssystemer. Formålet er å lære hvordan ulike rettssystemer er bygget opp, herunder hvordan historiske, kulturelle og samfunnsmessige faktorer kan forklare likheter og forskjeller, samt hvilket samspill som finner sted mellom ulike rettssystemer. I tillegg gis en innføring i rettskomparativ metode.

I faget fokuseres det på de kontinentaleuropeiske rettskretsene som de tyske og franske utgjør (altså civil law), og de engelske og amerikanske rettskretsene (common law) og den nordiske rettskretsen, representert av Finland.

2) Læringsutbytte

Kunnskap

Etter bestått fjerde-avdelingemne har studenten:

- aAvansert kunnskap om de sentrale trekkene ved og skillet mellom civil law og common law-systemer slik disse opptrer i amerikansk, engelsk, fransk og tysk rett
- aAvansert kunnskap om nordisk rett
- kKunnskap om hva en rettskultur er og hvordan den blir formet

Ferdigheter

Etter bestått fjerde-avdelingemne kan studenten:

- iIdentifisere og diskutere likheter og forskjeller mellom ulike lands rett, herunder begrunne hvordan disse har oppstått
- iIdentifisere og diskutere særtrekk ved den norske rettskulturen og rettssystemet
- BBruke -begrepet rettskultur for å analysere karakteren av et visst lands rett

Generell kompetanse

Etter bestått emne kan studenten:

- forstå og forklare rettskulturelle sammenhenger og særtrekkene ved norsk rettskultur i sammenligning med andre land
- løse problemstillinger i faget individuelt og i samarbeid med andre
- kommunisere rettskulturelle resonnementer på en tydelig og presis måte til fagfellesskapet og allmennheten

3) Pensum

- Søren Koch & Jørn Øyrehagen Sunde (red.), Comparing Legal Cultures, Revised and Extended 2nd Edition. Fagbokforlaget 2020.
 - Kapittel 2, s. -23-38
 - Kapittel 6, s. 149-186
 - Kapittel 8, s. 221-267
 - Kapittel 10, s. 333-386

- Kapittel 13, s. 471-509
- Kapittel 16, s. 636-695

Samerett (5 sp)

1) Faglig innhold

Samerett bygger på innføringen i folkerett fra første avdeling. Faget tar opp rettslige problemstillinger som berører samene i egenskap av å være et urfolk. Det dreier seg særlig om spørsmål som går på tvers av den tradisjonelle inndelingen av rettsområder. Faget omhandler tema fra folkerett, nasjonal rett og samisk rett, der samenes kollektive og individuelle rettigheter er sentrale. I tillegg behandles de særskilte problemstillinger som gjør seg gjeldende for ett folk uten egen stat, og med en rettskultur som avviker fra den stat de tilhører. De særskilte metodiske problemstillinger som oppstår i møtet mellom samisk og norsk rettskultur behandles også.

2) Læringsutbytte

Kunnskap

Etter bestått fjerde avdeling har studenten:

- avansert kunnskap om de metodiske problemstillinger som er særegne for sameretten
- avansert kunnskap om samenes selvbestemmelsesrett som urfolk
- avansert kunnskap om retten til land, vann og naturressurser i samiske områder, herunder diskusjonen om eiendomsretten til indre Finnmark og reglene om vern mot inngrep i samiske bruksområder
- god kunnskap om reindriftsrett, særlig dens grunnlag og erstatningsrettslige vern
- god kunnskap om språkrettigheter

Ferdigheter

Etter bestått fjerde avdeling kan studenten:

- identifisere og analysere samerettslige problemstillinger på en metodisk forsvarlig måte
- redegjøre for begrunnelsen for samiske rettigheter
- redegjøre for de tolkningsspørsmål lovgivningen, herunder sameloven og finnmarksloven, reiser
- analysere de menneskerettslige spørsmål som kulturmøtet mellom det norske storsamfunn og det samiske urfolket aktualiserer

3) Pensum

- Susann Funderud Skogvang: Samerett, 3. utgave 2017,
 - Kapittel 1; punkt 1.3 (s. 21 - s. 25)

- Kapittel 2; punkt 2.3 (s. 52 - s. 59)
- Kapittel 3-9 (s. 63 - s. 256)
- Kapittel 10; punkt 10.1 og 10.2 (s. 257 - s. 263) og punkt 10.4 og 10.5 (s. 266 - s. 278)
- Kapittel 11 (s. 304-s. 318)

Strafferett (15 sp)

1) Faglig innhold

Strafferett deles tradisjonelt inn i en alminnelig og en spesiell del. Den alminnelige delen omfatter rettsregler som er felles for alle straffebestemmelser: vilkår for å straffe (ansvarslæren), samfunnets reaksjoner på straffbar adferd (reaksjonslæren) og fullbyrdelsen av reaksjonene (fullbyrdeslæren). Hovedvekten i faget ligger på ansvarslæren, som omfatter kravet til lovstridig handling, fravær av straffrihetsgrunner, subjektiv skyld og tilstedeværelse av personlige forutsetninger for straff. Den spesielle strafferetten omfatter utvalgte straffebud innen volds-, sedelighets- og formuesforbrytelser. Faget tar også opp reglene om anvendelse av flere straffebud på samme handling (konkurrens), og går noe inn på årsaker til kriminalitet, straffens formål og virkning.

2) Læringsutbytte

Kunnskap

Etter bestått fjerde avdeling har studenten:

- avansert kunnskap om særegne metodiske forhold på strafferettens område, herunder ved tolking av straffebud
- avansert kunnskap om ansvarslæren
- avansert kunnskap om utvalgte straffebestemmelser som er satt til å verne liv, legeme og helbred
- avansert kunnskap om utvalgte sedelighetsforbrytelser
- avansert kunnskap om utvalgte formuesforbrytelser
- avansert kunnskap om foretaksstraff
- god kunnskap om konkurrens
- kunnskap om og teorier om straffens formål og berettigelse

Ferdigheter

Etter bestått fjerde avdeling kan studenten:

- identifisere og løse strafferettslige problemstillinger på en metodisk forsvarlig måte
- forklare strafferettens plass i rettssystemet, straffelovgivningens oppbygning og sammenhengen mellom strafferett og straffeprosess

- redegjøre for forholdet mellom strafferett, statsforfatningsrett og folkerett, herunder menneskerettigheter.
- redegjøre for begrunnelsen for straff og ulike straffeteorier.

3) Pensum

- Ståle Eskeland og Alf-Petter Høgberg: Strafferett, 5. utgave. Oslo 2017 kap. 2 pkt. 2.4 og 2.5, kap. 3, kap. 4, kap. 7, kap. 8, kap. 9, kap. 10, kap. 11, kap.12 med unntak av pkt.12.2.2.2, pkt. 12.3 g pkt. 12.4, kap. 13 og kap 20 (ca. 300 sider).
- Magnus Matningsdal, Norsk spesiell strafferett 2. utgave 2016

kap.1, 2, 6, 7, 8,

kap. 9 med unntak av pkt. 9.10,

kap. 10,

kap. 11 med unntak av pkt. 11.8-11.11,

kap. 12 med unntak av pkt. 12.5,

kap. 13 med unntak av pkt. 13.6-13.7,

kap. 15,

kap. 16 med unntak av pkt. 16.10 og 16.12,

kap. 17. med unntak av pkt. 17.8-17.9,

kap. 18 med unntak av pkt. 18.4,

pkt.19.1,

pkt. 20.1-20.4,

pkt. 21.1-21.2,

kap. 22 med unntak av pkt. 22.4,

kap. 23 med unntak av pkt. 23.6-23.9,

kap. 28 med unntak av pkt. 28.9-28.10,

kap. 29 med unntak av pkt. 29.5,

kap. 30 med unntak av pkt. 30.5,

kap. 31 med unntak av pkt. 31.10-31.11,

kap. 32 med unntak av pkt. 32.4-32.5,

kap. 37 med unntak av pkt. 37.10-37.11,

kap. 38 med unntak av pkt. 38.4-38.5,

kap. 39 med unntak av pkt. 39.11-39.12,

kap. 41 med unntak av pkt. 41.8,
kap. 42 med unntak av pkt. 42.3 og 42.5,
kap. 43 med unntak av pkt. 43.10 og 43.12,
kap. 44 med unntak av pkt. 44.3,
kap. 45 med unntak av pkt. 45.7,
kap. 46 med unntak av pkt. 46.3,
kap. 49 med unntak av pkt. 49.9,
kap. 50 med unntak av pkt. 50.4,
kap. 52 med unntak av pkt. 52.9, og
kap. 53 med unntak av pkt. 53.4 (ca. 225 sider).

Rettergang (20 sp)

Faget rettergang omhandler reglene for behandling av sivile saker og straffesaker og består av to disipliner - sivilprosess og straffeprosess, med like mange studiepoeng fordelt på hvert fag.

Sivilprosess

1) Faglig innhold

Sivilprosess omhandler reglene for domstolsbehandling av sivile saker. Prosessreglene bestemmer hvordan en må gå frem for å få rettslig beskyttelse for de posisjoner og/eller rettigheter som fremgår av de materielle regler. Faget omhandler prosessrettslige prinsipper og tvistelovens regler for saksbehandlingen. Kravet til rettferdig rettergang er av fundamental betydning, og grunnlaget for mer spesifikke prinsipper, som kontradiktorisk saksbehandling og likebehandling. I sivile saker er det opp til den enkelte part å utrede en sak og ta standpunkt til om den skal bringes inn for domstolene. Dette har betydning for utforming av regler og prinsipper på området. Disposisjonsprinsippet og forhandlingsprinsippet står her sentralt.

Disposisjonsprinsippet går ut på at det er partene som har herredømme over gjenstanden for prosessen. Kjernen i forhandlingsprinsippet er at partene har hovedansvaret for å skaffe til veie det faktiske grunnlaget for rettens avgjørelse, og at retten bare kan bygge på de påstandsgrunnlag som partene har påberopt. De øvrige sivilprosessrettslige prinsipper omhandles også; muntlig saksbehandling, bevisumiddelbarhet, offentlig saksbehandling, aktiv saksstyring og konsentrasjon av prosessen, proporsjonalitet, bevisfrihet og legdommerdeltakelse.

2) Læringsutbytte

Kunnskap

Etter bestått fjerde avdeling har studenten:

- avansert kunnskap om prinsippene som gjelder for behandling av sivile saker, herunder den menneskerettslige forankringen av disse.
- avansert kunnskap om reglene om de alminnelige domstolars stedlige kompetanse
- avansert kunnskap om reglene om partsevne og prosessuell handleevne
- avansert kunnskap om reglene om søksmålgjenstand, søksmålssituasjon og partstilknytning.
- god kunnskap om utforming av stevning og tilsvær
- god kunnskap om rettskraftreglene
- god kunnskap om de øvrige forutsetninger som må foreligge for at en sak skal kunne tas til realitetsbehandling
- god kunnskap om behandling ved allmennprosess
- god kunnskap om hvilke bevis som kan føres, samt beviskravene
- Inngående kunnskap om rettens forhold til partenes prosesshandling

Ferdigheter

Etter bestått fjerde avdeling kan studenten:

- identifisere og løse sivilprosessrettslige problemstillinger på en metodisk forsvarlig måte
- benytte de prinsipper som gjelder for behandling av sivile saker i rettslig argumentasjon
- beskrive de enkelte skritt i saksbehandlingen for domstolene
- forstå og analysere hvilke roller og oppgaver de ulike aktørene har
- forstå og analysere etiske problemstillinger aktørene kan bli stilt overfor

3) Pensum

- Jussi Erik Pedersen, Jens Edvin Skoghøy, Grunnleggende sivilprosess, 2020, Universitetsforlaget (med unntak av kap. 11 om rettsmidler) (340 sider)
- Jens Edvin Skoghøy, Partenes påstandsgrunnlag som kompetansebegrensning for domstolene i dispositive sivile saker, Jussens Venner nr. 4, 2020, s. 207-233 (26 sider)

Straffeprosess

1) Faglig innhold

Det grunnleggende krav i straffeprosessen er at rettergangen skal være mest mulig betryggende. Dette betyr at de faktiske forhold så langt det lar seg gjøre blir klarlagt og at de rettslige spørsmål blir riktig avgjort, slik at ingen blir uriktig domfelt. Dette kravet må avveies mot hensynet til en hurtig og effektiv rettergang. Ved avveiningen av hensynene må det ses hen til sakens alvorlighet. Straffeprosess omhandler reglene for hvordan straffbare handlinger skal etterforskes og hvordan

saker om straff skal behandles i retten. I straffesaker har politi og påtalemyndighet ansvar for å forberede saken gjennom etterforskning og påtalebeslutning før den bringes inn for domstolene. Hovedvekten i faget er på straffeprosessuelle prinsipper og straffeprosesslovens regler for saksbehandling. Det gjelder mer detaljerte prinsipper som er retningsgivende for prosessen: Anklageprinsippet (domstolene trer bare i virksomhet etter begjæring av en påtaleberettiget), offentlighetsprinsippet, muntlighet i saksbehandlingen og bevisumiddelbarhet. Spørsmålene om adgangen til å lese opp tidligere avgitte forklaringer under hovedforhandlingen, tempoet i saksbehandlingen og adgangen til å straffeforfølge når det allerede er reagert på forholdet med en sanksjon (dobbelStraff), er særlig blitt påvirket av EMK og EMDs praksis.

2) Læringsutbytte

Kunnskap

Etter bestått fjerde avdeling har studenten:

- avansert kunnskap om siktedes rettigheter og plikter
- avansert kunnskap om fornærmedes rettsstilling
- avansert kunnskap om reglene om varetektsfengsling
- avansert kunnskap om prinsippene for behandling av straffesaker, herunder kompetansefordelingen mellom påtalemyndighet og domstol
- avansert kunnskap om hvilke bevis som kan føres, samt beviskravene
- avansert kunnskap om generelle vilkår for bruk av tvangsmidler
- god kunnskap om rettskraftreglene
- god kunnskap om tvangsmidlene
- god kunnskap om utforming av tiltalebeslutning
- god kunnskap om reglene om forsvarer og bistandsadvokat
- god kunnskap om reglene om gjennomføring av hovedforhandling og dom i tingretten
- kunnskap om organiseringen av påtalemyndigheten
- kunnskap om reglene om forelegg som straff.

Ferdigheter

Etter bestått fjerde avdeling kan studenten:

- identifisere og løse straffeprosessrettslige problemstillinger på en metodisk forsvarlig måte
- benytte de prinsippene som gjelder for behandling av straffesaker i rettslig argumentasjon
- beskrive de enkelte skritt i saksbehandlingen for domstolene
- forstå og analysere hvilke roller og oppgaver de ulike aktørene har

- forstå og analysere etiske problemstillinger aktørene kan bli stilt overfor

3) Pensum

- Ørnulf Øyen: Straffeprosess, Fagbokforlaget, Bergen 2019. Kapittel 4-16, 18-19, 21, 24-31, 33-36 og 41.

Praksis - Læringsutbytte

Kunnskap

Etter bestått fjerde avdeling har studenten:

- kunnskap om praktisk juridisk arbeid
- kunnskap om metodiske problemstillinger tilknyttet praksis
- kunnskap om rettspolitiske og rettssosiologiske problemstillinger tilknyttet praksis
- kunnskap om yrkesetiske problemstillinger

Ferdigheter

Etter bestått fjerde avdeling kan studenten:

- reflektere over profesjonsorienterte erfaringer
- gjennomføre et selvstendig og avgrenset utredningsprosjekt under veiledning
- identifisere og diskutere yrkesetiske, metodiske og rettspolitiske/rettssosiologiske problemstillinger jurister kan støte på
- drøfte og ta stilling til enten metodiske, yrkesetiske, eller rettspolitiske/rettssosiologiske problemstillinger

Generell kompetanse

Etter bestått fjerde avdeling kan studenten:

- kommunisere rettslige resonnementer på en tydelig og presis måte, skriftlig og muntlig til fagfellesskapet, evt. også allmennheten
- foreta kritiske vurderinger av profesjonsorienterte problemstillinger

Generell kompetanse

Etter bestått fjerde avdeling kan studenten:

- anvende sine kunnskaper og ferdigheter om menneskerettigheter til å identifisere og løse menneskerettslige problemstillinger på flere rettsområder

- anvende kunnskap om internasjonal rett til å identifisere og løse folkerettslige- og internrettslige problemstillinger
- identifisere og analysere sammenhenger mellom sentrale prinsipper for rettergang
- utføre omfattende selvstendig arbeid, både skriftlig og muntlig, innenfor rettsområdene som inngår på avdelingen
- løse problemstillinger på rettsområdene som inngår på avdelingen, individuelt og i samarbeid med andre
- kommunisere rettslige resonnementer innenfor rettsområdene på avdelingen på en tydelig og presis måte, skriftlig og muntlig, til fagfellesskapet og allmennheten
- identifisere og reflektere over yrkesetiske problemstillinger som arbeid med fagene på avdelingen kan lede til, og analysere og håndtere disse på en forsvarlig måte.

SAKSFRAMLEGG

Til:
Studieutvalget ved Det juridiske fakultet

Møtedato:
09.02.2021

Sak:
5/21

Opprettelse av spesialfaget JUR-3626 International Criminal Law, Atrocity Crimes, and Transitional Justice

Innstilling til vedtak:

1. Studieutvalget anbefaler at spesialfaget «JUR-3626 International Criminal Law, Atrocity Crimes, and Transitional Justice» opprettes og tilbys fra høsten 2021.
2. Studieutvalget vedtar vedlagte emnebeskrivelse fra høsten 2021 under forutsetning av at emnet blir opprettet, og med eventuelle merknader som fremkommer i møtet.

Bakgrunn

På 5. avdeling av masterstudiet i rettsvitenskap, som utgjør den valgfrie delen av studiet, tilbyr fakultetet en spesialfagsportefølje bestående av både norsk- og engelskspråklige emner. Emnene er tilgjengelige for studentene på masterstudiet i rettsvitenskap, innreisende utvekslingsstudenter og som enkeltemne for øvrige studenter som oppfyller opptakskravene.

Førsteamanuensis Nandor Knust har tatt initiativ til å opprette et nytt spesialfag innen internasjonal strafferett, og har utarbeidet forslag til emnebeskrivelse for emnet «JUR-3626 International Criminal Law, Atrocity Crimes, and Transitional Justice», se vedlegg 1. Det foreslås at emnet skal tilbys som spesialfag ved Det juridiske fakultet, første gang høsten 2021. Pensum er ikke fastsatt, men dette vil bli gjort i god tid før UiTs frist 1. juni 2021. Fagansvarlig for 5. avdeling, professor Gunnar Eriksen, har vurdert emnet og støtter at det opprettes. For nærmere informasjon om emnet, vises det til vedlagte dokument.

I henhold til fakultetets regelverk og rutiner er det Fakultetsstyret som formelt godkjenner og oppretter nye emner. Før forslaget fremmes for styret, legges det frem for vurdering i Studieutvalget.

Vurdering

Emnebeskrivelsen er gjennomgått, og fyller krav til innhold slik disse er fastsatt i [Kvalitetssystem for utdanning ved UiT](#).¹ Læringsutbyttebeskrivelsen er utformet i henhold til [nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk for høyere utdanning](#), nærmere bestemt rammeverkets krav for masternivå.²

Det er flere grunner som taler for at en opprettelse av dette emnet er hensiktsmessig. For det første omhandler det et rettsområde som ikke er dekket i fakultetets nåværende spesialfagsportefølje. I denne forbindelse kan det nevnes at det har vært tydelig etterspørsel etter emner innenfor strafferett blant studentene på 5. avdeling, og at det hvert semester er flere som velger å ta spesialfag ved Universitetet i Oslo innenfor dette rettsområdet. Eksempelvis har Oslos emne «JUS5570 International Criminal Law» vært særlig populært. Dette indikerer at «JUR-3626 International Criminal Law, Atrocity Crimes, and Transitional Justice» vil være attraktivt blant våre studenter, og dermed også kunne bidra til at en større andel velger å gjennomføre spesialfagene sine ved fakultetet.

For det andre er etablering av et slikt emne relevant i tilknytning til fakultetets strategiske arbeid med internasjonalisering i utdanningen. I henhold til [Strategi for 2018-2022: Rettssikkerhet og kompetanse](#) skal fakultetet gjennom sitt utdanningstilbud «utvikle og dele rettsvitenskapelig kunnskap av høy internasjonal kvalitet».³ Fakultetets strategi skal igjen bidra til å oppfylle [Drivkraft i nord: Strategi for UiT mot 2022](#), med en gjennomgående strategi om å blant annet øke rekrutteringen av nye studenter både nasjonalt og internasjonalt.⁴ UiT sine strategiske målsetninger om økt internasjonalisering i høyere utdanning, er igjen knyttet til Kunnskapsdepartementets forventninger til universitets- og høyskolesektoren.

I en nylig avgitt Stortingsmelding om internasjonal studentmobilitet i høyere utdanning, [Meld. St. 7 \(2020-2021\)](#), tydeliggjøres at internasjonal mobilitet skal være en integrert del av alle studieprogram. I dette ligger også en forventning om at det skapes en internasjonaliseringskultur ved utdanningsinstitusjonene via et godt internasjonalt faglig tilbud og økt tilstedeværelse av internasjonale studenter og ansatte.⁵ Det fremheves i denne forbindelse at gode engelskspråklige studietilbud er viktigste faktor for at utenlandske studenter velger Norge som studieland.⁶

Opprettelsen av emnet «JUR-3626 International Criminal Law, Atrocity Crimes, and Transitional Justice» vil være et viktig bidrag i utviklingen av spesialfagsporteføljen på 5. avdeling til også å omfatte et bredere spekter av internasjonale rettsområder og engelskspråklige emner. Det er grunn til å tro at dette kan medføre økt rekruttering av internasjonale studenter, i tillegg til at det styrker det internasjonale tilbudet for studenter som ikke kan eller ønsker å reise på utveksling. Forslaget bidrar i så måte til å oppfylle flere strategiske målsetninger.

Gjennom UiTs kvalitetssystem for utdanning er fakultetene ansvarlig for å jevnlig gjennomgå sine emneporteføljer for å sikre at de er tilpasset studieprogramporteføljen for øvrig, både med hensyn til relevans og god ressursutnyttelse. Med bakgrunn i dette vurderes forslaget om å opprette dette emnet som svært positivt og faglig godt begrunnet. Det omsøkte emnet svarer på et udekket

¹ https://uit.no/Content/624876/Kvalitetssystemutd_publicert.pdf

² <https://www.regjeringen.no/no/tema/utdanning/hoyere-utdanning/nasjonalt-kvalifikasjonsrammeverk/id564809/>

³ https://intranett.uit.no/Content/617619/cache=20192202133318/jurfak_strategi_2018_2022_web.pdf

⁴ https://uit.no/Content/557487/Drivkraft%20i%20nord_omslag_A3_web.pdf

⁵ <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/meld.-st.-7-20202021/id2779627/>, se kapittel 1, 3, 5

⁶ <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/meld.-st.-7-20202021/id2779627/>, se kapittel 5

rettsområde i fakultetets spesialfagsportefølje, og har ingen faglig overlapp med allerede eksisterende emner. Emnet vurderes å være et spennende spesialfag med et etterspurt og svært relevant faglig innhold både med henblikk på egne og internasjonale studenter og avtakerfeltet. Det anbefales at emnet blir opprettet.

Hege Skarsfjord
studiesjef

Thorbjörg Hroarsdottir
seniorrådgiver

Dokumentet er elektronisk godkjent og krever ikke signatur

Vedlegg

- 1 Forslag til emnebeskrivelse for JUR-3626 International Criminal Law, Atrocity Crimes, and Transitional Justice

JUR-3626 International Criminal Law, Atrocity Crimes, and Transitional Justice - 15 ECTS

The course is provided by

The Faculty of Law, UiT The Arctic University of Norway

Place of study

Tromsø

Type of course

Master level. The course is offered during the autumn term.

Admission requirements

Students must be at the master's level and have basic knowledge of Public International Law, Human Rights Law, and Criminal Law.

For students in the integrated master's degree programme in law at Tromsø, the course builds on their knowledge of Public International Law, Criminal Law, and Human Rights Law, acquired during their first and fourth years of study. Students in the integrated master's degree programme in law may choose this course in partial fulfillment of the requirements for the elective part of the programme's fifth year, cf. Programme Specification for the Master's Degree in Jurisprudence at the University of Tromsø (Studieplan for graden Master i rettsvitenskap ved Universitetet i Tromsø), Sec. 4.

Other students (such as exchange students) may also elect this course, cf. Regulations for the Elective Component in the Master's Degree Programme in Jurisprudence (Reglement for den valgfrie delen av masterstudiet i rettsvitenskap) (Regulation), provided the necessary application and admissions process was successfully completed.

Others than students at Faculty of Law must contact the Faculty for information about required qualifications and the application procedure for this course.

Course contents

International and national armed conflicts, mass violence, terrorism, organised crime, large-scale environmental crimes, etc. are a permanent threat to mankind and the entire planet. One way to respond to these threats is the creation of criminal responsibility for individuals (and corporations). Typically, criminal law is considered the manifestation of the ultima ratio application of the monopoly of power by national states. But in a globalised world and the transnational crime associated with it, criminal law leaves the strict boundaries of the national state and its territory aside to form a new subcategory of law: International Criminal Law. The examination, the deeper understanding, and the application of this legal subsystem are the primary goals/objectives of this course. To generate a better understanding of the functions and the logic of this system of international criminal law and how it interacts with other legal and non-legal systems (such as truth commissions, customary procedures, etc.), this course is divided into three main parts:

1. General concepts of international criminal law: Four categories
2. 'Atrocity crimes': International Criminal Law *strictu sensu*

3. Transitional Justice: Plurality of legal, quasi-legal, and non-legal responses to mass violence and large-scale conflicts.

The *first part* of the course introduces the general concepts and instruments of ‘international criminal law’ for a deeper understanding of the extraterritorial impact of international criminal law and for the application of the legal frameworks of these different subsystems. Thus, the *first part* is divided into four sections mirroring the four principal subcategories of international criminal law (ICL-EPIL):

1. International Criminal Law as the law governing the criminal jurisdiction of sovereign states that continues to be used to denote the national laws that govern the (extra-) territorial scope of criminal law. The constitutive principles of international criminal law in this category are: the principle of territoriality, the principle of personality, the protective principle, the principle of criminal jurisdiction by representation, and the principle of universal jurisdiction.
2. International Criminal Law as the law of international cooperation in criminal matters. International cooperation in criminal matters is support for criminal proceedings in a different forum. It encompasses the extradition of a person for prosecution or enforcement of a sentence, the transit of a person from the extraditing state to the state seeking extradition through a third state, and mutual legal assistance. This second category also includes the cooperation between states and international/hybrid criminal courts and tribunals.
3. International Criminal Law as Transnational Criminal Law. International criminal law also incorporates international treaties on crimes of a transnational nature (piracy, terrorism, slavery, organised crime, cybercrime, corruption, environmental pollution, etc.). Key components of such treaties are the duties of state parties to criminalise the conduct prohibited under their national laws and either to investigate and prosecute or extradite the suspect of those crimes (*aut dedere aut iudicare*).
4. Supranational Criminal Law and International Criminal Law *stricto sensu*. International criminal law *stricto sensu* is characterised by the creation of direct individual criminal responsibility under international law. This legal subsystem protects fundamental values shared by the international legal community, such as international peace and security but also the protection of international human rights. This category of international criminal law focuses mainly on four ‘core crimes’: genocide, crimes against humanity, war crimes, and the crime of aggression. These crimes are also called ‘*atrocities crimes*’. A new trend that may currently be observed is to expand this category and include other crimes to protect additional fundamental values such as the environment (crime of ecocide) and the international economy (crime of grand corruption, organised crime).

The *second part* of the course will offer an overview of international criminal law *strictu sensu* and its focus on ‘atrocities crimes’, including its origins and current trends. This part will address the legal regimes of international/hybrid criminal courts and tribunals and will cover the core substantive crimes (genocide, crimes against humanity, war crimes, and crimes of aggression). The possible extension of the jurisdiction *materialis* to include ecocide, economic crimes, piracy, human trafficking, and terrorism will be discussed as well. The role of the prosecution, the basic

rights of the defendant, and the role of victims will be examined, with special focus on the United Nations ad hoc tribunals and the International Criminal Court. Jurisprudence of international criminal courts and tribunals will serve to illustrate the foundations and the procedure. Issues that tend to arise in practising international criminal law will be the subject of discussions, and the primary interests that need to be balanced when considering procedural issues will be taken into account. The end of the *second part* will link up with the *first part* of the course in order to show how state cooperation with international tribunals works and how it impacts national jurisdictions.

The *third part* of the course will provide a more general approach to the topic of post-conflict justice and transitional justice. Aside from the duty to satisfy the needs of the individual victims of mass violence, the state—as well as the international community as a whole—has an obligation not only to prevent this type of crimes but to guarantee a peaceful coexistence and to generate legal expectations within its boundaries. As a result, the state is obliged to introduce reforms and to establish different mechanisms aimed at reestablishing trust in the authorities of the state and to reconcile society. The plurality of these different mechanisms may be labeled ‘Transitional Justice’. Transitional justice may be understood as a ‘conception of justice associated with periods of political change, characterized by legal responses to confront the wrongdoings of repressive predecessor regimes’ (Teitel 2003 p. 69). In a report by the Secretary-General of the United Nations concerning ‘the rule of law and transitional justice in conflict and post-conflict societies’, the Secretary-General states that ‘[t] herefore the notion of transitional justice (...) comprises the full range of processes and mechanisms associated with a society’s attempts to come to terms with a legacy of large-scale past abuses, in order to ensure accountability, serve justice and achieve reconciliation’ (UN S/2004/616 vom 23, 2004). Over the years a plurality of transitional justice models and mechanisms are developed with different aims and goals. These models were based on different modules and legal procedures, including procedures of a national, non-national, or mixed national and non-national nature. Still, all these models share the following problems:

- the immense quantity of potential perpetrators;
- the lack of resources and infrastructure in war-torn countries;
- the need to create accountability in order to overcome impunity; and
- the need to establish mechanisms for reconciliation at national and individual levels.

This *third part* will examine pertinent mechanisms, such as Truth and Reconciliation Commissions, Alternative/Customary Conflict Resolution Mechanisms, Memorials, Lustration, etc. and will discuss their use in the aftermath of mass violence and state crimes.

This course provides students with the requisite knowledge and a solid understanding of the basic rules and principles of international criminal law and transitional justice. The course further aims to provide not only advanced knowledge of the relevant legal regimes and rules but also an understanding of their interplay and how to critically challenge them. This involves analysing and challenging the assumptions on which the rules are based and critically analysing the interaction of law and other social systems to guarantee social order and peace.

Objectives of the course

Knowledge:

Having passed the exam, the student shall have acquired:

- advanced knowledge of the rationale of international criminal law and its challenges;
- advanced knowledge of the basic concepts of international criminal law;
- advanced knowledge of the legal system of the International Criminal Court;
- advanced knowledge of the basic ideas and mechanisms of transitional justice;
- good knowledge of the interplay between international and national systems in international criminal law;
- good knowledge of the interplay between legal, quasi-legal, and non-legal bodies in post-conflict situations;
- good knowledge of the exchange of different law enforcement agencies to combat transnational crime;
- knowledge of the role of the national states within the system of international criminal justice;
- knowledge of socio-legal observations in transitional justice and post-conflict situations;
- knowledge of the relevant Norwegian rules regarding the system of international criminal law.

Skills:

Having passed the exam, the student is able to:

- have a thorough grasp of the rationale of international criminal law;
- understand the role of international criminal law within the global legal landscape;
- identify relevant challenges of a national legal system in dealing with transnational crime;
- identify and analyse challenges of a theoretical and practical nature regarding the legal response to transnational crime and atrocity crimes;
- independently and critically interpret and apply relevant sources of international criminal law;
- identify and discuss the limits of the law regarding transnational crime and post-conflict situations;
- use English terminology applicable to this field of law.

General Competence:

Having passed the exam, the student can:

- apply the knowledge and skills obtained in the field of international criminal law to new legal situations, tasks, and projects, where relevant;
- analyse legal situations involving transnational crime, argue for different potential solutions, and arrive at a reasoned balancing of relevant legal arguments;
- communicate his or her reasoning in the field of international criminal law in a clear and precise manner, orally and in writing, to the academic community and the general public;
- identify and reflect on social and ethical dilemmas that may arise in the field of transitional justice and deal with these in a responsible and comprehensive manner;
- master the English language and terminology in this field of law.

Language of instruction

This course will be held in English. More specifically, any communication during the lectures/seminars will be in English as well as the literature and any auxiliary material. The written exam is also in English.

Teaching methods

The course will consist of a combination of lectures and seminars, for a total of 30 hours. Students are expected to come prepared for lectures and seminars and to participate actively by discussing legal approaches to the issues at hand. Student participation is sought through discussions and voluntary case law interpretation. Independent study is expected in times when no lectures or seminars are held. Students are free to use the literature offered in the curriculum but are encouraged to search for additional literature in academic books and journals.

Assessment

1. Work requirement

Prior to the exam, the students are required to hand in a mid-term paper. The paper must be approved for the students to be able to take the final exam.

The paper shall not exceed 5 pages. Students may choose their topic from those covered in the course. All students will be given the opportunity to present and discuss their paper in class prior to submission.

Approval of the mid-term paper is based on the following criteria:

- Identification, formulation, and discussion of the research question
- Critical and independent use of legal sources
- Presentation and communication of legal arguments in a clear and precise manner
- Command of a particular topic covered in the course.

The evaluation of whether the mid-term paper can be approved is based on an overall assessment of these criteria.

2. Final assessment

The course is assessed based on a six-hour, closed book, written exam. The exam may include theoretical and/or practical scenario questions.

Students may bring a dictionary, as long as it provides no definitions, merely translations. The Faculty must approve each student's exam resources prior to the examination.

The grading scale is from A to F, with F for fail. Students who fail their examination are entitled to resit the examination, cf. Regulations for examinations at the University of Tromsø Sec. 22.

Date for examination

The date of the exam will be announced in the UiT web pages and on Studentweb.

Course overlap

The course builds on the students' knowledge of public international law, criminal law, and human rights law acquired during their first and fourth years of study but entails no overlap with courses at the Faculty of Law.

Recommended reading/syllabus

[ettersendes]

In total: app. xx pp.

The recommended reading list is subject to change until the beginning of the semester.

Lectures and seminars

Associate Professor Nandor Knust

SAKSFRAMLEGG

Til:
Studieutvalget ved Det juridiske fakultet

Møtedato:
09.02.2021

Sak:
6/21

Forslag om endring av fagbeskrivelse for 3. avdeling vedrørende faget gjeldsforfølgingsrett

Innstilling til vedtak:

1. *For faget gjeldsforfølgingsrett endres fagbeskrivelsen for 3. avdeling i tråd med forslaget:*

Læringsutbyttet «god kunnskap om reglene om vern for rettigheter i formuesgoder mot kreditorbeslag i form av utlegg eller konkurs», tas ut.

Læringsutbyttet «god kunnskap om hovedregelen om kreditorenes beslagsrett», tas inn.

2. *Endringene trer i kraft fra og med studieåret 2021/2022.*

Bakgrunn

Avdelingsleder Bjørn Løvteit har foreslått endringer i fagbeskrivelsen for 3. avdeling for faget gjeldsforfølgingsrett. De foreslåtte endringene fremgår av vedlagte dokument, og skal gjelde fra og med studieåret 2021/2022 (jf. vedlegg 1 og 2).

Følgende to endringer foreslås:

1. Læringsutbyttet «God kunnskap om reglene om vern for rettigheter i formuesgoder mot kreditorbeslag i form av utlegg eller konkurs», foreslås fjernet.

Begrunnelse: Foreleser Roger S. Magnussen har gjort avdelingsleder Løvteit oppmerksom på at læringsutbyttet «god kunnskap om reglene om vern for rettigheter i formuesgoder mot kreditorbeslag i form av utlegg eller konkurs» ikke dekkes av pensum i faget gjeldsforfølgingsrett. Spørsmål om vern av rettigheter mot kreditorbeslag behandles hovedsakelig i faget dynamisk tingsrett, og til dels også i panterettsfaget. Det er derfor ikke behov for at dette også behandles i faget gjeldsforfølgingsrett. Dette er hensyntatt i pensumlisten, men gjenspeiles ikke i læringsutbyttene.

2. Det foreslås å ta inn et nytt læringsutbytte i fagbeskrivelsen: «God kunnskap om hovedregelen om kreditorenes beslagsrett».

Begrunnelse: Foreleser i gjeldsforfølgingsrett Morten S. Nadheim har gjort Løtveit oppmerksom på at en sentral del av dette faget *ikke* fremgår av læringsutbyttene. Både pensum (kap. 6 og 12) og seminaroppgavene legger opp til at studentene skal få god kunnskap om hovedregelen om kreditorenes beslagsrett. Slik kunnskap er også nødvendig for å forstå de øvrige reglene om kreditorforfølgning. Hovedregelen om kreditorenes beslagsrett blir også hyppig gitt til eksamen. Det fremgår imidlertid ikke noe sted i fagbeskrivelsen at studentene skal ha kunnskap om dette.

De foreslåtte endringene fremgår av det vedlagte dokumentet (*jf. vedlegg 1*). Det som er foreslått å ta inn i fagbeskrivelsen er markert grønt. Det som er foreslått tatt ut av fagbeskrivelsen er markert rødt.

Endringsforslagene vil gi større grad av samsvar mellom pensum og læringsutbyttebeskrivelsene for faget gjeldsforfølgingsrett i fagbeskrivelsen for 3. avdeling. På denne bakgrunn anbefales endringene i tråd med forslag fra faglærere og avdelingsleder.

Dersom endringsforslagene vedtas, må emnebeskrivelsen til JUR-2503 endres slik at lenken til fagbeskrivelsen med pensum er oppdatert i tråd med forslaget. Dette må gjøres i god tid før UiTs EpN-frist 1. mars 2021.

Hege Skarsfjord
studiesjef

Karin B. Eriksen
rådgiver
—
karin.b.eriksen@uit.no

Dokumentet er elektronisk godkjent og krever ikke signatur

Vedlegg:

1. Foreslåtte endringer av fagbeskrivelse med pensum for 3. avdeling
2. Beskrivelse av endringsforslag fra avdelingsleder

Forslag om endring av fagbeskrivelsen med pensum for faget gjeldsforfølgingsrett på 3. avdeling

Fagbeskrivelsen foreslås endret slik:

Fagbeskrivelser med pensum for 3. avdeling

Vedtatt av fakultetsstyret ved Det juridiske fakultet den 11.06.03 (JF 49-03) jf. studieplan for mastergrad i rettsvitenskap (Vedtatt 11.06.03 av styret for Det juridiske fakultet med hjemmel i § 4 i forskrift 20.06.03 for studier ved Universitetet i Tromsø.). Endret av Studieutvalget i sak SU 24-16, SU 48-16 og fullmaktsak juli 2019.

Tredje avdeling utgjør tredje året på masterstudiet i rettsvitenskap. Avdelingen er bygget opp rundt de sentrale formuerettsfagene, og består av fagene rettskildelære (15 studiepoeng), alminnelig obligasjonsrett (20 studiepoeng), panterett (6 studiepoeng), statisk og dynamisk tingsrett (12 studiepoeng) samt gjeldsforfølgingsrett (7 studiepoeng), Avdelingen avsluttes med én hjemmeeksamen og én skoleeksamen.

Juridisk metode og etikk (15 studiepoeng)

1) Faglig innhold

Faget juridisk metode omhandler de rettskildeprinsipper som anvendes ved løsningen av rettsspørsmål etter norsk og internasjonal rett, og bygger videre på metodelæren fra første avdeling. Det tas utgangspunkt i dommerens situasjon og oppmerksomheten rettes mot rettsgrunnlaget for løsning av konflikter. Rettsgrunnlaget kan være formell lov, ulovfestet rett eller avtale, og det redegjøres for hvordan prosessen med å oppstille en rettsregel i det enkelte tilfelle kan forklares. Faget behandler også betydningen av verdistandpunkt i juridisk argumentasjon, samt etikk i juridisk rådgivning.

2) Læringsutbytte

Kunnskap

Etter bestått tredje avdeling har studenten:

- avansert kunnskap om hva en rettsregel er og hvilke forskjellige typer rettsregler som finnes
- avansert kunnskap om rettskildeprinsipper
- avansert kunnskap om grunnlaget for rettskildene og rettskildeprinsippene
- avansert kunnskap om bruken av rettskildene i visse argumentasjons- og vurderingsmønstre

- avansert kunnskap om lovfestede, ulovfestede og kontraktsfestede regler som rettslig grunnlag for ulike rettigheter og krav
- avansert kunnskap om ulike former for skjønn

Ferdigheter

Etter bestått tredje avdeling kan studenten:

- anvende juridisk metode ved løsning av rettsspørsmål
- fremstille og drøfte sentrale problemstillinger i faget
- analysere egen og andres rettskildebruk
- delta i den faglige diskusjon om juridisk metode og de verdipremisser som danner basis for faget

3) Pensum

- Jens Edvin Andreassen Skoghøy, Rett og rettsanvendelse (Universitetsforlaget, Oslo 2018) 295 s.
- Følgende kapitler fra Alf Petter Høgberg og Jørn Øyrehagen Sunde (red.), Juridisk metode og tenkemåte (Universitetsforlaget, Oslo 2019):
 - Kapittel 10: Kåre Lilleholt; Grunnsetninger i formueretten, 8 s.
 - Kapittel 18: Thomas Frøberg, Rettskildefagets avveiningsmodell – kritikk og alternativer, 21 s.
 - Kapittel 23: Knut Bergo, Rettskildelærens gjenstand og metoder – en kritikk, 16 s.
- Amund Bjøranger Tørum, Tolking av kommersielle kontrakter – et analyseverktøy, Jussens Venner vol. 54 2019, s. 1-38 (38 s.)
- Haakon I. Haraldsen, God advokatskikk, i Arne Fanebust, Nadia Hall, Nils Erik Lie, Tor-Geir Myhrer, Anne Lise Rønneberg, Petter Chr. Sogn og Henrik Syse, Juss og etikk (Universitetsforlaget, Oslo 2019) (41 s.)

Alminnelig obligasjonsrett (20 studiepoeng)

1) Faglig innhold

Obligasjonsretten (kontraktsretten og pengekravsretten) er læren om skyldforhold, særlig skyldforhold som har grunnlag i kontrakt.

Obligasjonsretten omfatter en rekke typer skyldforhold, som ofte behandles hver for seg som egne rettsdisipliner ("spesiell kontraktsrett"). Eksempler på spesiell kontraktsrett er kjøpsrett, entrepriserett og husleierett. Når alminnelig obligasjonsrett likevel behandles som en egen teoretisk rettsdisiplin, skyldes det særlig at de fleste typer av skyldforhold gir opphav til en rekke felles problemstillinger, som kan og bør behandles i en allmenn rettsdisiplin. I obligasjonsretten kan likheter og forskjeller i problemstillinger og løsninger belyses gjennom kontraktsregulering, lovgivning og alminnelige, ulovfestede prinsipper. Det finnes også regler som i større eller mindre grad gjelder uavhengig av kontraktstype, f.eks. reglene om gjeldsbrev, motregning, reklamasjon, foreldelse, gjeldsovertagelse, fordringsoverdragelse m.v. samt ulovfestede prinsipper som f.eks. omhandler betydningen av passivitet m.m.

Obligasjonsretten omhandler realforpliktelsers og pengeforpliktelsers innhold, endring, opphør samt virkningen av at forpliktelser ikke er blitt oppfylt på riktig måte.

Faget omhandler også oversikt over lovvalgsregler i internasjonale kontraktsrettslige forhold, kontraktsforhandlinger og kontraktsutforming.

2) Læringsutbytte

Kunnskap

Etter tredje avdeling har studenten:

- avansert kunnskap om innholdet av obligasjonsrettslige forpliktelser og krav i formuerettslige skyldforhold (både naturalprestasjoner og betalingsforpliktelser)
- avansert kunnskap om endring av formuerettslige skyldforhold, blant annet gjennom etterfølgende utvikling, partsskifte og lemping av forpliktelser
- avansert kunnskap om opphør av formuerettslige skyldforhold, blant annet gjennom reglene om oppsigelse, avbestilling, passivitet og foreldelse
- avansert kunnskap om mislighold av obligasjonsrettslige forpliktelser og misligholdsbeføyelser, blant annet gjennom retten/plikten til oppfyllelse, retting, omlevering, og reglene om tilbakeholdsrett, prisavslag, heving og erstatning
- god kunnskap om kontraktsforhandlinger og kontraktsutforming

Ferdigheter

Etter bestått tredje avdeling kan studenten:

- identifisere og løse teoretiske og praktiske obligasjonsrettslige problemstillinger
- planlegge, gjennomføre og analysere kontraktsforhandlinger samt utforme kontrakter
- formulere og formidle kunnskaper om obligasjonsrett, kontraktsforhandlinger og internasjonale lovvalsregler knyttet til kontrakt

3) Pensum

- Jo Hov/Alf Petter Høgberg: *Obligasjonsrett* (2017), hele boken unntatt kapitlene 14, 20, 21, kapittel 22: punkt 22.5 og kapittel 24 (435 sider).
- Trygve Bergsåker: *Pengekravsrett* (2020), kapitlene I-IV, kapittel VI, VIII, IX, XI og XII (217 sider).
- Jørn Rognes: *Forhandlinger* 4. utgave (2015) kap. 1-8 (127 sider).
- Giuditta Cordero Moss: *Internasjonal privatrett på formuerettens område* (2013): Kap 4: Punkt 4.1, 4.3, 4.4: 4.4.1 til 4.4.1.1, 4.4.1.6, 4.4.1.7 til 4.4.1.7.1, 4.4.1.11, 4.4.1.12, 4.4.2 til 4.4.2.1, 4.4.2.3, 4.4.2.4, 4.4.3, 4.4.4 til 4.4.4.1.1, 4.4.4.2 og 4.4.4.3 (27 sider).

Panterett (6 studiepoeng)

1) Faglig innhold

Panteretten omhandler utnyttelse av den økonomiske verdi av formuesgoder til oppfyllelse av krav. Ved at kreditor får panterett for sitt krav, får han en fortrinnsrett til å søke dekning i panteobjektet. Ut fra stiftelsesgrunnlaget for panterett skilles det mellom avtalepant, utleggspant og lovbestemt pant. I faget panterett legges hovedvekten på avtalepant. I tillegg behandles tilbakeholdsrett, som gir den som har rådighet over en ting, rett til å holde tingen tilbake inntil eieren eller andre som måtte ha rett til den, har gjort opp en forpliktelse som knytter seg til tingen.

2) Læringsutbytte

Kunnskap

Etter bestått tredje avdeling har studenten:

- god kunnskap om stiftelse, innhold og omfang av avtalepant i fast eiendom, driftstilbehør, varelager, næringsdrivendes utestående fordringsmasse og alminnelig løsøre samt salgspant
- god kunnskap om forholdet mellom panterett og det krav panteretten skal sikre
- god kunnskap om hvordan ulike former for panterett oppnår beskyttelse mot tredjepersonsgrupper (rettsvern)
- god kunnskap om prioriteten mellom ulike rettsstiftelser i formuesgoder, og om opplåning av pantebrev
- god kunnskap om ulovfestede regler om tilbakeholdsrett
- kunnskap om stiftelse, innhold og omfang av utleggspant og lovbestemt pant

Ferdigheter

Etter bestått tredje avdeling kan studenten:

- identifisere og løse teoretiske og praktiske panterettslige problemstillinger og spørsmål om ulovfestet tilbakeholdsrett
- identifisere og løse teoretiske og praktiske spørsmål om rettsvern og prioritet for ulike former for formuerettslige rettsstiftelser

3) Pensum

- Jens Edvin A Skoghøy: Panterett 4. utgave (2018) med unntak av punkt 2.3.6, punkt 2.6, punkt 3.5, punkt 4.2.6 (f), punkt 4.6, kap. 5 og kap. 6.

Tingsrett (12 studiepoeng)

Generelt

Faget tingsrett består av to deler, statisk tingsrett og dynamisk tingsrett. Den statiske tingsretten omhandler stiftelse, endring, overføring og opphør av eiendomsrett til og andre rettigheter i ting. Den dynamiske tingsretten omhandler især rettsreglene for løsning av konflikter mellom ulike rettighetshavere i samme formuesgode.

Rettigheter i formuesgoder kan være av flere slag (eiendomsrett, bruksrett, panterett, løsningsrett etc.), og de kan stiftes på flere måter. Rettigheter i formuesgoder etableres vanligvis gjennom avledet (derivativt) erverv. Regler for dette gjennomgås i fagene alminnelig obligasjonsrett, panterett og gjeldsforfølgingsrett.

1) Faglig innhold

Statisk tingsrett

Faget gir kunnskap om eiendomsrettsbegrepets innhold, utforming og betydning i norsk rett. De faktiske og rettslige grensene for utøvelse av eierrådighet og annen rådighet over ting, står sentralt i dette faget. Med ting forstås både fast eiendom og løsøre. Reglene om fast eiendom er viet størst oppmerksomhet i pensum og undervisning.

Sentrale tema er eierrådighetens utstrekning, forholdet mellom eier og bruksrettshavere, forholdet mellom naboeiendommer, reglene om likestilt eierskap (sameie) og hvordan eiendomsrett kan erverves ved lang tids bruk i den tro at man hadde rett til det (hevd).

Dynamisk tingsrett

I den dynamiske tingsretten behandles reglene for erverv av rettigheter i ulike formuesgoder gjennom ekstinksjon. Ekstinksjon innebærer i korthet at et rettssubjekt får en bestemt rettighet i et formuesgode til fortrenghet for allerede etablerte eller konkurrerende rettigheter i samme formuesgode. Et hovedskille går mellom avtaleekstinksjon og kreditorekstinksjon. I faget behandles regler om rettsvernsregistre og rettsvern.

2) Læringsutbytte

Kunnskap

Etter bestått tredje avdeling har studenten:

- god kunnskap om grunnleggende rettsregler og prinsipper innen tingsretten, samt de hensyn reglene bygger på
- god kunnskap om eiendomsrettsbegrepet



UiT Norges arktiske universitet

- god kunnskap om forutsetninger og begrensninger for den private eiendomsretten, og grenser og yttergrenser for eierrådigheten
- god kunnskap om reglene om servitutter, sameie og forholdet mellom naboeiendommer
- god kunnskap om reglene om hevd, kunnskap om andre ekstinktive erverv over lang tid
- god kunnskap om avtaleekstinksjon og kreditorekstinksjon
- god kunnskap om rettsvernsregistre og regler om rettsvern
- kunnskap om spesielle metodespørsmål i tingsretten
- kunnskap om forholdet mellom privat eierrådighet og offentligrettslig regulering
- kunnskap om eiendomsvernet i Grl. § 105 og Den europeiske menneskerettskonvensjon protokoll 1 artikkel 1 (EMK P1-1)

Ferdigheter

Etter bestått tredje avdeling kan studenten:

- identifisere og løse tingsrettslige problemstillinger av teoretisk og praktisk art
- forstå de metodiske problemstillinger som er spesielle for tingsretten
- formulere og formidle kunnskaper metodisk og faglig korrekt på en strukturert og sammenhengende måte

3) Pensum

- Thor og Aage Thor Falkanger: Tingsrett 8.utgave, 2016, følgende kapitler og tema:

Fellesstoff:

I Tingsrett: Avgrensning og grunnbegreper

Statisk:

II Fast eiendom og fast eiendoms grenser

III Sameie

IV Servitutter

VI Hevd

VII Naboretten

Dynamisk:

XI Innføring (dynamisk tingsrett)

XII Rettsvernsregistre mv

XIV Tredjepersonsforhold: Omsetningsserververs stilling

XV Tredjepersonsforhold: Kreditorenes stilling

Fradrag: §§ 9, 10, 33-35 og kontrollspørsmålene tilknyttet hvert enkelt kapittel

Gjeldsforfølgingsrett (7 studiepoeng)

1) Faglig innhold

Gjeldsforfølgingsrett omhandler reglene om prosessene der en eller flere fordringshavere, med rettsapparatets hjelp, søker å drive inn sitt eller sine krav. Blir gjeld ikke betalt frivillig, kan gjelden drives inn ved at fordringshaveren (kreditor) får dekning i formuesgoder som tilhører skyldneren (debitor). Dette bygger bl.a. på det helt grunnleggende prinsippet om at avtaler skal holdes. Man tvinger altså skyldneren til å oppfylle sine plikter. Dekningen kan skje gjennom et samlet oppgjør (konkurs), eller ved at kreditorene søker dekning en og en. Enkeltforfølgning skjer normalt ved at det blir stiftet utlegg, som er en panterett (en særlig dekningsrett), i ett eller flere formuesgoder, og at formuesgodet deretter blir gjort om i penger. Panterett stiftes ellers gjerne ved avtale før gjelden skal betales som en sikkerhet for oppfyllelsen av kravet på betaling, og har fordringshaver en slik panterett, kan han sørge for dekning gjennom realisasjon av dette pantet. I en konkurs kan tidligere disposisjoner fra skyldneren bli satt til side (omstøtt), selv om de har ordinært vern mot kreditorbeslag.

2) Læringsutbytte

Kunnskap

Etter bestått tredje avdeling har studenten:

- god kunnskap om reglene om vern for rettigheter i formuesgoder mot kreditorbeslag i form av utlegg eller konkurs;
- god kunnskap om reglene om insolvens som vilkår for å åpne konkurs og de øvrige sentrale prosessuelle regler for konkursbehandling;
- god kunnskap om hovedregelen om kreditorenes beslagsrett;
- god kunnskap om reglene om avtalers stilling i konkurs;
- god kunnskap om reglene om omstøtelse på objektivt og subjektivt grunnlag;
- god kunnskap om reglene for motregning i konkurs
- kunnskap om reglene om fordelingen mellom kreditorene i konkurs;
- kunnskap om prosessen for å drive inn sikrede og usikrede krav

Ferdigheter

Etter bestått tredje avdeling kan studenten:

- forstå hvordan reglene innbyrdes er avhengige av hverandre, og finne løsninger gjennom en sammenstilling av regler.

3) Pensum:

- Mads Henry Andenæs; Konkurs 3. utg. 2009, kapittel 1, punkt 2.1, 2.2 og 2.3.1, kapittel 3, 5, 6, 12, 15, 16, 17, 18, 22, 24, 25, 26, 28, 29, 30, 31, 32, 34 og 35.

Generell kompetanse:

Etter bestått tredje avdeling kan studenten:

- identifisere og forstå sammenhenger mellom de sentrale formuerettsfagene som inngår på 3. avdeling
- anvende sine juridiske kunnskaper og ferdigheter til å løse formuerettslige problemstillinger av teoretisk og praktisk art innenfor gitte tidsrammer
- utføre selvstendig arbeid, både skriftlig og muntlig innenfor rettsområdene som inngår på avdelingen
- løse problemstillinger på rettsområdene som inngår på avdelingen, individuelt og i samarbeid med andre
- kommunisere rettslige resonnementer innenfor rettsområdene på avdelingen på en tydelig og presis måte, skriftlig og muntlig, til fagfellesskapet og allmennheten

identifisere og reflektere over yrkesetiske problemstillinger som arbeid med fagene på avdelingen kan lede til, og analysere og håndtere disse på en forsvarlig måte.

Fra: Bjørn Løtveit
Sendt: 6. januar 2021 11:00
Til: Karin Eriksen
Emne: FW: Påminnelse om frister SU behandling

Hei Karin,

Vi har tidligere snakket om endringer av fagbeskrivelsen for gjeldsforfølgingsrett. Jeg har nå også fått ytterligere innspill. Sender derfor en skriftlig beskrivelse av saken som jeg ønsker at blir tatt opp på førstkommende SU-møte:

Roger S. Magnussen, som tidligere har holdt forelesningene i gjeldsforfølgingsrett, informerte meg om at læringsmålet «god kunnskap om reglene om vern for rettigheter i formuesgoder mot kreditorbeslag i form av utlegg eller konkurs» ikke dekkes av pensum. Tvert imot er de delene av læreboken som behandler dette (kap. 13, 14, 19 og 20) unntatt fra pensum. Grunnen til dette, er at spørsmål om vern av rettigheter mot kreditorbeslag hovedsakelig behandles i den dynamiske tingsretten, og til dels også i panteretten. Det er på denne måten ikke et behov for at det også behandles i gjeldsforfølgingsretten. Dette har pensumlisten tatt hensyn til, men det gjenspeiles ikke i læringsmålene. Læringsmålet «god kunnskap om reglene om vern for rettigheter i formuesgoder mot kreditorbeslag i form av utlegg eller konkurs» foreslås derfor fjernet.

Morten S. Nadheim, som nå holder forelesningene i gjeldsforfølgingsrett, har videre gjort meg oppmerksom på en sentral del av faget som ikke fremgår av læringsmålene. Både pensum (kap. 6 og 12) og seminaroppgavene legger opp til at studentene skal få god kunnskap om hovedregelen om kreditorenes beslagsrett. Slik kunnskap er også nødvendig for å forstå de øvrige reglene om kreditorforfølgning. Hovedregelen om kreditorenes beslagsrett blir også hyppig gitt til eksamen. Det fremgår imidlertid ikke noe sted i fagbeskrivelsen at studentene skal ha kunnskap om dette. Det foreslås derfor å ta inn et nytt læringsmål i fagbeskrivelsen: «god kunnskap om hovedregelen om kreditorenes beslagsrett».

Fagbeskrivelsen foreslås dermed endret slik:

Kunnskap

Etter bestått tredje avdeling har studenten:

- ~~god kunnskap om reglene om vern for rettigheter i formuesgoder mot kreditorbeslag i form av utlegg eller konkurs;~~
- god kunnskap om reglene om insolvens som vilkår for å åpne konkurs og de øvrige sentrale prosessuelle regler for konkursbehandling;
- god kunnskap om hovedregelen om kreditorenes beslagsrett;
- god kunnskap om reglene om avtalers stilling i konkurs;
- god kunnskap om reglene om omstøtelse på objektivt og subjektivt grunnlag;
- god kunnskap om reglene for motregning i konkurs
- kunnskap om reglene om fordelingen mellom kreditorene i konkurs;
- kunnskap om prosessen for å drive inn sikrede og usikrede krav

Vennlig hilsen
Bjørn

From: Kristine Helen Korsnes <kristine.korsnes@uit.no>

Sent: 6. januar 2021 11:45

To: Tor Aamodt Wigum <tor.a.wigum@uit.no>; Johan Aulstad <johan.aulstad@uit.no>; Bjørn Løvteit <bjorn.lotveit@uit.no>; Anna Nylund <anna.nylund@uit.no>; Gunnar Ketil Eriksen <gunnar.eriksen@uit.no>; Maria Madalena das Neves <maria.m.neves@uit.no>; Signe Veierud Busch <signe.busch@uit.no>

Cc: Hege Skarsfjord <hege.skarsfjord@uit.no>

Subject: Påminnelse om frister SU behandling

Hei,

Første SU møte gjennomføres 9. februar.

Vi minner om at saker til møtet må være oss i hende innen 15. januar.

NB! På grunn av epn-fristen 1. mars må alle mulige endringer av fagbeskrivelser i tilknytning til høstfagene behandles av SU på dette møtet.

Vedlagt følger også malen som skal brukes for å melde inn pensumendringssaker.

Jeg oppfordrer dere til å se over lærerevalueringer dere har mottatt, ev snakke med underviserne i høstfagene for å forsikre dere om at alle endringer av fagbeskrivelser blir behandlet i tide.

Ha også et øye for ev pensumendringer som kan nødvendiggjøre endringer i fagbeskrivelser. Pensumendringer som skal gjelde fra høsten kan behandles så sent som i siste SU møte dette semesteret, men jeg gjentar – alle endringer i fagbeskrivelser må behandles i det første SU møtet.

Kristine

SAKSFRAMLEGG

Til:
Studieutvalget ved Det juridiske fakultet

Møtedato:
09.02.2021

Sak:
7/21

Forslag til endring av emnebeskrivelse for JUR-3619

Innstilling til vedtak:

1. Emnebeskrivelsen for «JUR-3619 Energy and Climate Change Law» endres i tråd med vedlagt forslag.
2. Endringene gjelder fra og med høsten 2021.

Bakgrunn

Fellesgradsprogrammet Joint Nordic Master's Programme in Environmental Law (NOMPEL) tilbys i samarbeid med Uppsala Universitet (UU) og University of Eastern Finland (UEF), og hadde oppstart høsten 2019. Studentene tilbringer første semester ved UU og andre semester ved UEF. I tredje semester av programmet studerer de ved Det juridiske fakultet, UiT. Nærmere informasjon om studieprogrammets oppbygging og innhold fremgår av [Educational plan with regulations for the Joint Nordic Master Programme in Environmental Law](#) (studieplan for NOMPEL programmet), sist revidert av fakultetsstyret ved Det juridiske fakultet i sak FS 43/18.¹

Ett av emnene som fakultetet tilbyr er «JUR-3619 Energy and Climate Change Law». Emnet tilbys for andre gang på NOMPEL programmet høsten 2021.

På bakgrunn av erfaringer gjort ved gjennomføringen av emnet første gang høsten 2020, foreslås det å ta ut informasjonen om at emnet er åpent som spesialfag i vårsemesteret. Forslaget til endring fremgår av vedlagt emnebeskrivelse med funksjonen «spor endringer», se vedlegg 1.

Vurdering

Forslaget til endring av emnebeskrivelsen er utarbeidet av programansvarlig for NOMPEL programmet ved UiT, førsteamanuensis Signe Veierud Busch. Forslaget innebærer at emnet slik det er beskrevet i vedlagte beskrivelse fra og med høsten 2021 kun gjelder for studentene på

¹<https://en.uit.no/Content/713391/cache=20210801092612/Education%20plan%20NOMPEL%2018.10.18%20-%20final%20version.pdf>

NOMPEL programmet, og ikke for studenter utenom dette programmet som har tilbud om å ta emnet i en noe justert versjon som spesialfag i vårsemestrene.

Før NOMPEL studentene kommer til UiT har de allerede gjennomført to semestre innenfor rettsområdet Miljø- og klimarett. De har derfor i større grad forkunnskaper relevant for dette emnet, enn studentene utenom NOMPEL programmet som tar det som spesialfag. NOMPEL studentene har altså behov for et emne som går mer i dybden enn hva studenter som tar emnet som spesialfag vil ha. For å oppfylle gjeldende regler ved UU og UEF gjelder også et større omfang av pensum for NOMPEL studentene enn det som vanligvis gjelder for fakultetets spesialfag.

For å tilpasse emnet for begge disse studentgruppene er det per nå nødvendig å endre emnebeskrivelsen og pensumomfang i forkant av hvert semester, avhengig av om emnet tilbys som del av NOMPEL programmet eller som et spesialfag. Dette er ikke formålstjenlig og innebærer også risiko for feil. Som en alternativ løsning bør emnet i stedet for opprettes i to versjoner, med spesifikke emnebeskrivelser. Tittelen på emnet vil om ønskelig fortsatt kunne være den samme, men emnekode vil være ulike noe som gjør det mulig å tilknytte riktig emnebeskrivelse til riktig emneversjon. En slik løsning er i tråd med UiT sitt system for emneplanlegging på nett. Dette vil følges opp videre slik at emnet fremover vil finnes i to ulike versjoner, som vil tilbys annet hvert semester og som er tilpasset de to nevnte studentgruppene.

Hege Skarsfjord
studiesjef

–

Lene Emilie Øye
rådgiver

–

Dokumentet er elektronisk godkjent og krever ikke signatur

Vedlegg

1 Forslag til endring av emnebeskrivelse for JUR-3619 fra og med høsten 2021

JUR-3619 Energy and Climate Change Law – 15 ECTS

The course is administered by

Faculty of Law

Place of study

Tromsø

Type of course

Master level. The course is given during ~~spring and~~ fall term.

~~In the fall term, only students admitted to the Master of Laws programme in Environmental Law (NOMPEL) may register for the exam of this course.~~

Admission requirements

The course is mandatory for students on the NOMPEL programme.

Only students admitted to the Master of Laws programme in Environmental Law (NOMPEL) may register for the exam of this course.

~~During spring term, students on the Integrated master's degree programme in law may choose this course as part of fulfilling the requirements for the elective part of the programme's fifth year, cf. Programme Specification for the Master's Degree in Jurisprudence at the University of Tromsø (Studieplan for graden Master i rettsvitenskap ved Universitetet i Tromsø), Sec. 4.~~

~~Followed by necessary application and admission process, other students (such as exchange students) may also choose this course, cf. Regulations for the Elective Component in the Master's Degree Programme in Jurisprudence (Reglement for den valgfrie delen av masterstudiet i rettsvitenskap) (Regulation).~~

~~Students must be at the master's level and should have a basic knowledge of public international law and/or of EU law.~~

~~Students who do not have admission at the Faculty of Law must contact the Faculty for information about the required qualifications and application process for this course.~~

Course contents

Climate change, caused by anthropogenic greenhouse gas emissions (GHGs), is one of the greatest threats for humankind. Failure to mitigate GHG emissions not only compounds the effects of climate change that are already being felt, but can also lead to catastrophic consequences. Melting of sea ice and glaciers, ocean acidification, destruction of ecosystems and species, extreme weather events, drought, famine, diseases, forced migration, and even war are cases in point. It must be underlined that the high levels of anthropogenic GHGs are inextricably linked to unsustainable patterns of energy production and consumption. Consequently, in the carbon-constrained world of climate change mitigation, serious efforts must be made to curb the demand for energy, to use energy more efficiently, and to develop and use cleaner forms of energy. Renewable energy, energy efficiency, emissions trading, and carbon capture and storage are, therefore, key topics in this context. At the same time, given that energy is paramount for the socio-economic development of countries and for the welfare of their citizens, the

regulation of the energy sector to meet the challenge of climate change must be done sensibly. That is, it must also strike a balance with sustainable development and energy security concerns.

This course provides students with a comprehensive understanding of the policy context and of the key legal framework that underpins the intricate relationship between climate change and energy. On the back of an overview of policy concerns and of the international climate change regime (UNFCCC, Kyoto Protocol, Paris Agreement), this course focuses particularly on selected energy law topics of relevance in the context of climate change: renewable energy, energy efficiency and micro and distributed generation, emissions trading, and carbon capture and storage/carbon capture usage and storage. Within the context of these topics, this course also delves into the policies and key examples of the legal framework and other instruments adopted by selected Arctic and Nordic States. This course therefore provides students an understanding of the overarching international and EU/EEA legal framework for energy and climate change, and of how selected Arctic and Nordic States implement said framework.

A detailed list of the topics covered by the course is available hereunder:

1. Introduction to Energy and Climate Change:

- Nature of energy markets and the structure of the energy industry;
- Energy production and consumption and GHG emissions in general;
- Energy production and consumption and GHG emissions in the Arctic;
- Energy mix of selected Arctic and Nordic States;
- The links between climate change, sustainable development, and energy.

2. The Relationship between Energy and Climate Change Policies:

- Balancing energy security, competitiveness, and climate change goals;
- Energy and climate change policies of selected Arctic and Nordic States;
- Nationally determined contributions of selected Arctic and Nordic States;
- Energy and climate change policy of the EU;
- The International Energy Charter.

3. The Climate Change Legal Regime and its Implications for the Energy Sector:

- UNFCCC, Kyoto Protocol, Paris Agreement and their implications for the energy sector;
- Offset mechanisms: Clean Development Mechanism, Joint Implementation, and Emissions Trading;
- Nationally determined contributions of selected Arctic and Nordic States;
- Application of principles of international climate change law of relevance to selected energy related activities (sustainable development, precautionary principle, polluter pays principle, common but differentiated responsibility and respective capabilities, sovereignty over natural resources, environmental impact assessment).

4. Renewable Energy:

- Sources of renewable energy (including the nuclear power dilemma);
- The role of renewable energy in energy transition towards a decarbonized economy;
- Integration of renewable energy into the energy market;
- Legal and regulatory aspects related to the development of renewable energy;
- Barriers to the development of renewable energy;
- Financial support schemes and cooperation mechanisms for the promotion and development of renewable energy (with examples of support schemes used by selected Arctic and Nordic States);
- Relationship between support schemes for renewables and competition law;
- Regulation of renewable energy under EU/EEA law and implementation by Nordic States;
- Renewable energy related disputes under the Energy Charter Treaty and the WTO;
- The role of the International Renewable Energy Agency (IRENA).

5. Energy Efficiency and Micro and Distributed Generation:

- The role of energy efficiency and micro and distributed generation in energy transition towards a decarbonized economy;
- Incentives for the adoption of energy savings;
- Regulation of energy efficiency under EU/EEA law;
- Energy efficiency rules of selected Arctic and Nordic states;
- Regulation of energy efficiency under the Energy Charter Treaty – Protocol on Energy Efficiency and Related Environmental Aspects;
- Microgrids, smart grids and meters, and energy “prosumers”.

6. Emissions Trading:

- The role of emissions trading for the reduction of emissions;
- The design of emissions trading schemes (‘cap and trade’, emission permits, management of allowances, monitoring and reporting of emissions, verification and accreditation, and enforcement);
- EU emissions trading scheme (the largest and first cross-border greenhouse gas emissions trading system);
- Emission trading schemes of selected Arctic and Nordic States;
- International emission trading schemes and possible conflicts with WTO law.

7. Carbon Capture and Storage/Carbon Capture Usage and Storage:

- The role of carbon capture and storage (CCS) and carbon capture usage and storage (CCUS) for the reduction of emissions;
- The role of CCS in negative emissions scenarios (e.g. BECCS, bio-energy with CCS)
- Public perceptions of CCS
- Legal and regulatory aspects related to carbon capture and storage (property, regulatory, and liability rules and GHG accounting);
- EU Directive on carbon capture and storage;
- Treatment of CCS in EU emissions trading directive;

- Experience of selected Arctic and Nordic States with carbon capture and storage.

Objective of the course *Knowledge:*

A student who successfully completes the course shall have acquired:

- advanced knowledge of the interdependence between climate change and energy; of the international climate change legal regime and its implications for the energy sector; and of the legal and regulatory regimes for renewable energy, energy efficiency, emissions trading, and carbon capture and storage/carbon capture usage and storage;
- knowledge of Nordic States' implementation of relevant international and EU/EEA climate change and energy legal framework, as well as of main instruments used in the Nordic States for the purposes of energy transition;
- knowledge of climate change and energy policies of selected Arctic and Nordic States and of the EU;
- knowledge in relation to other aspects of the course.

Skills:

A student who successfully completes the course is able to:

- identify and analyze legal problems of both theoretical and practical character related to energy and climate change, both in international and specific Arctic and Nordic contexts;
- apply knowledge gained of energy law, climate change law, and regulatory concepts in a critical and independent way;
- identify and discuss limitations of the current law;
- Identify solutions fostering energy transition into a sustainable, low carbon and resource efficient economy;
- construct and communicate legal reasoning, orally and in writing, in a clear and precise manner;
- have some appreciation for comparative method as a means for examining the legal regulation of a particular industrial sector.

General competence:

A student who successfully completes the course will be able to:

- Apply the knowledge and skills obtained in the field of Energy and Climate Change Law individually and in cooperation with others;
- Communicate reasoning within the field of Energy and Climate Change Law in a clear and precise manner, orally and in writing to the academic community and the general public;
- Apply knowledge and skills acquired within Energy and Climate Change Law in all jurisdictions and for all tasks and projects where relevant;
- Identify and reflect on ethical dilemmas that may arise within the Energy and Climate Change Law area in particular and deal with these in a responsible manner.

Language of instruction

English

Teaching methods

This course uses interactive and dynamic teaching methods. The course will consist of both lectures and seminars comprising a total of 30 hours. Guest lectures may be included as an addition. The seminars are primarily based on a set of problem-based practical cases. In addition, students can also be requested to present a given topic.

Work Requirements

Students are encouraged to participate actively during the lectures and seminars. Students are expected to be prepared for lectures and seminars by studying the corresponding literature of the curriculum. Students should study independently in periods when there are no lectures or seminars.

The students admitted to the NOMPEL programme are required to complete a project assignment on 'energy and climate change regulation and policy in a Nordic context', and have it accepted as adequate before they can take the exam. This project assignment has two mandatory components: *i)* group work with a final group oral presentation; and *ii)* an individual report of maximum 5 pages with the student's reflections on the assignment and regulatory and policy recommendations. The purpose of this project assignment is to encourage the students to think critically; to find solutions to challenging problems related to balancing energy and climate change considerations; and to develop skills in planning, research, oral and written communication, and individual and group work ethic. This assignment also intends to prepare the students for the final exam.

In assessing whether the work requirement is approved, the following criteria will be used:

- Identification, formulation and discussion of legal and policy questions;
- Application of the knowledge gained in the different topics of the course to practical problems raised in the project assignment;
- Ability to devise regulatory and policy solutions for energy and climate change related problems;
- Presentation and communication of legal and policy arguments in a clear and precise manner both orally and in writing.

The evaluation of whether the work requirement is approved is based on an overall assessment of these criteria. The assessment consists of an integrated evaluation of the group work with oral presentation, and the individual report.

Assessment

The course is assessed through a six hours closed book written exam. The exam may include theoretical and/or practical scenario questions.

Students are allowed to bring into the examination room a specific treaty collection identified in advance by the Faculty of Law. The treaty collection may only contain underlining etc. in accordance with the Faculty's regulations on that matter.

Students may also bring a dictionary, as long as it merely provides translations and no definitions. The Faculty must approve each student's examination supports (treaty collection and dictionary) prior to the examination.

The grading scale of A to F is applied, where F constitutes fail.

Students who fail their examination are entitled to re-sit the examination, cf. Regulations for examinations at the University of Tromsø Sec.22.

Date of examination

The exam is held at the end of the semester.

Schedule

See timeplan.uit.no

Recommended reading/syllabus

SAKSFRAMLEGG

Til:
Studieutvalget ved Det juridiske fakultet

Møtedato:
09.02.2021

Sak:
8/21

Forslag til endring av emnebeskrivelse for JUR-3623

Innstilling til vedtak:

1. Emnebeskrivelsen for "JUR-3623 Protection of Marine Environment with focus on Marine Living Resources Law" endres i tråd med vedlagt forslag.
2. Endringene gjelder fra og med høsten 2021.

Bakgrunn

Fellesgradsprogrammet Joint Nordic Master's Programme in Environmental Law (NOMPEL) tilbys i samarbeid med Uppsala Universitet (UU) og University of Eastern Finland (UEF), og hadde oppstart høsten 2019. Studentene tilbringer første semester ved UU og andre semester ved UEF. I tredje semester av programmet studerer de ved Det juridiske fakultet, UiT. Nærmere informasjon om studieprogrammets oppbygging og innhold fremgår av [Educational plan with regulations for the Joint Nordic Master Programme in Environmental Law](#) (studieplan for NOMPEL programmet), sist revidert av fakultetsstyret ved Det juridiske fakultet i sak FS 43/18.¹

Ett av emnene som fakultetet tilbyr er «JUR-3623 Protection of Marine Environment with focus on Marine Living Resources Law». Emnet tilbys for andre gang på NOMPEL programmet høsten 2021.

På bakgrunn av erfaringer gjort ved gjennomføringen av emnet første gang høsten 2020, foreslås det en endring av beskrivelsen av arbeidskravet i emnet. Videre foreslås det også å ta ut informasjonen om at emnet er åpent som spesialfag i vårsemesteret. Forslaget til endring fremgår av vedlagt emnebeskrivelse med funksjonen «spor endringer», se vedlegg 1.

Vurdering

Forslaget til endring av emnebeskrivelsen er utarbeidet av programansvarlig for NOMPEL programmet ved UiT, førsteamanuensis Signe Veierud Busch. Forslaget innebærer at det fra og med høsten 2021 vil være fakultetet som avgjør innenfor hvilket tema studentene skal skrive sitt

¹<https://en.uit.no/Content/713391/cache=20210801092612/Education%20plan%20NOMPEL%2018.10.18%20-%20final%20version.pdf>

arbeidskrav. Praktisk sett er det her tenkt at programansvarlig forbereder et par alternative aktuelle tema som studentene kan velge mellom. Dette medfører at studentene selv ikke lenger skal velge tema fritt, og det er derfor også nødvendig med noen justeringer i vurderingskriteriene av arbeidskravet.

Det er erfaringer fra høsten 2020 som har ledet til at programansvarlig ser behovet for denne endringen. Høsten 2020 har syv studenter fullført emnet. Det viste seg å være uforholdsmessig tidkrevende å veilede studentene i valg av tema, samt å sensurere studentenes oppgaver, innen flere ulike rettsområder. At fakultetet på forhånd har bestemt og avgrenset tema for dette arbeidskravet, vil redusere tiden som brukes til veiledning og sensur. Dette anses som nødvendig for at arbeidet med arbeidskravet skal være gjennomførbart for kommende kull med NOMPEL studenter. Høsten 2021 vil det være så mange som 30 studenter som skal ta dette emnet med nevnte arbeidskrav.

Programansvarlig vurderer at den foreslåtte endringen ikke er i konflikt med studieplanen for NOMPEL programmet. Arbeidskravet vil fortsatt legge til rette for fordypning og skrivetrening med utgangspunkt i det nordiske perspektivet som programmet skal gi, selv om studentene ikke selv skal velge tema like fritt. Dette er uansett noe studentene prøves i når de skal skrive masteroppgave i fjerde semester, da det å selv identifisere og foreslå aktuelt tema for oppgaven er en obligatorisk del av undervisningen, jf. [Master's thesis in Joint Nordic Master Programme in Environmental Law \(NOMPEL\)](#).

Videre innebærer forslaget til endring at emnebeskrivelsen fra og med høsten 2021 kun gjelder for studentene på NOMPEL programmet, og ikke for studenter utenom dette programmet som har tilbud om å ta emnet som spesialfag i vårsemesterene. Før NOMPEL studentene kommer til UiT har de allerede gjennomført to semestre innenfor rettsområdet Miljørett. De har derfor i større grad forkunnskaper relevant for dette emnet, enn studentene som tar det som spesialfag. NOMPEL studentene har altså behov for et emne som går mer i dybden enn hva studenter som tar emnet som spesialfag vil ha. For å oppfylle gjeldende regler ved UU og UEF gjelder også et større omfang av pensum for NOMPEL studentene enn det som vanligvis gjelder for fakultetets spesialfag.

For å tilpasse emnet for begge disse studentgruppene er det per nå nødvendig å endre emnebeskrivelsen og pensumomfang i forkant av hvert semester, avhengig av om emnet tilbys som del av NOMPEL programmet eller som et spesialfag. Dette er ikke formålstjenlig og innebærer også risiko for feil. Som en alternativ løsning bør emnet i stedet for opprettes i to versjoner, med spesifikke emnebeskrivelser. Tittelen på emnet vil om ønskelig fortsatt kunne være den samme, men emnekodene vil være ulike noe som gjør det mulig å tilknytte riktig emnebeskrivelse til riktig emneversjon. En slik løsning er i tråd med UiT sitt system for emneplanlegging på nett. Dette vil følges opp videre slik at emnet fremover vil finnes i to ulike versjoner, som vil tilbys annet hvert semester og som er tilpasset de to nevnte studentgruppene.

Hege Skarsfjord
studiesjef

Lene Emilie Øye
rådgiver

—

Dokumentet er elektronisk godkjent og krever ikke signatur

Vedlegg

1 Forslag til endring av emnebeskrivelse for JUR-3623 fra og med høsten 2021

JUR-3623 Protection of Marine Environment with focus on Marine Living Resources Law – 15 ECTS

The course is administered by

Faculty of Law

Place of study

Tromsø

Type of course

Master level. The course is given during ~~spring and~~ fall term.

~~In the fall term, only students admitted to the Joint Nordic Master's Programme in Environmental Law (NOMPEL) may register for the exam of this course.~~

Admission requirements

The course is mandatory for students on the NOMPEL programme.

Only students admitted to the Joint Nordic Master's Programme in Environmental Law (NOMPEL) may register for the exam of this course.

~~During spring term, students on the Integrated master's degree programme in law may choose this course as a partial fulfillment of the requirements for the elective part of the programme's fifth year, cf. Programme Specification for the Master's Degree in Jurisprudence at the University of Tromsø (Studieplan for graden Master i rettsvitenskap ved Universitetet i Tromsø), Sec. 4.~~

~~Followed by necessary application and admission process, other students (such as exchange students) may also choose this course, cf. Regulations for the Elective Component in the Master's Degree Programme in Jurisprudence (Reglement for den valgfrie delen av masterstudiet i rettsvitenskap) (Regulation).~~

~~Students must be at the master's level and should have a basic knowledge of public international law and/or of EU law and international environmental law.~~

~~Students who do not have admission to the Master of Law studies at the Faculty of Law must contact the Faculty for information about required qualifications and application process for this course.~~

Course contents

The course offers a broad introduction to international law on conservation and management of marine living marine resources, after which the students will gain specialized insight into the legal framework applicable at regional and national level. The course will have an arctic approach. The point of departure is the sovereignty or sovereign rights of states over natural resources in areas under their national jurisdiction and their freedom of fishing in adjacent areas of the high seas. These rights and freedom are to be exercised within conservation and management obligations, which have developed following recognition that harvesting living marine resources affects the marine environment. Conservation of living marine resources is part of the obligation of protection of the marine environment, as reflected by the jurisprudence of international courts and tribunals. Climate change is affecting marine ecosystems and the living marine resources, such as the change of migratory patterns.

The course covers the following topics:

- The general obligations under the UN Convention on the Law of the Sea and customary international law to protect and preserve the marine environment, and the interaction with relevant general principles of international environmental law. This includes the precautionary approach, the ecosystem approach, sustainable development, environmental impact assessment and marine protected area
- Global and regional legal frameworks for the sustainable use of marine living resources with a focus on international law governing sustainable fisheries in areas under national jurisdiction and beyond and marine mammals, including the role of indigenous peoples
- Legal developments concerning marine genetic resources and marine biodiversity in areas beyond national jurisdiction
- Overview on the challenges for international legal governance of the oceans in the context of climate change
- Implementation of the legal obligations for sustainable use of living marine resources, by regional fisheries bodies and national jurisdictions in the North-east Atlantic/Arctic Ocean

Objective of the course

Knowledge:

Having passed the exam, the student shall have acquired:

- Advanced knowledge on the general principles of international environmental law as applicable in the context of the conservation of the marine environment and the sustainable use of its resources
- Advanced knowledge on the legal regime under the LOSC for the protection of the marine environment
- Advanced knowledge on the different legal frameworks governing the conservation and sustainable use of marine living resources
- Advanced knowledge of implementation of international law on living marine resources at regional and national level in North-east Atlantic/Arctic Ocean
- Advanced knowledge on the legal development concerning marine genetic resources and marine biological diversity in areas beyond national jurisdiction including marine protected areas
- Specialized knowledge on the different legal issues in the context of human uses of the marine living resources related to climate change

Skills:

Having passed the exam the student is able to:

- use different sources of information to structure and formulate scholarly and practical arguments and to critically discuss a problem from different perspectives
- apply legal methodology to analyze a question of international environmental law in the marine context
- identify and analyze questions of a theoretical and practical nature concerning the applicability of principles of international environmental law to the protection and preservation of the marine environment
- identify and critically interpret the relevant sources of law for different aspects of marine environmental protection
- identify and analyze critically the structural and issue-specific shortcomings of the current legal frameworks

- contextualize new challenges to the existing legal frameworks

General competence:

Having passed the exam, the student:

- can apply and transfer the acquired knowledge to new legal questions and scenarios
- can communicate effectively, both orally and in writing about legal questions concerning the protection of the marine environment
- knows how to engage in a scholarly legal argument both in discussions and in written form
- knows how to find relevant academic sources and engages in independent desktop research
- knows how to formulate relevant research questions, structures and writes a scholarly paper and complies with standards of academic integrity
- is able to demonstrate the ability to cooperate and effectively work as part of a team
- master the English language and international legal terminology

Language of instruction

English

Teaching methods

This course uses interactive and dynamic teaching methods. The course will consist out of both lectures and seminars comprising a total of 30 hours. Guest lectures may be included as an addition. The seminars are primarily based on a set of problem-based practical cases. In addition, students can also be requested to present a given topic.

Students are encouraged to participate actively during the lectures and seminars. Students are expected to be prepared for lectures and seminars by studying the corresponding literature of the curriculum. Students should study independently in periods when there are no lectures or seminars.

Assessment

The course is assessed through a six hours closed book written school exam. The exam may include theoretical and/or scenario questions.

Students are allowed to bring into the examination room a specific treaty collection identified in advance by the Faculty of Law. The treaty collection may only contain underlining etc. in accordance with the Faculty's regulations on that matter. Students may also bring a dictionary, as long as it merely provides translations and no definitions. The Faculty must approve each students examination supports (treaty collection and dictionary) prior to the examination.

The grading scale of A to F is applied, where F constitutes fail. Students who fail their examination are entitled to re-sit the examination, cf. Regulations for examinations at the University of Tromsø Sec.22.

The students admitted to the NOMPEL programme are required to hand in a research paper and have it accepted as adequate before they can take the exam. The research paper shall not exceed 10 pages. The theme of the research paper will be provided by the Faculty.

In assessing whether the research paper is approved, the following criteria will be used:

- Identification, formulation and discussion of legal research questions
- Critical and independent use of legal sources
- Presentation and communication of legal arguments in a clear and precise manner
- ~~Knowledge within a particular topic within the course content~~

~~The evaluation of whether the research paper is approved, is based on an overall assessment of these criteria.~~

Date of examination

The exam is held at the end of the semester.

Schedule

See timeplan.uit.no

Recommended reading/syllabus

SAKSFRAMLEGG

Til:
Studieutvalget ved Det juridiske fakultet

Møtedato:
09.02.2021

Sak:
10/21

Fullmaktsak - Tilleggsoppnevning av sensorkorps 1.-5. avdeling, LL.M og NOMPEL 2019-2021

Innstilling til vedtak:

Aasbrenn, Angell, Bruserud, Furuseth og Hugaas oppnevnes som sensorer på 1.-4. avdeling, og 5. avdeling, LL.M og NOMPEL fra og med d.d. til og med 31.12.2021.

Bakgrunn:

Nåværende sensorkorps ved Det juridiske fakultet, UiT ble oppnevnt av Studieutvalget den 21.11.2018 for perioden 1.1.2019 til 31.12.2021. En komplett oversikt over nåværende sensorkorps er vedlagt (*vedlegg 1 og 2*, sist oppdatert 18.11.2020).

Vi ber i denne sak om at følgende personer oppnevnes som sensorer ved Det juridiske fakultet for perioden 03.09.2020 til 31.12.2021, jf. lov om universiteter og høyskoler § 3-9 andre ledd:

- Aasbrenn, Gjermund
- Angell, Karoline (karantenetid på 3.-5. avdeling til og med våren 2022)
- Bruserud, Herman
- Furuseth, Eivind
- Hugaas, Tarjei Magnus

Vilkårene for å kunne oppnevnes som sensor fremkommer i Retningslinjer for utvelgelse av sensorer og sammensetning av sensorkorps (*vedlegg 3*). For 1.-4. avdeling er kravet: «Eksterne jurister må ha overvekt av karakteren B». For 5. avdeling, LL.M og NOMPEL er kravet: «Eksterne jurister må enten ha overvekt av karakteren B, eller overvekt av karakteren C og solid erfaring innen det aktuelle fagfeltet».

Angell er tidligere student ved Det juridiske fakultet og det dokumenteres gjennom karakterutskrift i Felles studentsystem at hun oppfyller kravene om å være sensor på samtlige avdelinger. Karakterutskriftene (*vedlegg 4*) viser at Aasbrenn, Bruserud, Furuseth og Hugaas oppfyller kravene om å være sensor på samtlige avdelinger.

For sensor Angell gjelder karantenetidsbegrensninger, jf. Retningslinjer for utvelgelse av sensorer og sammensetning av sensorkorps på 3.-5. avdeling i tidsperiodene spesifisert ovenfor.

Hege Skarsfjord
studiesjef

—

Jonas Hansen
rådgiver

—

Dokumentet er elektronisk godkjent og krever ikke signatur

Saksbehandler: Jonas Hansen, rådgiver

Vedlegg

- 1 Felles sensorkorps 1.-4. avdeling, oppnevnt til 31.12.2021
- 2 Felles sensorkorps LL.M, NOMPEL og 5. avdeling, oppnevnt til 31.12.2021
- 3 Retningslinjer for utvelgelse av sensorer og sammensetning av sensorkorps
- 4 Karakterutskrift

Vedtatt av prodekan Kristine Korsnes den 18.12.2020 på fullmakt fra Studieutvalget.

Retningslinjer for utvelgelse av sensorer og sammensetning av sensorkorps

Fastsatt av Studieutvalget 13.06.07 (SU 36-07) og 06.11.07 (SU 74-07). Endret i sak 28.10.14 (SU 61-14) og 20.02.2019 (SU 8/19). Sist endret 26.05.2020 (SU 55/20).

Vilkår for sensorer ved 1. - 4. avdeling

Tilsatte eller engasjerte i vitenskapelige stillinger ved Det juridiske fakultet er alle kvalifiserte.

Eksterne jurister må ha overvekt av karakteren B.

Vilkår for sensorer ved 5. avdeling (valgfri del), LL.M programme in Law of the Sea (LL.M) og for de delene av Joint Nordic Master Programme in Environmental Law (NOMPEL) hvor UiT er ansvarlig.

Tilsatte eller engasjerte i vitenskapelige stillinger ved Det juridiske fakultet er alle kvalifiserte. For sensur på NOMPEL programmet gjelder dette også tilsatte eller engasjerte i vitenskapelige juridiske stillinger ved Uppsala Universitet og University of Eastern Finland.

Eksterne jurister må enten ha overvekt av karakteren B, eller overvekt av karakteren C og solid erfaring innen det aktuelle fagfeltet.

Vilkår for alle sensorer

Ingen kan være sensor før minimum 2 år etter fullført mastergrad i rettsvitenskap. Dersom særlige grunner tilsier det, kan 1 år godtas. Karantenetiden gjelder ikke for 1. og 2. avdeling. For uteksaminerte studenter på LL.M programmet og NOMPEL programmet gjelder i utgangspunktet en karantenetid på 1 år for å kunne være sensor på programmene. Dette kravet om karantenetid kan fravikes dersom det er forsvarlig og hensiktsmessig i det konkrete tilfellet.

Sammensetning av sensorkorpset

- Det skal så langt det er mulig være et fast sensorutvalg på hver avdeling, LL.M programmet og for de delene av NOMPEL programmet hvor UiT er ansvarlig
- Eksterne sensorer skal minimum utgjøre halvparten av hvert sensorutvalg
- Sensorutvalgene skal være sammensatt med en overvekt av erfarne sensorer.
- Begge kjønn skal være tilnærmet likt representert

SU 12/21 Eventuelt /